SAN
LUCAS

LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society

Catalog No. AU-213.6/L 1902
Family Austric
Sub-Family Austronesian
Branch Indonesian
Group Tagāla
Language Ilokano
Dialect
Locality N.W. Luzon, Phillipines

Contents St. Luke's Gospel
Version
Translator
Published by A.B.S.
Place Manila
Date 1902
Accession No. 2,482
Accession Date July 1, 1942
Price x1f

TI

NASANTOAN À EVANGELIO

OENNO NAIMBAG Á DÁMAG

NI

APÓ TAYÓ Á JESUCRISTO.

KAS INSÚRAT NI

SAN LUCAS

NAÁDAW CADAGUITI
NADUMADUMA Á NAYÚLOG ITI SAO-T' CASTILA,
KET ITÍ KALPASANNA NAITÚKAD ITÍ ADDA
Á NAISÚRAT ITI SAO-T' GRIEGO

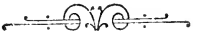

MANILA:
197 CALLE REAL INTRAMUROS, 203,
Y.M.C.A. Building.

THE GOSPEL OF SAINT LUKE IN ILOKANO.

PHILIPPINE AGENCY:
AMERICAN BIBLE SOCIETY
BIBLE HOUSE, ASTOR PLACE,
NEW YORK CITY.

TI

NAJANTOAN Á EVANGELIO

NI

APO TAYÓ Á JESUCRISTO

CAS INSÚRAT

NI SAN LÚCAS.

Pangruguian

1 YANTÁÑGAY nga adú ti nangayágay á nagornos ti maysa á pangipalaoag cadaguití ar-arámid à natungpal cadatayó,

2 Cas ití panangsarsarítada cadacamí daguidí manípud idí dámona naimantángganda cadaguití matada, quen mangyebcas ti saó,

3 Napanúnotco met, ití calpasan ti panangammoc á naimbag cadaguití ámin á naararámid nanípud idí dámona, á nasayaat á isúrat quenca á naurnos, oh naimbag unay à Téofilo,

4 Tapno maammoam ti pudnó daguití naar-arámid, isuda á nacasursuroam.

Tí pannacaipasngay ni Juan á naipadámag

5 Adda cadaguidí aldao ni Herodes, Ari sadí Judea, ti maysa á padi, á manágan Zacarías, ití gásat ni Abías; quet ití asáoana cadaguidí annac ni Aarón, quet tí náganna Elisabet.

6 Quet agpadpádada á nalinteg ití sangoánan ti Dios, a nagnagnada nga aoan quet ti nacababalaoanda, cadaguití ámin á bilbílin quen linlinteg ti Apo.

7 Quet aoan anácda; ta ni Elisabet láyas, quet agpadpádada á natangquenan ti aldáoen.

8 Quet naarámid á idí á inarámatna ti quinapádina ití pannacabatangna ití sangoánan ti Dios,

9 Cas cadawpan ti quinapadi, tinudingan ni gásat á sumrec ití simbaan ti Apo á mangidáton ití incienso.

10 Quet ámin daguití adú á tao ti ili addada ití ruar nga aglulualo ití hora ti incienso.

11 Quet nagparang quencuaná ti maysa nga ángel ti

Apo á sitatacder ití macanaoan ti altar ti incienso.

12 Quet naglagao ni Zacarías idí maquítana, quet sim rec quencuana ti buteng.

13 Nge̅m ití ángel quinunana quencuana: Zacarías, dica agbuteng, ta nadengnge̅g ti loálom; quet ni asáoam á Elisabet ipasnge̅ayannacanto ti maysa nge̅a anác, quet nagánemto ti náganna á Juan.

14 Quet sicá addanto rag-ó quen ragsacmo, quet adunto ti agragsac ití pannacayanácna.

15 Ta dacquelto ití sange̅oánan ti Dios; quet saanto à uminum ti árac quen inumen á naínge̅el; quet mapnonto ti Espíritu Santo manípud pay ití tian ni inanana.

16 Quet unadunto cadaguití annác ti Israel ti isublina ití Dios nge̅a Apoda.

17 Quet isú magnanto ití sange̅oánanna cas ití náquem quen talugáding ni Elías, tapno isublina daguití puspuso daguití ammá cadaguití anannácda, quet cadaguití nacuspag ití quinalinteg daguití nasingpet, tapno isaganaanna ti Apo ti maysa à ili á madádaan.

18 Quet quinuná ni Zacarias iti ángel: ¿Anianto ti pacailasínac itoy? ta siac lacáyacon quet ni asáoac natanquenan met ti aldáoen.

19 Quet simmungbat ti ángel á quinunana quencuana: Siac ni Gabriel nge̅a addaac ití sange̅oánan ti Dios; quet nabaónac á maquisaó quenca, quen mangted quenca cadaguitoy naimbag á dámag.

20 Quet adtoy ta agumelcan quet dicanto mabalin ti agsaó, aguinga ti aldao á pannacaarámid daytoy, agsípud ta dica pinati daguitoy saoc, isuda á matungpalto inton tiempona.

21 Quet ti ili ur-uráyennani Zacarías quet masmasdaaoda ití panagbayagna ití simbaan.

22 Quet idi rimmoar saanna á nabalin ti maquisaó cadacuada: quet natímudda nge̅a isú nacaquita ti datdatlag ití simbaan quet isú sininsiñásanna idá quet nagúmel.

23 Quet naarámid, á idí napalábas daguití aldao á panagservina, napan ití balayna:

24 Quet idí napalábas daguidí nge̅a aldáoen, nagsicog ni asáoana á Elisabet, quet naglemmeng ití uneg ti limá á búlan á cuncunana:

25 Castá ti inarámid caniac ti Apo cadaguití aldao á panange̅ítana caniac tapno maiccat ti pacapilácac cadaguití tat-tao.

Ti pannacayanac ni Jesús á naipadámag.

26 Quet ití maicanem á bú lan, ni ángel Gabriel imbaon ti Dios ití maysa á ili ti Galilea á manágan Nazaret,

27 Ití maysa á virgen á naquisacsí ití maysa á lalaqui á manágan José, ití baláy ni David; quet ti nágan ti balásang, María.

28 Quet idinto á simrec ti ángel idí yanna, quinunana: Yámanpay, naingasátan unay! Ti Apo *adda* quenca: nai-pangpangrónaca á madaydayao cadaguití babbai.

29 Ngem isú, gapú itoy á sinaona, naglagao únay, quet panpanunútenna no ania ngatá á cablaao daytoy.

30 Quet daydi ángel quinunana quencuana: Maria, dica agbuteng, ta nacasáracca ti gracia quen Apo Dios.

31 Quet adtoy á isicogmonto ití unegmo, quet ipasngaymonto ti maysa nga anác quet nagánemto ti nágan á Jesús.

32 Daytoy dacquelto, quet manáganto t' Anác ti Cangatoan; quet itdento ní Apo Dios quencuana ti trono ni David nga amana.

33 Quet agárinto ití baláy ni Jacob ití agnanáyon; quet ti pagarianna aoan ti tung palna.

34 Idí cuan quinuná ni María idí ángel: ¿Casanonto daytoy? ta siac asan ti am-ammoc á lalaqui.

35 Quet simmungbat ti ángel á nagcuná quencuana: Ti Espíritu Santo umayto quenca, quet ti pannacabalin ti Catanocan lingdanmacantó; gapuna met á ti Santo á tumaonto manáganto t' Anac ti Dios.

36 Quet adtoy, ni Elisabet, á cabaguiam, nagsicog met ití quinabaquetna ti maysa nga anác, quet daytoy ti maicanem á bulan quencuana á nagánenda ti láyas:

37 Ta acan ti saó nga *agtáud* ití Dios, nga acanto pannacabalinna.

38 Quinuná ngarud ni María: Adtoy ti adipen tí Apo: maarámid caniac cas ti sinaom. Quet ti ángel pimmanao quencuana.

Ni María sucnálanna ni Elisabet.

39 Cadaguidí nga aldao timmacder ni María, napan á sipapardás ití cabanbantáyan, ití maysa á ili ti Judá;

40 Quet simrec ití baláy ni Zacarías, quet quinablaáoanna ni Elisabet.

41 Quet naarámid, á idinto á nangeg ni Elisabet ti cablaao ni María, ti ubing limmagtó ití tianna; quet ni Elisabet napnó ti Espíritu Santo.

42 Quet nagpuccao ití napigsá á uni, quet quinunana: Naipangpangrónaca á bendita cadaguití babbai, quet bendito met ti bunga ti tianmo.

43 ¿Quet adino ti nacagunodac á ti iná ti Apoc umay caniac?

44 Ta adtoy man, nga apáman á nacagteng ti uni ti cablaaomo cadaguití lapáyagco, ti ubing limmagtó ti ragsac itoy tianco.

45 Quet nagásat ti namati, ta matungpalto daguití panguep nga pinaibagá quenca ti Apo.

Panagdayao ni Maria.

46 Idí cuan quinuná ni María: Daydayáoen toy cararuac ití Apo;

47 Quet ti cararuac nagragsac quen Apo Dios á mangisaláca caniac.

48 Ta quinítana ti quinanomó *daytoy* adípenna;—Ta adtoy, á manípud itá naganendacto ti naingasátan ámin daguití agsusucatnga agbiag.

49 Ta inarámid caniac ti Mannacabalin daguití dacquet á panguep;—Quet Santo ti náganna.

50 Quet ti caásina cadaguití agsusucat nga agbiag Maipo-on cadaguití agbuteng quencuana.

51 Impaquítana ti pannacabalinna ití tacquiagna:—Niuará-uarana daguití nacuspag ti panagpanpanúnot ti púsoda.

52 Iníccatna daguití mannacabalin cadaguití trónoda.—Quet intan-ocna daguití naemmá.

53 Daguití mabisbisinan pinunnona idá ti gamgámeng.—Quet daguití nabacnang imbaonna cadaquití im-imada nga aoanan.

54 Tinulónganna ti Israel nga adipenna,—A linaguipna ti caasi *á naícarí.*

55 (Cas sinaona cadaguití ammá tayo) Quen Abraham quen daguití pútotna ití agnanáyon.

56 Quet nagbati ni Maria quencuana ití cas tal-lo á búlan: quet nagsublí ití baláyna.

Pannacayanáni Juan á Mammuniag

57 Quet nadanúnan ti aldao á panagpasngay ni Elisabet, quet naganác ti maysa á lalaqui.

58 Quet nangeg daguití carruba quen cacabaguianda á ti Apo impaquitana quencunana ti dacquel nga asi, quet nagragsacda quencuana.

59 Quet naarámid á ití maicaualó nga aldao immayda quinúguit ti ubing; quet impanáganda quencuana ti nágan ni amana, á Zacarías.

60 Quet simmungbat ni inana, á nagcuná: Saan; no di quet mas náganto ti Juan.

61 Quet quinunada quencuana: Aoan úray asino cadaguití cacabaguiam ti manágan ti castoy á nágan.

62 Quet siniñásanda inamana, no casanó ti cayatna á pannacapanágan.

63 Quet dimmáoat ti tabla á bassit, insúratna á quinuná: Juan ti náganna. Quet nasdaaoda ámin.

64 Quet naglucat á dagus ti ngíoatna quen *naoar-oáran* ti dílanan, quet nagsaó á nagdaydayao ití Dios.

65 Quet simrec ti buteng cadaguití ámin á carrúbada; quet cadaguití ámin á cabanbantáyan ti Judea ámin daguitoy á panguep.

66 Quet ámin daguití nacangēg cadacuada, indúlinda ití púsoda á cuncunada: ¿Asino nga̅tá daytoy á ubing? Ta ti ima ti Apo adda idí quencuana.

Panagdayao ni Zacarias.

67 Quet ni Zacarías nga̅ amana napnó ti Espíritu Santo quet impadlesna, á quinuná:

68 Daydayáoen ti Apo á Dios ti Israel,—Ta quinablaaoanna quen inarámidna ti panangīsalácan ití ílina.

69 Quet imbáyogna cadatayó ti maysa á sara ti panangīsalácan (*)—Ití baláy ni David nga̅ adípenna,

70 (Cas insaona ití nga̅íoat daguitísa Santos á mammadlesna —Isuda *á nagbiag* nanípud pay idí dá mona),

71 Panangīsalácan cadaguití cabúsor tayó,—Quen ití ima daguití ámin á gumura cadatayó;

72 Tapno aramídenna ti asi cadaguití ammá tayó,—Quet laglaguipenna ti nasantoan á pannaquitúlagna:

73 Ti sapatá á insapatana quen Abraham nga̅ amá tayó,—A isú itdennanto cadatayó,

74 Nga̅ inton maisalácan tayó cadaguití cabúsor tayó,—Agservítayto quencuana, nga̅ aoan buteng,

75 Ití quinasanto quen quinalinteg ití sangōánanna, ití isú ámin nga̅ aldao tayó.

76 Quet sicá, ubing, manágancanto t' mammadles ti Catanócan;—Ta incanto ití sangōánan ti Apo, tapno isagánam daguití dálanna;

77 Tapno itedmo ití ílina tí pannacaammó ti pannacaísalácan,—Ití pannacapacaoan daguití basbásolna.

78 Agsípud ti dacquel á panangnga̅asi ti Dios tayó,—Isunto á icúyogna inton sucnálanna tay ti Sinámar ti daya manípud ití nga̅to.

79 Tapno siláoanna daguití agtutugao cadaguití sipnget quen aniníoan ni patáy;—Tapno idálanna daguití sacsaca tayó ití dálan ti talná.

80 Quet di ubing dimmacquel, quet bimmíleg ití cararuá; quet naguian cadaguití letletang aguinga ití aldao á panagparangna tí Israel.

Pannacayanac ni Jesu-Cristo

2 QUET NAARÁMID cadaguidí nga̅ aldao á naioarragáoag ti bílin ni Augusto César, nga̅ ámin ti lubong maipadron.

2 Daytoy á pannacaipadron immuná á naarámid, idí naggobernador sadí Siria ni Cirenio.

3 Quet napanda ámin idí pinaipadron tungal maysa ití ílina.

4 Quet simmangō-at met ni José, manípud Galilea, ti ili á Nazaret, á *nagturong* sadí Judea,

* *Cayatna á saoen: maysa á mannacabalin á Mangīsalácan.*

idiay ili ni David, á manágan Bethlehem, (agsípud ta nagtáud iti baláy quen caputótan ni David.)

5 Tapno paipadronda agráman quen María, á naquisacsí quencuana, isú á masicog idí.

6 Quet naarámid, nga idinto nga addada sadiay, nadanúnan daguití aldao á inna panaganác.

7 Quet impasngayna ti anácna á umuná, quet binungonna ti lampin, quet impaiddana ití maysa á col ta aoan ti yanda idí pagdagdagusan.

Daguidi pastor sadi Bethlehem

8 Quet adda pastores idiay laeng á dagá, nga addada ití tálon ití rabií quet ayoánanda á di matúrog maipo-on cadaguití animalda.

9 Quet adtoy ti maysa nga ángel ti Apo á immay ití sangoánanda, quet ti gloria ti Apo liniemutna idá ití raniag; quet nagbutengda únay.

10 Quet di ángel quinunana cadacuada: Dicay agbuteng, ta adtoy á yeg-gancayó ti damdámag ti dacquel á ragsac, á maipaayto ití ámin á ili:

11 Ta daytoy nga aldao nayanác cadacayó idiay ili ni David, ti maysa á Mangisalácan, á isú ti Cristo nga Apo.

12 Quet daytoy *isú* ti paguilasinanyo: masaracanyonto ti ubing á nabungon ti lampin, á naguidda ití maysa á col-loong.

13 Quet naiguiddato nga adda á naicúyog idí ángel ti adú á pulutong á tagá lángit, á nagdaydayao ití Dios, quet cuncunada:

14 Dayao sadí ngato ití Dios, —Quet talná ití dagá; naimbag á náquem cadaguití tat-tao.

15 Quet naarámid, nga agsipud ta pinanáoanda idá daguití ángeles á napan sadí lángit, daguidí pastor nagsasaoda á quinunada: Intayó ngarud aguinga-t' Bethlehem, quet quitaentayó daytoy á naarámid, á impacaammó cadatayó ni Apo.

16 Quet napanda á sipapardas unay, quet natumpúngánda ni María quen ni José, quen daydi ubing á naguidda ití col-loong.

17 Quet idí maquitada, impacaammoda ti dámag á naisaó cadacuada á maipapan itoy á ubing.

18 Quet ámin daguidí nacangeg, nagsiddaoda cadaguidí insaó cadacuada daguidí pastores.

19 Ngem ni María sinalimetmetanna ámin daguitoy á naarámid, á pinanpanúnot ití púsona.

20 Quet nagsubli daguidí pastor nga incascasabá quen dinaydáyaoda ti Dios agsípud cadaguidí ámin á pangguepá nangeg quen naquítada, á cas naipacaammó cadacuada.

Pannacacúguit quen pannacaisa clang ni Jesus.

21 Quet idí matungpálen ti

ualó ngā aldao tapno macúguit ti ubing, ninágganda ti nágganna á Jesús ; isú á incábil ti ángel idí saan pay á naisicog ití tian.

22 Quet idí natungpálen daguití aldao ti pannacagúgorda, cas ti linteg ni Moisés, impanda ti *ubing* idiay Jerusalem á isaclang ití Apo.

23 (Cas adda á naisúrat ití linteg ti Apo: Isú ámin á lalaqui á manglucat ití aanacan, manáganto santo *á maipaay* ití Apo.)

24 Quen tapno itdenda ti dáton, cas adda á naisaó ití linteg ti Apo: Dua á tórtola oenno dua á calapati á urbon.

Ni Simeón quen ni Ana.

25 Quet adtoy, adda idí maysa á lalaqui idiay Jerusalem, á manágan Simeón ; quet daytoy á tao, nalinteg quen nasingpet, ur-uráyenna idí ti liolioá ti Israel ; quet ti Espíritu Santo adda quencuana.

26 Quet ti Espíritu Santo impacdaarna quencuana á dínanto maquita ni patáy no di na umuná á maquita ti Cristo ti Apo.

27 Quet simrec idí Simbaan á impan ti Espíritu. Quet idi inserreeda ni Jesús daguidí ammana idiay Simbaan tapno aramidenda quencuana cas cadaoyan ti linteg,

28 Idin isú innálana cadaguití tactacquiagna, quet dinay**dáyaona** ti Dios, quet quinunana:

29 ¡Itán pagaoídemon, Apo, *daytoy* adípenmo,—Cas ti saom, á sitatalná!

30 Ta naquita daguitoy matac ti Panangisalácanmo,

31 Isú á insagánam—Ití saclang daguití ámin á il-ili,

32 Laoag á mangisúronto cadaguití saan á mammati,—Quen dayao ti ilim á Israel.

33 Quet ni amana quen ni inana masmasdaaoda cadaguidí masásao á maipapan quencuana.

34 Quet binendicionan idá ni Simeón, quet quinunana quen inana á María: Adtoy nay, daytoy maicábil tapno ma-ulog quet bumangonto daguití adú ití Israel, quen tapno paguilasínan, isunto á maquisao.

35 Quet maysa á ígam salputennanto met ta cararuam á cucuam; tapno maiparangárang daguití panúnot daguití adú á puspuso.

36 Quet adda idí ti maysa á mammadles á *manágan* Ana, anác ni Phanuel, ití caputótan ni Aser; daytoy natanquenan unay ti taoen quet naguian quen asáoana ti pitó á taoen manípud idí quinabalásangna:

37 Quet isú balo pay ti uneg ti ualó pulo quet uppat á taoen, á di umadayú idí ití Simbaan, quet agserserví ití Apo ti rabií quen aldao ngā agayunar quen aglulualo.

38 Quet daytoy, dimteng met ití daydi met la á horas,

quet nagyáman ití Dios, quet nagsaó ti maipapan idí *ubing* cadaguidí ámin nga agururay ti pannacasubbot ti Jerusalem.

Ni ubing á Jesús iti tengnga daguití mamasírib.

39 Quet idí natungpalda áminen daguití *bilin* cas ití linteg ti Apo, nagsublida sadí Galilea, idiay ilida á Nazaret.

40 Quet daydi ubing dumacquel quen pumigsá, quen mapnó ti sírib; quet ti gracia ti Dios adda quencuana.

41 Quet patináyon á taoen á mapan daguidí ammana sadí Jerusalem ití rambac ti Pascua.

42 Quet idí agtaoen ti sangapulo quet dua, simmangatda sadí Jerusalem cas cadaoyan ti fiesta.

43 Quet idí napalábas daguidí nga aldáoen, idí agáoiddan nabati ni ubing á Jesús sadí Jerusalem á di ammó daguidí ammana.

44 Quet agsípud ta impapan nga adda idí á naicúyog, nagnada ti bayat ti maysa nga aldao, quet sinapsápulda cadaguití cacabaguian quen amammoda.

45 Ngem agsípud ta dida la masarácan, nagsublida sadí Jerusalem á sapsapúlenda.

46 Quet naarámid á idí napalábas ti tal-ló nga aldao, natumpúnganda idí Simbaan, á sitútugao ití tengnga daguití mamasírib, á isú dumdumngeg quen agsalsaludsod cadacuada.

47 Quet isu-ámin daguidí macangeg quencuana, masmasdaaoda ti sarírit ti ísipna quen cadaguidí sungbatna.

48 Quet idí naquítadan, nagsiddaaoda, quet quinuná quencuana ni inana: Anac, ¿apayá pay castá ti inarámidmo cadacamí? Adtoy ni amam quen siac á nagsapsápul á silalagao.

49 Quet isú simmungbat cadacuada: ¿Apayá pay sinapsápuldac? ¿Di cay ammó á masápul nga aguianac ití balay ni Amac?

50 Ngem isuda dida naáoat daguidí saó á imbagana cadacuada.

51 Quet simmálog á naquicúyog cadacuada quet dimteng idiay Nazaret, quet sumursúrot á sitútulnog cadacuada. Quet ni inana sinalimetmetanná ámin daguitoy á masasao ití púsona.

52 Quet ni Jesús dumacquel ití quinasírib quen quinatáyag, quen ti gundáoay ití Dios quen cadaguití tao.

Panangcasabá ni Juan á Mammuniag.

3 QUET IDÍ taoen á maicasangapulo quet limá ti panagari ni Tiberio César, idí agdamá nga agturay sadí Judea ni Poncio Pilato, quet ni Herodes tetrarca oenno agturay sadí Galilea, quet ni cabsatna á Felipe tetrarca sadí Iturea quen ti provincia ti Traconite, quet ni Lisanias tetrarca sadí Abilinia;

2 Quet agdamá á pannacapapa oenno pangúloen *daguití papadi* da Anás quen Caifás, immay ti saó ti Apo quen Juan, anác ni Zacarías, ití let-ang.

3 Quet isú immay cadaguití ámin á dagá ití arubáyan ti Jordán á icascasabána ti panagbuniag ti panagbabaoi tapno pacaoanán daguití basbásol;

4 Cas adda á naisúrat ití libro daguití saó ni mammadles á Isaías *ngā agcuná*: Uni ti agpucao ití let-ang:—Isagánayo ti dálan ti Apo,—Linteguenyo daguití lippitna.

5 Amin á tay-ac mapnonto,—Agba bádanto ámin á bantay,—Quet ti naquil-ló malinteguento,—Quet daguití dálan á daques mapalanasdanto.

6 Quet ti ámin lá asag maquitananto—ti panangīsalácan ti Dios.

7 Quet cunana cadaguidí adú á rumoar ngā apan pabuniágan quencuana: Oh caputótan daguití úleg, ¿asino ti nangīsuro cadacayó á pumanao ití pungtot á umayto?

8 Agarámid cayó ngārud ti bungbungā á maicarí ti panagbabaoi, quet saanyo á ruguian á cuncuná cadacayó met laeng: Adda ni Abraham á pannacaamami: ta cunac cadacayó á mabalin ti Dios, cadaguitoy pay á baró, ti mamatacder ti annac quen Abraham.

9 Quet úray itan ti uasay naicábilen ití puon daguití caycayo: ámin á cayo, ngārud, á saan á mangted ti nasayaat á bungā, mapúcanto quet maicábil ití apuy.

10 Quet daguití adú á tao naguintuodda quencuana á quinunada: ¿Ania ngārud ti aramidenmi?

11 Quet simmungbat á quinunana cadacuada: Ti adda dua á pagan-anayna, ibingāyanna ti aoan; quet ti adda canenna, castá met ti aramidenna.

12 Quet immay met daguití agsingsingīr ti buis tapno pabuniáganda, quet quinunada quencuana: ¿Mangīsursúro, ania ti aramidenminto?

13 Quet isú quinunana cadacuada: Saanyo á sapúlen no dí laeng ti naibilin cadacayó.

14 Quet cadaguití soldado inintuodda met quencuana á quinuná: Quet dacamí ¿ania ti aramidenminto? Quet quinunana cadacuada: Saan cayó ngā agarámid ti rangas ití uray asino, quet di cay mangulbod ití di maicanadá; quet yamánenyo ti tangdanyon.

15 Quet idí ngā agur-úray ti ili quet panpanunútenda ámin cadaguití puspúsoda ni Juan, no isú quetdí ni Cristo.

16 Simmungbat ni Juan á nagcuná cadacuada ámin: Siac, ti quinapudno, buniagancayó ti danum; ngem umay ti ad-adda pannacabalinna ngem siac, isú á diac man la maicarí á mang-

oar-oar ití singdan ti zapátosna: isú buniagannacayonto ti Espíritu Santo quen apuy:

17 Quet ti paypayna adda ití ímana, tapno dalusannanto á naimbag ti pagbay-oanna quet tapno urnongennanto ti trigo ití camáligna; ngem ti garami puurannanto ití apuy á di maiddep.

18 Quet agráman daguití adú pay á sabali á bagbagá, impacdaarna ití ili daguití naimbag á dámag.

19 Ngem ni Herodes nga agturay, idí á binabalao ni *Juan* gapú quen Herodías, nga asaoa ni cabsatna, quen isuámin á quinadáques á inararámid ni Herodes,

20 Innáyonna man daytoyen cadaguití isuámin á *dadduma,* ti panangipúpocna quen Juan ití pagbalúdan.

Panagbuniag ni Jesús

21 Quet naarámid, a idí ti ámin á ili nagbuniag, ni Jesús nagbuniag met; quet idí nga aglulualo, ti lángit naglucat,

22 Quet bimmabá quencuana ti Espíritu Santo nga adda baguina, á cas la calapati, quet naarámid ti maysa á uni ti lángit á *nagcuná:* Sicá ti Anácco á dungdungoen, sicá ti pagay-ayatac.

Tinaudan ni Jesús

23 Quet daytoy á Jesús idí nangrugui *á nangascasabá* agtaoen ti cas tal-lo pulo, quet anác (cas ti panagsaoda idí) ni José, *anác* ni Elí,

24 Nga *anác* ni Mathat, nga *anác* ni Levi, nga *anác* ni Melchî, nga *anác* ni Janna, nga *anác* ni José,

25 Nga anác ni Mattathias, nga *anác* ni Amós, nga *anác* ni Nahum, nga *anác* ni Esli,

26 Nga *anác* ni Naggai, nga *anác* ni Maat, nga *anác* ni Mattathias, nga anác ni Semei, nga *anác* ni José, nga *anác* ni Judá,

27 Nga *anác* ni Joanna, nga *anác* ni Rhesa, nga *anác* ni Zorobabel, nga *anác* ni Salathiel,

28 Nga *anác* ni Neri, nga *anác* ni Melchî, nga *anác* ni Addi, nga *anác* ni Cosam, nga *anác* ni Elmodam, nga *anác* ni Er,

29 Nga *anác* ni Josué, nga *anác* ni Elieser, nga *anác* ni Joreim, nga *anác* ni Mathat,

30 Nga *anác* ni Leví, nga *anác* ni Simeón, nga *anác* ni Judá, nga *anác* ni José, nga *anác* ni Jonán, nga *anác* ni Eliachîm,

31 Nga *anác* ni Melea, nga *anác* ni Mainán, nga *anác* ni Mattatha, nga *anác* ni Nathán,

32 Nga *anác* ni David, nga *anác* ni Jessaí, nga *anác* ni Obed, nga *anác* ni Booz, nga *anác* ni Salmón, nga *anác* ni Naassón,

33 Nga *anác* ni Aminadab, nga *anác* ni Aram, nga *anác* ni Esrom, nga *anác* ni Phares,

34 Nga *anác* ni Judá, nga *anác* ni Jacob, nga *anác* ni Isaac, nga *anác* ni Abraham, nga *anác* ni Thara, nga *anác* ni Nachôr,

35 Nga *anác* ni Saruch, nga *anác* ni Ragau, nga *anác* ni Phalec, nga *anác* ni Heber,

36 Nga *anác* ni Salá, nga *anác* ni Cainán, nga *anác* ni Arphaxad, nga *anác* ni Sem, nga *anác* ni Noé, nga *anác* ni Lamech,

37 Nga *anác* ni Mathusala, nga *anác* ni Enoch, nga *anác* ni Jared, nga *anác* ni Maleleel,

38 Nga *anác* ni Cainán, nga *anác* ni Enós, nga *anác* ni Seth, nga *anác* ni Adam, nga *anác* ti Dios,

Ti pannacasulisog.

4 QUET NI Jesús á sipupunnó ti Espíritu Santo, nogsubli idiay Jordán quet impan ti Espiritu ití let-ang

2 Quet ti uneg ti uppat á pulo nga aldao sinulísog ti sairo. Quet aoan ti quinnanna cadaguidí nga aldao: quet idí nalabésen, naricnana ti bisin.

3 Quet daydi sairo quinuná quencuana: no sicá ti Anác ti Dios, cunam ití daytoy á bató nga agbalin á tinápay.

4 Quet ni Jesús simmungbat quencuana á quinunana: Naisúraten: Saan laeng á ti tinápay ti pagbiagto ti tao, no di quet ití isú amin á saó ti Dios.

5 Quet di sairo impanna ití maysa á natáyag á bantay, quet impaquitana quencuana ití máysa á canitó ti tiempo ámin daguití pagpagarian toy lúbong;

6 Quet quinuná quencuana di sairo: Quencá itdecto daytoy ámin á pannacabalin, quen ti gloria daguitoy *á pagarian;* ta naited caniac, quet itdec ití pagayatac.

7 Gapuna á no dayáocennac á sipaparintúmeng, cucuamto idá ámin.

8 Quet simmungbat ni Jesús, quet quinunana quencuana: Panáoannac, Satanás, ta naisúrat: Agrucbabcanto iní Dios nga Apom, quet isisunto laeng ti pagserviam:

9 Quet impanna idiay Jerusalem quet incábilna ití tuctoc ti simbaan, quet quinunana quencuana: No anacnacá ti Dios, tumappoacca manípud itoy aguinga t' babá:

10 Ta naisúrat; Ibilinnanto cadaguití ángelesna ti maipapan quenca tapno aluadandacá;

11 Quet iggamandacanto cadaguití ímada, tapno di madúnor ta sácam ití maysa á bató.

12 Quet simmungbat ni Jesús quencuana á quinunana: Naisaón: Dicanto sulisóguen ti Apo á Diosmo.

13 Quet idí nalpás ti ámin á panaugsulísog, ti sairo pimmanao quencuana ití uneg ti manó á tiempo.

Mapapanao ni Jesús sadi Nazaret.

14 Quet ni Jesús *á sipupunnó* ti pannacabalin ti Espíritu nagsublísadí Galilea, quet nag-oará ti dámagna cadaguidí ámín á disso á cabangibang.

15 Quet isú nangisursúro cadaguití paguummongánda (*sinagoga*) quet isuda ámin daydayáoenda.

16 Quet dimteng sadí Nazaret, isú á nacataracnanna; quet simrec cas cadaoyanna ití aldao tí sábado ití pagguiguimúngánda, qnet timmacder á nagbasa.

17 Quet intedda quencuana ti libro ni mammadles á Isaías: quet idí linuctanna di libro, natumpúngánna ti disso á nacaisurátan *daytoy:*

18 Ti Espíritu ti Apo adda caniac:—Ta linanaannac á mangted cadaguití naimbag á dámag cadaguití napangláo;—Tapno ipacaammoc cadaguití nacayáoan ti pannacaluc-at, quen ti pannacaquita cadaguití bulsec;—Tapno luc-átac daguití agrigrigat;

19 Tapno ioarnac ti taoen á pagay-ayatan ti Apo.

20 Quet idinto á linucotna ti libro, intedna ití ministro quet nagtugao: quet daguití matada ámin idiay pogguiguimungonda siquiquítada quencuana:

21 Quet nangruguí á nagcuná cadacuada: Itoy nga aldao natungpal cadaguití lapáyagyo daytoy á naisúrat.

22 Quet isuda ámin pinanecnecanda quet masmasdaaoda cadaguití saó á natalugadíngan nga agtáud idí díngíoatna, quet cuncunada: ¿Saan á isú daytoy di anác ni José?

23 Quet quinunana cadacuada: Aoan duaduá á cunaenyonto ngatá caniac daytoy á masasao: Mangngagas, agasam man ta baguim met laeng: cadaguití adú á nangegmi á naar-arámid idiay Capernaum, aramidem met ditoy ílim.

24 Quet quinunana; Capudnoanna á cunac cadacayó nga aoan ti mammadles nga aoátenda ití ílina.

25 Ngem pudnó á cunac cadacayó, nga adú ti balo á babbai idiay Israel cadaguidí aldao ni Elías, idí ti lángit nagpúnit ití uneg ti tallo á taoen quen innem á búlan, quet adda maysa dacquel á bisin ití ámin á dagá.

26 Ngem aoan cadacuada ti nacaibaonan ni Elías, no di quet ití maysa á babai á balo idiay Sarepta sadí Sidón.

27 Quet adú ti agcucútel idiay Israel idí *panagbiag* ni profeta Eliseo; ngem aoan cadacuada ti naagásan, no di ni Naaman, á tagá Siria.

28 Idin isuda ámin idiay sinagoga napnoda ti gura idí mangegda daytoy;

29 Quet timmacderda quet pinagtálaoda ití ruar ti íli, qnet impanda aguinga ití ta pao ti

bantay á nacabangónan ti ílida tapno itappoacda coma.

30 Ngem isú nagná ití nagtengngāanda, quet pimmanao.

31 Quet simmálog á napan idiay Capernaum, ili ti Galilea, quet sursuroanna idá cadaguití sábado.

32 Quet pagsidsiddaáoanda ti isursúrona, ta ti saona adda pannacabalinna.

Pannacaágas daydi nalugánan á tagá Capernaum.

33 Quet adda idí sinagoga ití maysa á tao nga adda quencuana ti espíritu ti maysa á sairo á naruguit, quet naguicquís ití napigsá á uni:

34 ¡Ea! ¿ania-t' bibiangmi quenca, Jesús á tagá Nazaret? ¿Immayca tapno dadaelenna camí? Siac ammoca no asínoca, ti Santo ti Dios.

35 Quet ni Jesús inungtanna á quinunana: Agúmelca, quet rumoarca quencuana. Idin ti sairo, impadsona ití tengnga, pimmanao quencuana quet saanna á inan-anó.

36 Quet immay ti siddaao cadacuada ámin, quet cuncunada nga agsasaá: ¿Ania á saó daytoy? ta ití pannacabalin quen talugádingna bilinenna daguití sairo á naruguit, quet rumoarda?

37 Quet ti dámagna nagracúrac ití isu-ámin á dissó ití cabangibang.

Pannacaágas ti catugángan á babai ni Simón.

38 Quet timmacder idí sinagoga, quet simrec ití baláy ni Simón: quet ti catugángan ni Simón adda napigsá á gorígorna; quet indaodaoátanda quencuana.

39 Quet nagdúmog quencuana, quet inungtanna daydi gorigor; quet di *gorígor* pimmanao.

40 Quet idí lumnec ti ínit, isu-ámin daguití adda masaquitna ti nadumaduma á nasaquit, impanda quencuana: quet isú, ití panangicábilna cadaguití ímana ití tungal maysa cadacuada, inagásanna idá.

41 Quet rimmoar met daguití sairo ití adú nga aguicicquisda quet cuncunada: Sicá ti Anác ti Dios: ngem inungtanna idá quet saanna idá á pinagsaó; ta ammoda á isú ni Cristo.

42 Quet idí umaldáoen, pimmanao quet napan ití dissó nga aoan matatao: quet daguidí tattao sin apsápulda quet napanda aguinga ti yanna, quet ingáoidda tapno saan á umadayú cadacuada.

43 Ngem isú quinunana cadacuada: Cadaguití sabsabali á il-ili masápul met á ipacaammoc ti naimbag á dámag ti pagarian ti Dios; ta isist gapuna á naicabaonac.

44 Quet nangascasabá cadaguití sinagoga sadi Galilea.

Ti cálap á datdatlag. Daguití immuná á sinursuroanna.

5 QUET NAARAMID *ití maysa nga aldao á* idí

daguidí tattao aguummongda ití yanna tapno dengguenda ti saó ti Dios, isú adda á sitatacder iti dinna ti baybáy á Gennezaret.

2 Quet nacaquita ti dua á barangay ngā addada ití asideg ti íguid ti baybáy; ngem daguití agcalcálap dimsaagda cadacuada quet inugásanda daguidí iquetda.

3 Quet isú simrec ití maysa cadaguidí barangay, isu daydi cucua ni Simón, quet dináoatna quencuana á iyadayona bassít ití dagá; quet idinto á nagtugao, nanursuro nanípud idí barangay cadaguití tattao.

4 Quet idí nagsardeng á nagsaó, quinnuana quen Simón: Agpataaoca quet itinnagyo daguití daclisyo tapno agcálap cayó.

5 Quet idí á simmungbat ni Simón, quinunana quencuana: Manursúro, nagbannog camí á nagpatpatnag quet aoan ti naálami; ngem agsípud ití saom icábilco cadaguití iquet.

6 Quet idinto á castá ti inarámidda, impupocda ti adú únay á ican, á úray la á nabessang cadaguidí iquet.

7 Quet siniñásanda daguidí cacaduada ití sabali á barangay, á umayda tulúngan ídá; quet immayda quet pinunnoda daguidí dua á barangay á ngannagánida matínep.

8 Quet idí maquita daytoy ni Simón Pedro, nagparintúmeng ití sangoánan ni Jesús, á nagcuná: Umadayuca caniac, Apo, ta tao-ac á managbásol.

9 Ta simrec ti siddaao quencuana quen cadaguidí ámin ngā adda á caduana, agsípud ti pannacacálapda cadaguití ican á naálada:

10 Quen castá met quen Jacobo quen Juan, ngā annac ni Zebedeo, á casugpon idá ni Simón. Quet ni Jesús quinunana quen Simón: Dica agbuteng: manípud itá sicá agdacdacliscanto ti tattao.

11 Quet idí naipandan ití dagá daguidí barangay, idí á pinanáoanda ámin daydi, simmúrotda quencuana.

Pannacaágas ti maysa ngā agcucútel.

12 Quet naarámid á idí adda ití maysa cadaguití il-ili, adtoy ti maysa á tao á napnò ti cucútel, isú á idí maquitana ni Jesús, indúmogna tí rúpana ití dagá, quet nagdáoat quencuana á nagcuná: Apo, no cayatmo, mabalinnac ngā agásan.

13 Idín inunnatna ti ima quet tinignayna á quinuná: Cayatco: maagásanca. Quet naiguiddato á ti cucútel pimmanao quencuana,

14 Quet isú imbílinna quencuana á dina sasao-en ití úray siasino: Ngem incan, agparangca ití padi quet mangidátonca agsípud ti pannacaágasmo, cas ibilin ni Moisés, tapno adda pacaquitaanda.

15 Ngem ag-oará la ngā agoará ti dámagna quet nagu-

urnong ti adú á tao nga agdengngeg quen agpaágas cadaguití nasacsaquitda.

16 Ngem isú umadayú nga apan cadaguití aoan matagtaguitao quet aglulualo.

Pannacaágas ti maysa á di macagarao.

17 Quet naáramid ti maysa cadaguidí nga aldao á isú adda á manursúro quet daguidí Fariseos * quen mangisursúro ti linteg addada nga agtutugao, isuda á naggapú ití isu-ámin á puroc ti Galilea, quen ti Judea quen Jerusalem: quet adda quencuana ti pannacabalin ti Apo á mangngágas.

18 Quet adtoy daguití tao á nangipan íti rabao ti maysa á paguiddaan, ti maysa á tao á saan á macagarao: quet sapsapúlenda ti panangiserrecda quen ti panangicábilda quencuana ití sangoánanna.

19 Quet idí nga aoan masarácanda á pangiserrecan quencuana agsípud ti caadú ti tao, immúlida ití tuctoc ti baláy quet imbabada á sinalputda daguití baldosa agráman ti maguiddaanna ití tengnga ití sangoánan ni Jesús.

20 Quet isú idí maquítana ti pammátida, quinunana: Tao, daguití basbásolmo mapacaoanda quenca.

21 Idin daguití escribas † quen daguití Fariseos rinuguianda á pinanúnot á quinuna: ¿Asino daytoy nga agsasao ti panagtabbaao.? ¿Asino ti macabalín á mamacaoan cadaguití basbásol no saan láeng á ti Dios?

22 Ngem ni Jesús idí maámadna daguití panpanúnotda, sinungbátanna idá á quinuná: ¿Ania ti panpanunútenyo cadaguití puspúsoyo?

23 ¿Ania ti nalaclacá á saoen: Daguití basbásolmo napacaoanda quenca; oenno saoen: Tumacderca quet magnaca?

24 Ngem tapno maammoanyo á toy Anác ti tao adda pannacabalinna ditoy dagá á mamacaoan cadaguití basbásol, (cunanana ití saan á macagarao): Cunac quenca: tumacderca, aláem ta iddam quet inca ití baláymo.

25 Quet dágus á timmacder ití sangoánanda, innálana daydi naguiddaanna quet napan ití baláyna á dinaydáyaona ti Dios.

26 Quet nagsiddaaoda ámin quet dinaydáyaoda ti Dios; quet napnoda ti buteng á cuncunada: Nacaquita camí ti datdatlag itá.

Pannacaayab ni Levi.

27 Quet idí nalpás daguitoy, rimmoar quet nacaquita ti maysa nga agsingsingir ti buis á manágan Leví, á situtugao ití pagsingiran cadaguití buis' quet quinunana quencuana: Surútennac.

* *Maysa á quíta cadaguití judío.*

† *Mamasirib á mangipalaoag ití linteg.*

28 Quet idí á pinanáoanna ámin daguidí, timmacder quet simmúrot quencuana.

29 Quet inyaramídan ni Leví ti nacquel á dayá ití baláyna quet adda ti dacquel á guímung daguití agsingsingīr ti buis quen sabsabalingā adda á naquicatugao cadacuada ití lamisaan.

30 Quet daguidí Fariseos quen daguidí escríbasda agtantanabútoba ti maisalungāsing cadaguidí sursurroanna á cuncunada: ¿Apayápay mangan quen uminum cayó á maquitípon cadaguití agsingsingīr ti buis quen cadaguití managbásol?

31 Quet simmungbat ni Jesús quet quinunana cadacuada: Daguití adda á sisasalunat saanda á masápul ti mangngágas, no di quet cadaguití adda á masaquit.

32 Saánac á immay nga agayab cadaguití nalinteg, no di quet cadaguití managbásol ití panagbabaoi.

Ti panagayunar.

33 Quet quinunada quencuana: Daguití sursuroan ni Juan agayunarda nga adú quet agluáloda, quet castá met daguití *sursuroan* daguití Fariseos; ngem daguití *sursuroam* mangan quet uminomda.

34 Quet ni Jesús quinunana cadacuada: ¿Mabalinyongatá á pagayunaren daguití mangúyog ití novio aguinga ti mangasaoa *adda pay* la á maicúyog cadacuada?

35 Ngem dumtengto daguití aldao á maiccat cadacuada ti mangasaoa; quet cadaguitá nga aldaoto ti panagayunarda.

36 Quet quinunana met cadacuada ti maysa á pagarígan: Aoan ti mangicábil ti tacop á napiguis ití pagananay á baró, ití daan á pagan-anay; ta no saan, ti baró mangpíguisto, quet ití daan saan á mainumó ti tacop á baró.

37 Quet aoan ti mangicábil ti baró nga árac cadaguití daan á súpot á lálat; ta no saan, ti baró nga árac bettaquennanto daguití lálat, quet ti *árac* maibel-lengto quet madadaelto daguití lálat.

38 Ngem ti baró nga árac icábilto cadaguití babbaró á lálat; quet ti maysa quen maysa mataguinayonda.

39 Quet aoan ti nacainum ti *árac* á daan, á ti calpasanna cayatná ti baró; ta cunana: Nasaysayaat ti daan.

Ni Jesús, Apó ti Sábado.

6 QUET NAARÁMID ití maysa á sábado á limmábas cadaguití minuyungan, quet daguidí sursuroanna agpárutda cadaguití saguibu ti trigo quet canenda nga aprúsan idá cadaguití ímada.

2 Ngem daguití dadduma á Fariseos quinunada: ¿Apayá pay aramídenyo ti saan á maipalúbos nga aramíden ití sábado?

3 Quet simmungbat ni Jesús quet quinunana cadacuada: ¿Úray daytoy saanyo á nabasa, ti inarámid ni David idí nagbisin isú quen daguidí adda quencuana;

4 A simrec ití baláy ti Dios quet innálana daguití tinápay á naicábil ití altar, quet nangan quet iniccanna met daguidí adda á quimmúyog quencuana; *tinápay* á di maipalúbos idí á canen ití úray siasino no di láeng cadaguití papadi?

5 Quet cuncunana cadacuada: Ti Anác ti tao isú Apó ti Sábado.

Panna caágas ti maysa á tao nga adda maysa á imana á nagango.

6 Quet naarámid ití sabali á Sábado, á isú simrec ití sinagoga quet mangisursúro; quet adda idiay ti maysa á tao nga adda ti ímana á macanaoan á nagango.

7 Quet isú sisiímen daguidí escribas quen daguidí Fariseos no mangágas ití Sábado, tapno macasáracda ti pangipulónganda quencuana.

8 Ngem isú ammona daguití panúnotda; quet quinunana idí tao nga adda ímana á nagangó: Tumacderca quet agpatengnga-ca. Quet isú bimmángon quet timmacder.

9 Quet ni Jesús quinunana cadacuada: Intuúdecto cadacayó: ¿Maipalubos ití Sábado ti panagarámid ti imbag oenno ti panagarámid ti dáques? ¿ti panangisalácan ti biag oenno ti panangpúcao quencuana?

10 Quet idinto á quinítana idá ámin ití síbayna, cunana idí *tao:* Unnatem ti ímam, quet isú castá ti inarámidna, quet ti ímana naisublí.

11 Quet isuda napnoda ti gura quet nagtutottotda ití maysa quen maysa no ania ti aramídenda quen Jesús.

Pannacapili daguidí sangapulo quet dua.

12 Quet naarámid cadaguidí nga aldao, á napan ití bantay naglualo, quet pinalábasna ti ámin á rabií á nagdaodáoat ití Dios.

13 Quet idí nabigatánen, inayabanná daguidí sursuroanna quet pimmili ti sangapulo quet dua cadacuada, isúda á ninánganna met ti apóstoles:*

14 *A isuda*: ni Simón, isú á ninánganna metti Pedro, quen ni Andrés á cabsatna, quen ni Jacobo quen ni Juan, ni Felipe quen ni Bartolomé,

15 Quen ni Matéo quen ni Tomás, ni Jacobo nga *anác* ni Alfeo, quen ni Simón isú á manágan Naregtá,

16 Quen ni Judas *cabsat* ni Jacobo, quen ni Judas Iscariote á isú di manglilíput.

Ti panangasascasabána idí bantay

17 Quet simmálog á naquicúyog cadacuada, quet nagsardeng ití dissó á napanátag,

* *Cayatna á saoen: Maibaon.*

agráman ti dacquel á caadú daguití sursuroanna, quen ti maysa á dacquel á caadú *ti ili*, ití isu-amin á Judea quen ti Jerusalem, quen ti íguid ti Tiro quen Sidón, á napanda á nagdengngēg quencuana, quen tapno agpaágas cadaguití nasacsaquitda;

18 Quen daguití pinarparigat daguití sairo á naruguit, naagásanda.

19 Quet isú-ámin daguití tattao agaoaandá á tignáyen; ta rumoar quencuana ti talugáding, quet agásanna ámin idá.

20 Quet isú impangātona daguidí matana cadaguití sursuroanna quet quinunana: Nagásat *cayó* á napanglao, ta cucuayo ti pagarían ti Dios.

21 Nagásat cayó nga itá mabisbisinan, ta mabsogcayto. Nagásat cayó nga agsangsángit itá; ta agcataoacayto.

22 Nagásat cayto inton daguití tattao guraendacayto, quen inton pagtalaoendacayó cadacuada, quet pagsasaoandacayó quet piláoenda ti náganyo á cas la dáques agsípud itoy Anac ti tao.

23 Agracsaccayó ití dayta nga aldao quet lumagto cayó *ti ayat;* ta adtoy á ti gungunayo dacquelto sadí lángit; ta castá-t' inarámid daguití ammada cadaguití mammadles.

24 Ngem ¡asi cayó pay, á babacnang! taináoatyo ti liolioáyon.

25 ¡Asi cayó á sibubussog itá! ta agbisincayontó. ¡Asi cayó á itá agcatcataoa cayó! ta agdung-ao quet agsángitcayto.

26 ¡Asi cayó, inton isú-ámin daguití tao agsaóda ti naimbag cadacayó! Ta castá ti araramiden daguidí ammada cadaguití saan á pudnó á mammadles.

27 Ngem cadacayó nga agdengdengngēg, cunac: Ayatenyo daguití cabúsoryo: agarámid cayó ti naimbag cadaguití gumura cadacayó.

28 Bendecionanyo cadaguití mangilunod cadacayó, quet icacaásiyo daguití mangrangas cadacayó.

29 Ití cumábil quenca ití maysa á pingping, iparangmo met ti bángger; quet ití mangiccat quenca ití cagaymo, dica igáoid quencuana úray pay ti pagan-anaymo.

30 Quet ití isu-ámin nga agdáoat quenca, iccam; quet ti mangiccat ití cúcuam, dica sublien á daoáten.

31 Quet no casanó ti cayatyo nga aramíden comá cadacayó daguití tao, castá met ti aramídenyo cadacuada.

32 Quet no ayatenyo daguití agayat cadacayó, ¿ania ti gunguná á maálayo? tacastámet daguití managbásol ayatenda daguití agayat cadacuada.

33 Quet no agarámid cayó ti naimbag cadaguití agarámid ti naimbag cadacayó, ania ti gun-

guná á malac-amyó? Ta castámet daguití managbásol castá met ti aramídenda.

34 Quet no pabulúdanyo daguití uráyenyo á pangaoátan, ¿ania ti gunguná á uráyenyo? ta daguití managbásol agpabúlodda met cadaguití managbásol, tapno castanto met ti aoátenda.

35 Ngem ayatenyo daguití cabúsoryo; quet agarámid cayó ti imbag, quet agpabúlod cayó nga aoan quet ti uráyenyo itoy, quet dacquelto ti gungunayo, quet annácnacayonto ti Cangatoan: ta isú manangngaasi cadaguití managuinlilípat quen dáques.

36 Manangngaasi cayó ngarud, á cas met ti Amayo manangngaasi.

37 Quet saancayó nga aguipato, tapno didacayto met ipato: quet saan cayó á mangdusa quet dícayto met madusa: mamacaoan cayó quet mapacaoancayto met.

38 Mangted cayó quet iccandacayto; súcat á naimbag, napecquel, nasedsed quet aglippias, ti iteddanto met ití saclotyo: ta ití met láeng pangrucodyo, ti pacabalíoanyo á pacarucodan.

39 Quet quinunana met cadacuada ti maysa á pagarigan. ¿Mabalin ngatá ti bulsec á idálan ti bulsec? ¿Dídanto ngatá matnag nga agpadpada ití abot?

40 Ti sursuroan saan á nangnangrona ngem ití manursúro; ngem isú-ámin nga aoan ti pagcurángganna, pumadpadto ití manursúro quencuana.

41 Quet apayá pay quitáem ti garami á bassit nga adda ití matá ni cabsatmo, quet dica quitatáen ti troso nga adda itá matammet laeng?

42 ¿Oenno casanó ti pannacabalinmo nga agcuná quen cabsatmo: Cabsat, bay-am, iruarconto ti garami nga adda itá matam, idinto á sicá dica maquita ti troso nga adda itá matam? Aguinsisingpet, iccatem pay á umuná ditá matam ti troso, quet ití castá macaquitacanto á naimbag tapno iccatem ti garami nga adda ití matá ni cabsatmo.

43 Ta saan á nasayaat á cayo ti mangted ti bunga á dáques; quet saan met á daques á cayo ti magted ti bunga á nsayaat.

44 Ta tungal cayo ití búngana met laeng ti ammoc, ta saanda á macaala ti igos cadaguití espinos, quet dida met macapuros ti uvas cadaguití zarzas.*

45 Ti naimbag á tao ití nasayaat á paguidulínan ti púsona mangala ti imbag; quet ti dáques á tao ití dáques á paguidulínan mangala ti dáques; ta ití adú ití puso saoen ti ngíoatna.

46 ¿Quet apay-apay nagánendac: Apo, Apo, quet di cay aramíden ti ibagac?

---

* *Espinos quen zarzas, roroot á nasiitt.*

47 Isu-ámin ti umay caniac quet dengdengguenna daguití saoc quet aramídenna idá, isúrocto cadacayó no ania ti cayarígauna:

48 Mayárig ití tao á no mangbángon ti maysa á baláy, nagcali quet pinaunegna, quet incábilna ti puonna ití baló á di maduprac; quet idí immay ti layus, ti carayan nagáyus ti napigsá idiay á baláy, quet dina nagarao, ta nabángon ití natibquer á baló.

49 Ngem ti dumngeg ngem saan nga agarámid, mayárig ití tao á nagbángon ti baláyna ití dagá nga aoan gonggonána; isù sinalápun á sipepeggues ti carayan, quet dágus á natuang; quet dacquel ti pannacadadáel daydi á baláy.

Ti Centurion oenno panguloen daguití tao á naguigam sadi Capernaum.

7 IDINTO nalpas á sinaó ni *Jesús* ámin daguidí á saon ití lapáyag daydi á ili, simrec idiay Capernaum.

2 Quet ti adípen ti maysa á centurion, isú á patguenna, masaquit quetngannĝani matáy.

3 Quet idí nangegna ti *masasao* quen Jesús, imbaonna quencuana daguití panglacayen daguití tagá Judea, tapno cararáganda á umay comá quet isalácanna ti adípenna.

4 Quet isuda dimtengdaquen Jesús quet quinararáganda ití naganetguet á cunada: Maicarí á ipaaymo quencuana daytoy;

5 Ta ayatenna ti ili tayó quet isú imbangónannatayó ti sinagoga tayó.

6 Quet ni Jesús simmúrot cadacuada. Ngem idí saanda nga adayun ití baláyen, di centurion nangibaon quencuana ti gagayyemna á nagcuná quencuana: Apo, saanca nga agbannog, ta diac maicarí á sumrecca ití babá ti toctoc ti baláyco:

7 Gapuna diac pay met impapan á maicariac á mapan quenca: ngem ibílinmo ití maysa á saó, quet ti adípenco maagásanto.

8 Ta siac met táoac á naicábil ití babaen ti nangatngato quet adda ití babaec cadaguití soldado, quet cunac itoy: Iucá, quet apan; quet ití sabali: Umayca, quet umay; quet ití adipenco: Aramídem daytoy, quet aramidenna.

9 Quet idí mangeg daguitoy ni Jesús, nagsiddaáoanna; quet idí á simmango cadaguití tattao á sumursúrot quencuana, quinunana: Cunac cabacayó, á úray idiay Israel diac nacasárac ti castoy cadacquel á pammati.

10 Quet idí daguidí napan á naibaon nagsublida ití baláy, natumpúnganda á sisasalun-áten daydi adípen.

Ti anác ti balo sadí Nain.

11 Quet naarámid idí nalabes bassit daytoy, á isú napan ití ili á manágan Naín quet

quimmúyog quencuana daguití sursuroanna quen dacquel á caadú ti tao.

12 Quet idí dimteng ití asideg ti ruángan ti ili, adtoy á iruarda ti maysa á natáy, á bugbugtong nga anác ni inana, isú á balo; quet adú daguití tao tí ili ti quimmúyog quencuana.

13 Quet idí ti Apo naquítana, quinassianna, quet cunana quencuana: Dica agsá ngit.

14 Quet immasideg quet tinignayna di lungon; quet daguidí nagaoit quencuana, nagsardengda. Quet cunana: Baró, cunac quenca, tumacderca.

15 Quet bimmángon daydi natáy quet nangruguí á nagsaó; quet inyáoatna quen inana.

16 Quet ti buteng simrec cadacuada ámin quet dinaydáyaoda **ti** Dios á cuncunada: Ti maysa á dacquel á mammadles timmáud cadacamí; quet: ti Dios sinucnálanna ti ílina.

17 Quet nagracúrac daytoy á dámagna ití isuámin á Judea, quet iti pay met ámin á dagá á cabangibang.

Daguití imbaon ni Juan á Mammuniag.

18 Quet daguidí sursuroan ni Juan intedda quencuana daguití dámag daguitoy ámin á naar-arámid:

19 Quet inayaban ni Juan daguití dua cadaguití sinn sursuroan. Quet imbao nna idá ití Apo, tapno saoenda: ¿Sicá daydi umayto comá oenno uráyen minto ti sabali?

20 Quet idí napan daguidí tao quencuana, quinunada: Ni Juan á Mammuniag imbaonna camí quenca, tapno saoenmi: ¿Sicá daydi umayto comá oenno uráyenminto ti sabali?

21 Ití daydi á horas inagásanna daguití adú cadagurtí nasacsaquit quen pagpaglan, quen cadaguití espíritu á dáques: quet cadaguití adú á bulsec iniccanna ti pannacaquita.

22 Quet simmungbat ni *Jesús* quet quinunana cadacuada: Incayó, ipacaammoyo quen Juan ti naquita quen nangegyo: á daguití bulsec macaquitada, daguití pilay magnada, daguití agcucútel maagásanda, quet daguití túleng macangegda, daguití natáy agúngarda, cadaguití napanglao maipacaammo ti naimbag á dámag.

23 Quet nagásat ti saan á macasàrac caniac ti pacaitublácanna.

24 Quet idí pimmanao daguidí imbaon ni Juánen, nangrugui á nagsaó cadaguití tao quen Juan: ¿Ania ti rinuaranyo á napan quinita idiay letang? ¿Maysa á caocáyan á gargaraoen ti ángin?

25 Ngem ¿ania ti rinuaranyo á napan quinita? ¿Maysa á tao á nagcao-oes cadaguití pagan-anay á nafino? Adtoy

daguití agcaoes ití pagananay á napateg, quet agbiagda cadaguití nam-ay, cadaguití palacio daguití ar-ari ti yanda

26 Nḡem ¿ania ti rinuaranyo á napan quinita? ¿Maysa á mammadles? Oen, cunác cadacayó, quet nangnangrona pay nḡem mammadles.

27 Daytoy daydi nacaisurátan *daytoy:* Adtoy, siac ibaonco ti babaonec ití masanḡoánam, isú á manḡisagánanto ití dálanmo á masanḡoánam.

28 Ta cunac cadacayó á cadaguití nayanac cadaguití babbai, aoan ti dacdaquel, nḡem ni Juan; ngem ti cabassitan ití pagarían ti Dios, dacdacquel nḡem isú.

29 Quet ámin ti ili á nacanḡeg quencuana, quen daguití agsingsinḡir ti buis, sacsianda tí Dios á nagbuniagda ití buniag ni Juan:

30 Nḡem daguidí Fariseos quen daguidí mamasírib ti linteg, dida dinengnḡeg ti bagbagá ti Dios, ití nacadadaílanda met laeng, á dida pinabuniágan quencuana.

31 Quet cuná ti Apo: ¿Asino, nḡarud, ti panḡipadísac cadaguití tao itoy á tiempo quet asino ti caing-inḡasda?

32 Pumadpadda cadaguití ubbing nḡa agtutugao ití plaza, nḡa agui-innicquis ti maysa quen maysa cadacuada, quet cuncunada: Dacamí tinocarandacayó cadaguití flauta, quet dicay nagsala: dacamí lidayennacayo quet di cay nagsánḡit.

33 Taimmay ni Juan á Mammuniag, á saan á manmanḡan ti tinápay, di met umininom ti árac, quet cunayo: Adda saí rona.

34 Immay toy Anác ti tao, á manḡan quet uminom, quet cunayo: Adtoy ti maysa á tao á mannanḡan quen managuinom ti árac, gayyem daguití agsingsinḡir ti buis quen daguití managbásol.

35 Nḡem ti siríb panecnecan ámin daguití annácna.

Ti babai á managbásol á nangsapsapó cadaguití sacsaca ni Jesús.

36 Quet dináoat quencuana ti maysa cadaguidí Fariseos á maquipanḡan quencuana. Quet simrec idí baláy ti Fariseo quet nagtugao idí lamisaan.

37 Quet adtoy ti maysa á babai á managbásol nḡa adda ití ili; quet idí á naammoanna nḡa adda nḡa agtutugao ití lamisaan idiay baláy daydi Fariseo; nanḡyeg ti maysa á vaso nḡa alabastro á *napnó* ti ungüento.

38 Quet idinto á nagsaad ití licod daguití sacsácana, rinuguianna nḡa agsangsánḡit á sinibugan cadaguití luluana daguidí sacsácana, quet pinunásanna idá cadaguití buoc ti úlona: quet immag-aguep daguití sacsácana, quet sinapsapoanna ti ungüento.

39 Nḡem idí maquita daytoy dedi Farisco á nanḡayab

quencunana, nagsaó ití unegna á cunana: Daytoy, no coman mammadles, ammona comá no asino quen no ania á pútot ti babai daytoy á mangtignay quencuana, ta isú managbásol.

40 Quet ni Jesús simmungbat quet quinunana quencuana: Simón, adda maysa á panguen nga ibagac quenca. Quet isú cunana: Ibagam, Manursúro.

41 Maysa á nagpaútang adda dua á nacaútang quencuana: ti maysa nacaúlang quencuana ti limá gasut á denario,* quet ti sabali limapulo.

42 Quet agsípud ta aoan ti pagbáyadda, pinacaoanna idá nga agpadpada. ¿Asino cadaguitoy ngarud ti ad-ad-danto ti panagayatna quencuana?

43 Quet simmungbat ni Simón, á nagcuna: Cunac á daydiay nangpacaoananna ti adadda: Quet isú quinunana buencuana: Nalinteg ti pananginipatom.

44 Quet nagsubli idí babai, quinunana quen Simón: ¿Maquítam daytoy babai? Simrécac ití baláymo, saanca á nangted ti danum á maipaay cadaguitoy sacsácac; ngem daytoy, sinibuganna daguitoy sácac cadaguití lulua quet pinunásanna idá cadaguití buocna.

45 Saannac á iniccan ti aguec; ngem daytoy, nanípud itay simrécac, saan á nagsardeng á immag-aguep cadaguití sacsácac.

46 Saanmo á sinapsapoan toy úloc ití lana; ngem daytoy sinapsapoanna ti ungüento daguití sacsácac.

47 Gapuna cunac quenca, daguití adú á basbásolna mapacaoan, ta nagayat ti adú; ngem ití mapacaoan ti bassit, bassit ti pinagayatna.

48 Quet quinunana quencuana: Daguití basbásolmo mapacaoan quenca.

49 Quet daguidí adda á naquicatugao quencuana ití lamisaan, rinuguianda á cuncuná ití unegda: ¿Asino daytoy, á mamacaoan met ti básol?

50 Quet quinunana idí babai: Ti pammátim insalácannacá: incan á sitatalná.

Daguidí babbaí á pinagservida daguití gámengda quen Jesús.

8 QUET NAARÁMID idinto á nabayag, á isú magmagná cadaguití isu-ámin á ilili quen purpuroc á mangascasabá quen ipacaammona ti naimbag á dámag ti pagarian ti Dios; quet daguidí sangapulo quet dua *cumuycúyogda* quencuana,

2 Quen daguidí dadduma á babbai, á naagásanda cadaguití dáques á espirítu quen cadaguití nasacsaquit, ni María á manágan idí ti Magdalena, isú á rinuarán ti pitó á sairo,

3 Quet ni Juana, asaoa ni Chuza, agay-oan ni Herodes, quen ni Suzana quen adú pay á

* *Cuarta á cas la ití tal-loamás quet dua.*

sabsabali nga agserserví quencuana cadaguití gamgámengda.

Pagarígan ti agmulmula.

4 Quet idí á naguurnong ti dacquel á guímung quet daguití addada ití tungal ili napanda quencuana, nagsaó á inarámatna ti pagarígan:

5 Ti agmulmula rimmoar á napan nangimula ití buquelna; quet idí á nagmula, ti dadduma nagdissó ití íguid ti dálan quet napáyat, quet daguití tumatayab ti lángit quinnanda.

6 Quet ti sabali nagdissó ití bató, quet apáman á timmubo, nagango agsípud ta aoan dam-egna.

7 Quet ti dadduma nagdissó ití casiítan; quet idí á timmubo daguití siit á naquiraná, linemmesda.

8 Quet ti sabali nagdissó ití nasayaat á dagá, quet idí á timmubo, nangted ti bunga á sangagasut tungal *buquel*. Idí nasaona daguitóyen, impuccaona: Ti adda lapáyagna á pagdengngeg, dumugeg.

9 Quet daguidí sursuroanna ininfuodda quencuana á quinuná: ¿Ania ngatá daytoy á pagarígan?

10 Quet isú quinunana: Cadacayó maited ti panangammo cadaguití palímed ti pagarian ti Dios; ngem cadaguití sabali *biig* á pagarígan, tapno úray quitquitáenda saanda á maquita, quet úray dengdengguenda dida maáoatan.

11 Daytoy ngarud ti pagarígan: Ti buquel isú ti saó ti Dios.

12 Quet daguití adda ití asideg ti dálan, isuda daguití agdengngeg; ití calpasanna umay ti sairo, quet iccatenna ti saó ití púsoda, tapno dida patien quet dida maisalácan.

13 Quet daguití *agdissó* ití bató isuda daguití idinto á nagdengngegda, aoàtenda ti saó á siraragsac; quet daguitoy aoan ti ramutda; quet mamátida ití manó á tiempo quet ití tiempo ti pannacasulísog sumínada.

14 Quet ti nagdissó cadaguití siit, isú daguitoy daguití nagdengngeg; quet idínto á surútenda ti dálanda, malmesda cadaguití ag-agaoa, gamgámeng quen ragragsac ti biag quet dida agbunga ti maluum.

15 Quet ti *nagdi* ití nasayaat á dagá, isú daguitoy daguití ití nasayaat quen nalinteg á puso dinengngegda ti saó quet salimetanda quet agbúngada á siaamis.

Pagarigan ti sílao.

16 Quet aoan ti inton manggángat tí sílao, calubanna ti banga, oenno icábilna ití babaen ti maysa á pag-iddá; ngem icábilna quetdí ití maysa á candelero, tapno daguití sumrec maquítada ti sílao.

17 Ta aoan ti nailímed á dinto maiparangárang; quen ania man á nailemmeng á dinto maamoan oenno umay ití laoag.

18 Quitaenyo nḡarud cas manḡegyo; ta ití addaan, maiccanto; quet ití aoanan, úray pay ti panpanunútenna á cucuana, maiccatto pay quencuana.

Daguití cabcabaguian.

19 Quet immayda quencuana ni inana quen daguití cacabsatna; quet dida nabalin ti dumánon quencuana agsípud cadaguidí adú á tao.

20 Quet quinunada quencuana: Ni inam quen daguití cacabsatmo addada idiay ruar, á cayatdacá á quitáen.

21 Quet isú simmungbat á quinunana cadacuada: Ni inac quen daguití cacabsatco isuda ti dumnḡeg ití saó ti Dios, quet tungpálenda.

Ni Jesús pagtalnaenna ti baguió.

22 Quet naarámid ití maysa cadaguidí nḡa aldao, á isú simrec ití maysa á barangay quen daguidí sursuroanna. Quet quinunana cadacuada: Intayó ití bal-lasio ti baybáy. Quet nagluasda.

23 Nḡem idí nḡa aglaylayagda, isú natúrog. Quet bimmabá tí maysa á baguió ti ánḡin idí baybáy, quet matínepda quet agpeggadda.

24 Quet idí á immasidegda quencuana, riniingda á quinuná: ¡Manursúro, manursúro, mapucaotayon! Quet idí nacariing, inungtanna ti ánḡin quen ti daoel ti danum quet nagtalnada, quet immay ti línca.

25 Quet quinunana cadacuada: ¿Adino ti yan ti pammátiyo? Quet isuda á sibubuteng, nagsiádaaoda á cuncunada ti naysa quen maysa cadacuada: ¿Asino daytoy nḡa agbílin úray cadaguiti ánḡin quen ti danum, quet tungpálenda?

Ti tagá Gadara á nalugánan ti sairo.

26 Quet ití dagá daguití tagá Gadara, nḡa adda ití sanḡoánan ti Galilea.

27 Quet idí isú dimsaag iti dagá, simmabet quencuana ti maysa á tao ti ili nḡa adda saírona quet ití uneg ti nabayag nḡa aldáoen, aoan ti incapetna á pagan-anay quet di agtaeng ití baláy, no di cadaguití tanem.

28 Quet isú idí maquíta na ni Jesús, nagpuccao quet indúmogna ti rúpana aguinga ti dagá ití sanḡóananna, quet quinunana ití napigsá á uni: ¿Ania-t' bibiangco quenca, Jesús, Anác ti Dios á Canḡatoan? Daoátec quenca á dínac parigáten.

29 (Ta imbílinna idí ití espíritu á naruguit á rumoar idí tao: ta nabayaguen nḡa agáoenna; quet ay-oánanda á sibababálod ti cáoar quen grillos; quet daélenna daguití gálot quet impan ti sairo cadaguití let-ang).

30 Quet ni Jesús inintuodna quencuana á quinuná: ¿Ania ti

náganmo? Quet isú quinunana: Sangārbaánan. Ta adú á sairo ti simrec quencuana.

31 Quet cararàganda quencuana á dina idá comá ibaon á mapan ití yúyeng.

32 Quet adda idiay ti sangārbaánan ti adú á báboy nga agar-árab idí bantay: quet guinararaganda quencuana á baybay-anna comá idá á sumrecda cadacuada; quet impalúbosda.

33 Quet idí rimmoar daguidí sairo idí táon, simrecda cadaguidí báboy; quet di sangārbaánan nagtappuac ití maysa á rúquib ití bybáy quet nalmesda.

34 Quet daguidí pastor idinto maquítada ti naarámid, timmarayda, quet napana impacaammoda ití ili quen cadaguití taltalónan

35 Quet rimmoarda á quimmita ití naarámid, quet immayda quen Jesús; quet nasarácanda nga agtutugao daydi tao á rinuarán daguití sairo, á naincapét, quet sinanáquem, ití sacaánan ni Jesús; quet nagbutengda.

36 Quet sinarita cadacuada daguidí nacaquita, no casanó ti pannacaisalácan daydi á nalugánan.

37 Quet isú-ámin daguití adú á tao tí dagá daguití tagá Gadara, dináoatda quencuana á panáoanna comá idá; ta simrec cadacuada ti dacquel á buteng. Quet isú, immuli idí barangay, quet nagsublin.

38 Quet daydi tao á rinuaran daguidí sairo, quinararaganna tapno aguian quencuana; ngem ni Jesús pinagáoidna, á quinunana:

39 Agáoidca idiay baláymon quet saritáem daguití dacquel á inarámid quenca ti Dios. Quet isú napan á inoarragáoagna ití isú-ámin ti ili daguití dacdacquiel á pangguep á inarámid quencuana ni Jesús.

Ti balásang ni Jairo; ti babai nga agbulbulos ti dara.

40 Quet idí nagsublí ni Jesús,ináoatda *á siagat* daguidí tao, ta isú ur-uráyenda ámin.

41 Quet adtoy ti maysa á lalaqui, á manágan Jairo, quet isú turayen ti sinagoga, quet unmay á nagrucnoy ití sacaánan ni Jesús, quinararaganda quencuana á sumrec ití baláyna.

42 Ta adda maysa á cacaisunanga anácna, nga agtaoen ti sangapulo quet dua, quet isú ngannigani matáy. Ngem idí á magmagná, naggagabsoon quencuana daguití tattao.

43 Quet ti maysa á babai, nga agbulbúlos ti dara nanípud pay sangapulo quet dua á taoenen, isú á rináritna cadaguití mangngagas ti ámin á cucuana, quet aoan ti nacaágas quencuana.

44 Idinto á dumteng ití licudanna, tinignayna ti gayádan ti pagan-anayna; quet naiguiddato á nagsardeng ti panagbúlos ti dara.

45 Quet quinuná ni Jesús: ¿Asino ti nangtignay caniac? Quet idinto á naglibacda ámin, quinuná da Pedro quen daguití adda á caduana: Manursúro, daguití adú á tao iletandacá quen aggagabsoonda quenca, quet cunam: ¿Asino ti nangtignay caniac?

46 Nḡem quinuná ni Jesús: Adda nangtignay caniac; ta siac ammoc nḡa adda rimmoar á talugáding caniac.

47 Quet idí maquita di babai á saan á macalinḡed, immay nḡa agpipiguerguer quet idinto á nagrucnoy ití sanḡoánanna, imbagana quencuana ití sanḡoánan ti isúámin á umili ti gapú ti nangtignáyanna quencuana quen ti pannacaiguiddátona á pannacaágas.

48 Quet isú quinunana quencuana: Anáccá, ti pammátim, insalacannacá incan á sittalná.

49 Quet idí isú agsasao pay láeng, immay ti maysa *á naggapú ití baláy* ti turayen ti sinagoga á quinunana: Ti anácmo natáy, dica bannoguen ti Manursúro.

50 Nḡem idí manḡeg ni Jesús, simmungbat quencuana: Dica agbuteng: isuna laeng á mamática quet isú maisalácanto.

51 Quet idí simrec ití baláy, aoan ti pinasrecna á sumúrot quencuana, no di láeng da Pedro, quen Jacobo, quen Juan, quen ti amá quen iná di balásang.

52 Quet agsangsánḡitda ámin quet isú dungdungáoanda. Nḡem isú quinunana: Di cay agsánḡit; ta saan á natáy, no di quet matmatúrog.

53 Quet uy-uyúnḡanda, ta ammoda á natáyen.

54 Nḡem isú, idí á iniggamanna ití ima, impuccaona á quinuná: Balásang, tumacderca.

55 Quet ti cararuana nagsublí quet timmacder á dágus: quet isú imbílinna á iccanda tí canenna.

56 Quet daguidí ammana malmalanḡada; quet isú imbílinna cadacuada, nḡa aoan ti panḡibagaanda ti naarámid.

Ti nacaibaonan daguití sanḡapulo quet dua nḡa apóstoles

9 QUET IDÍ á inurnongna daguití sanḡapulo quet duá, iniccanna idá ti talugáding quen pannacabalin cadaguití isú-ámin á sairo, quen pananḡágas cadaguití nasacsaquit.

2 Quet imbaonna idá á manḡicascasabá ití pagarian ti Dios quen manḡágas cadaguití masacsaquit.

3 Quet cunana cadacuada: Di cay manḡala ti úray aniá á sagana ití dálan, úray sarucod, úray súpot, úray tinápay, úray pirac; quet di cay manḡicúyog ti dua á pagananay.

4 Quet ití úray ania á baláy á sercanyonto, agbati cayó idiay quet idiay ti pagluasanyo.

5 Quet isú-ámin daguití saanto á manḡáoat cadacayó, inton

rumuar cayó ití daydiay á ili, pampáguenyo ti tápoc daguití sacsácayo á panecnecan ti maisalungásing cadacuada.

6 Quet idí á rimmoarda, pinagnada daguití isú-ámin á purpuroc, á ipacaammó ti naimbag á dámag, quet nangágasda cadaguití isú-ámin á disso.

Ni Herodes ngᵘi agturay quen ni Juan á Mammuniag.

7 Quet nangeg ni Herodes nga agturay daguití isuámin á maar-arámid; quet angpangpangadua, ta cuná daguití dadduma á ni Juan nagúngar cadaguití natáy;

8 Quet daguití dadduma met, á ni Elías nagparang; quet daguití sabali, á maysa á mammadles cadaguití camdámsna nagúngar.

9 Quet quinuná ni Herodes: Ni Juan siac pinutúlac: ngem, ¿asino ngarud daytoy, isú á siac pacangegac cadaguitoy á *masasao?* Quet isú-t' gamgamgámanna á quitáen.

Umuná á panagadu daguití tinápay.

10 Quet idí nagsublí daguidí apóstoles, sinarítada quencuana daguití isú-ámin á inar-arámidda. Quet idinto á innálana idá quencuana, pimmanao á nagputpútongda ití maysa á ili á manágan Bethsaida.

11 Quet idí maammoan daytoy daguití tao, simmúrotda quencuana; quet isúináoatna idá quet quinasaona idá ti mait papan ití pagarían ti Dios, queinagásanna daguití nga apsapsapul ti pannacaágas.

12 Quet tí aldao nangrugui á mumalémen; quet inmasideg daguidí sangapula quet dua quet quinunada quencuana: Pagaoídem daguití tao, tapno apanda cadaguití purpuroc quen taltálon ití arubáyan, nga agdagús quen agsápul ti pagtaraonda; ta ditoy addátayo ití disso nga aoan matattao.

13 Ngem cunana cadacuada: Dacayó iccanyo idá ti canen. Quet isuda quinunada: Aoan cadacamí no di láeng limá á tinápay quen dua á ican, no saan camí á mapan gumátang ti pagtaraon á maipaay ití isú-ámin daytoy á guímung.

14 Ta aglimariboda á tao. Quet quinunana cadaguidí adálanna: Pagtugaoenyo idá á paglanglángen ti tungal saglilimá pulo.

15 Quet castá ti inarámidda quet pinagtugaoda idá áminen.

16 Quet idí á innálana daguidí limá á tinápay quen daguidí dua á ican, quimmita sadí lángit quet binendicionanna idá; quet pinísina quet intedna cadaguidí adálanna tapno icábilda ití sangoánan daguití tao.

17 Quet nanganda ámin, quet nabsogda; quet ití natdá cadaguití putpúted, nacaálada ti sangapulo quet dua nga alat.

Ti panangiparangárang ni Pedro iti pammátina.

18 Quet naarámid ngá idí ngá adda ngá aglulualo á maymaysa, addada quencuana daguidí adálanna; quet in intuodna cadacuada á quinuná: ¿Asino ac ti panagcuná daguití tao?

19 Quet isuda simmungbatda quet quinunada: ni Juan á Mammuniag; quet daguití dadduma, ni Elías; quet daguití sabali, ngá nagúngar ti maysa á mammadles cadaguití cadaánan.

20 Quet quinunana cadacuada: Ngem dacayó asino ac ti panagcunayo? Quet simmungbat ni Simón Pedro quet quinunana: Ti Cristo ni Apo.*

21 Ngem isú imbílinna cadacuada quet impátona á dida saoen daytoy ití úray siasino;

22 A cunana: Masápul á toy Anác ti tao aglac-am ti adú á pangguep quen saan ngá ammoen daguití lal-lacay quen turayen daguití papadi quen daguití escribas, quen matáy quen agúngar ití maicatló ngá aldao.

Aoiten ti Cruz.

enna ti cruzna tungal aldao

23 Quet cuncunana cadacuada ámin: No adda mayat á umay ití licudac, paglicudanná ti baguina, quet aláquet surutennac.

24 Ta ti cayatna á isalácan ti biagna, mapucaonanto; ngem ti macapucao ti biagna gapú caniac, daytoy maisalacannanto.

25 Ta ¿ania ti paguimbagan ti tao no maálana ti isu-ámin á lúbong, ngem mapúcaona quet dadaélenna ti baguina?

26 Ta ti mangibain caniac quen cadaguití saoc, daytoy ibainto met toy Anác ti tao, inton umay agráman ti glóriana quen ti gloria ni Ama quen ca daguití nasantoan ngá ángeles.

27 Ngem ití quinapudno cunac cadacayó Adda dadduma cadaguití adda-t' ditoy, á dídanto lac-ámen ni patáy, aguinga-t' dida maquitá ti pagarían ti Dios.

Ti panaglaoagna

28 Quet naarámid ití agualó ngá aldao ití calpasan daguitoy á saó, á innalana ni Pedro, quen ni Juan, quen ni Jacobo quet immuli ití bantay á naglualo.

29 Quet idí madamá ngá aglulualo, ti langá daydi rúpana nagbálio, quet ti paganayna á *nagbalín á* napudao quen naraniag.

30 Quet adtoy daguití dua á lal-laqui á maquisasaso quencuana, á isuda da Moisés quen Elías,

31 A nagparangda á sigogloria, quet sinasaoda ti pa-

* *Cristo cayatna á saoen: Naconsagrar ití lana á cas la cadaguití Ari.*

nag-oayá-aoyna, á nḡannḡani matungpal idiay Jerusalem:

32 Nḡem ni Pedro quen daguidí caduana, macatúrogda únay quet idinto á nagriingda, naquítada ti glóriana quen daguidí dua á lal-laqui nḡa addada quencuana.

33 Quet naarámid, á idí á pumánaoda quencuana, ni Pedro quinunana quen Jesús: Manursúro, naimbag nḡa aguian tayó ditoy quet agarámid camí ti tal-lo nḡa ábong: maysa ti maipaay quenca, quet maysa quen Moisés, quet maysa quen Elías, á dinna ammó ti sasaoenna.

34 Quet idí madamá á isú sasaoenna daytoy, immay ti maysa á úlep á nangbunḡon ti sipnḡ t cadacuada; quet nagbutengda idí isuda sumrecda idí úlep.

35 Quet immay ti maysa á uni ití úlep á nagcuná: Daytoy ti Anácco nḡa ay-ayaten: isú dengguenyo.

36 Quet idí immay daydi á uni, nasarácanda á maymaysa ni Jesús; quet isuda dida nagsaó; quet cadaguidí nḡa aldao aoan ti sinaoda ití úray siasino ití naquítada.

Pannacaágas daydi bumaró nḡa adda bulanbulánenna.

37 Quet naarámid ití aldao nḡa sumarunó, á idí bimmabada idí bantay, dacquel á guímung ti simmabet cadacuada.

38 Quet adtoy ti maysa á tao ti guímung á nagpuccao á nagcuná: Manursúro, daoátec quenca á italiaomo comá daguití matam ití anácco, á cacaisuna nḡa anácco.

39 Quet adtoy ti maysa á espíritu aláenna quet maiguiddato nḡa aguicquis; quet riribúquenna aguinga-t' paglabutábenna quet agrígat ápumanao quencuana quet cacaasi ápamayanna.

40 Quet dináoatco cadaguití adálam á paruarenda comá quet dida nabalin.

41 Quet simmungbat ni Jesús, quet quinunana: ¡Oh caputótan nḡa aoan pammátina quen managdacdáques! ¿aguinga ti caano ti panaḡtaengconto cadacayó quen panangsagaba cadacayó? Yegmo ditoy ti anácmo.

42 Quet idí umasidéguen, di sairo intublacna quet pinarígatna: nḡem ni Jesús inungtanna daydi espíritu á naruguit, quet inagásanna daydi bumaró, quet insublina quen amana.

43 Quet isuda ámin masmasdaaoda ití dacquel á pannacabalin ti Dios. Nḡem idí á masmasdaaoda ámin cadaguitoy ámin á inar-arámidna, quinunana cadaguidí adálanna:

44 Icábilyo cadaguidí lapáyagyo daguitoy á saó; ta toy Anác ti tao mayáoatto cadaguití ima daguití tat-tao.

45 Ngēm isuda saanda á maáoat daytoy á sáo, quet nailímed cadacuada tapno dida maaoátan, quet mabutengda met á mangintuod quencuana itoy á saó.

Ti dacdacquel ití pagarian dagutti langlángit

46 Quet nabángon ti súsic cadacuada no asínonto cadacuada ti dacdacquel.

47 Ngēm ni Jesús, idí maquítana ití panagpanúnot daguití púsoda, nangāla ti maysa á ubing, quet incábilna iti asidegna.

48 Quet cunana cadacuada: Ti umáoatto itoy ubing ití náganco, aoatennacto; quet ti umáoat caniac, aoátenna ti nangībaon caniac; ta ti cabassitan cadacay ámin, daytoy isunto ti dacdacquel.

Ti saan á sumalnungúsing cadatayó, adda cadatayó.

48 Quet simmungbat ni Juan quet quinunana: Manursúro, nacaquita camí ti maysa á mamagtalao cadaguití sairo ití náganmo; quet impáritmi quencuana, ta saan á sumúrot cadacamí.

50 Ngēm ni Jesús quinunana quencuana: Di-cay ipárit, ta ti saan á sumalungúsing cadatayó, adda cadatayó.

Daguití tagá Samaria dida aoásten ni Jesús.

51 Quet naarámid, ngā agsípud ta dimténgen daguití aldao ti iyuúlina *sadí lángit*, isú impaquítana ti rúpana á mapan á sitatalgued sadí Jerusalem.

52 Quet nangībaon cadaguití napan immuná quencuana; quet isuda á napan quet simreeda ití maysa á puroc daguití tagá Samaria, tapno isagánaanda ti *pagdagusan.*

53 Quet isú dida ináoat agsípud ta impaquítana ti rúpana á mapan sadí Jerusalem.

54 Quet idí maquita *daytoy* daguidí adálanna á Jacobo quen Juan, quinunada: Apo, ¿cayatmo á ibílinmi á bumabá ti apuy ti lángit tapno ibusenna idá á cas met ti inarámid ni Elías?

55 Ngēm isú simmangō quet inungtanna idá á quinuná: Dacayó di-cay ammó no ania á espíritu cayó.

56 Ta toy Anác ti tao saan á immay tapno agdadáel cadaguití cararuá daguití tao, no di quet tapno isalácanna. Quet napanda ití sabali á puroc.

No casanó ti panangsúrot quen Jesús.

57 Quet naarámid á idí magmagnada ití dálan, quinuná ti maysa á tao quencuana: Apo, surutencanto uray adino ti papanam.

58 Quet quinuná quencuana ni Jesús: daguití zorras* adda rúquibda, quet daguití tumatayab daguití lángit, daguití úmocda; ngēm toy Anác ti tao aoan ti pangīsadáganna ití úlona.

---

* *Animal ti bacbáquir á cas la asu.*

59 Quet quinunana ití sabali: Sumúrotca caniac. Nḡem isú quinunana: Apo, bay-annac ta innac pay quet icálic ni amac.

60 Nḡem ni Jesús quinunana quencuana: Bay-am daguití natáy á icálida daguití minátayda; nḡem sicá inca quet ipacaammom ti pagarian ti Dios.

61 Quet quinuná met ti sabali: Surutencanto, Apo; nḡem bay-annac ta innac pay, agpacada cadaguití adadda ití baláyco.

62 Nḡem ni Jesús quinunana quencuana: Aoan ti, idinto á incábilna ti ímana ití arado quet tumaliao pay ití licudan, ti mainumó ití pagarían ti Dios.

Nacaibaonán daguidí pitopulo nḡa ad-adálanna.

10 QUET ITÍ calpasan daguitoy á naarámid, nangīlásin ti Apo ti sabali á pitopulo, quet imbaonna idá á sagdudua, ití masangōánanna, ití isu ámin á ili quen disso á isú papanannanto.

2 Quet cuncunana cadacuada: Ti anien quinapudnoanna nḡa adú; nḡem daguití agani, bassitda: gapuna, daoátenyo ití Apo ti anien á mangībaon cadaguití agani ití anienna.

3 Magnácayo, adtoy á ibaonco cayó, á cas la cadaguití carnero ití nagtengngāan daguiti lobo.

4 Saan cayó á mangīcúyog ti bolsa, úray súpot, úray chapin; quet aoan met ti cablaáoanyo ití dálan.

5 Quet ití úray ania á baláy á sercanyo, cunayo á umuná: Ti talná *agtaeng* itoy á baláy,

6 Quet no addanto sadiay anác ni talná, ti talnáyo aguinananto quencuana; nḡem no saan, agsublinto cadacayo.

7 Quet agtacngcay to ití daydiay met láeng á baláy á mangān quen uminum ití iteddanto; ta ti agarámid maicari ití báyadna. Saan cayó á umal-latiolatio ití baláy quen baláy.

8 Quet ití úray ania á ili á sercanyonto quen pangāoátanda cadacayó, canenyonto ti icábilda ití sangōánanyo;

9 Quet agásanyo daguití masacsaquit nḡa adda quencuana quet cunayo cadacuada: Immasideg cadacayó ti pagarían ti Dios.

10 Nḡem ití úray ania á ili á sercanyo quen dida pangāoátan cadacoyó, rumoarcayó cadaguití daldálanna quet cunayo:

11 Úray pay ti tápoc ti íliyo á quimpet cadacamí cadaguití sacsácami, pampáguenmi cadacayó: núpay castá ammoenyo, á ti pagarian daguití langlángit immasideg cadacayó.

12 Cunac cadacayó á daydiay nḡa aldao basbassitto ti inget á maipaay ití Sodoma nḡem ití daydiay á ili.

13 ¡Asica pay, Corazin! ¡Asica pay Bethsaida! Ta no idiay Tiro quen Sidón naarámid

comá daguití datdatlag á naarámid cadacayó, nabayag coman á nagbabáoida, á nagtugaoda ití cilicio quen dapóc.

14 Quinapudnona á basbassitto ti inḡet á maipaay ití Tiro quen Sidón nḡem dacayó inton pannacaocom.

15 Quet sicá, Capernaum, á nabánḡonca aguinga-t' lánḡit, aguinga-t' infierno maipababacanto.

16 Ti dumnḡeg cadacayó, dengdengguennac; quet ti mamagtálao cadacayó, papagtaláoennac, quet ti mamagtálao caniac, pagtaláoenna ti nanḡibaon caniac.

17 Quet nagsublí daguidí pitopulo á siraragsac, á cuncunada: Apo, úray pay daguití sairo painacmanda cadacamí ití náganmo.

18 Quet quinunana cadacuada: Siac quitquitáec idí ni Satanás á cas la sal-it á natnag sadi lanḡit.

19 Adtoy iniccan cayó ti pannacabalin á pumáyat cadaguití ul-úleg quen mangagamá quen ití ámin á pigsá ti cabúsor; quet aoanto ti manḡan-anó cadacayó.

20 Nḡem di-cay agay-ayat ití daytoy, á daguití espíritu painacmanda cadacayó; agay-ayat cay quetdí á daguití nagnáganyo naisúratda cadaguití langlánḡit.

21 Idí met láeng á horas ni *Jesús* nagragsac ití Espíritu Santo quet quinunana: Sicá daydayáoenca, oh Ama, Apo ti lánḡit quen dagá, ta inlemmengmo daguitoy á pangguep cadaguití mamasírib quen mannacaammó, quet impacdaarmo idá cadaguití ubbing, con, oh Ama, ta castoy ti nagayatam.

22 Ámin daguití panguep inyáoat caniac ni Amac: quet aoan ti macaammó no asino toy Anác no di ni Ama; quen no asino ni Ama no di toy Anác quen daydiay cayat á panḡipacdaáran toy Anác.

23 Quet idí á sinánḡona daguidí adálanna, quinunana cadacuada á is-isuda: Nagásat daguití matá á macaquita cadaguití dacayó maquítayo;

24 Ta cunac cadacayó nḡa adú daguití mammadles quen ar-ari á tinarigagáyanda á quitáen ti dacayó maquítayo, quet didamaquita; quen dengguen ti manḡegyo, nḡem didamanḡeg.

Pagarigan daydi naimbag á tagá Samaria

25 Quet adtoy, ti maysa á masírib ti linteg á timmacder quet sinulísogna á quinuná: Manursúro, ¿anianto ti aramídec tapuo matáoidco ti biag nḡa agnanáyon?

26 Quet isú quinunana quencuana: ¿Ania ti adda á naisúrat ití linteg? ¿Casanó ti panangbás-am?

27 Quet isú simmungbat á quinunana: Ayatemto ti Apo á Diosmo ití isuámin á púsom quen ití isú-ámin á cararuam,

quen cadaguití ámin á pigsam, quet ití ámin á ísipmo; quen ití pádam á tao á cas quenca met láeng.

28 Quet quinunana quencuana: Nalinteg ti isusungbatmo: aramidem daytoy quet agbiagcanto.

29 Nḡem isú, idinto á cayatna ti agparang á nalinteg, quinunana quen Jesús: ¿Quet asino ti pádac á tao?

30 Quet ni Jesús simmungbat quet quinunana: Maysa á tao nagsálog manípud Jerusalem aguinga-t' Jericó, quet natnag cadaguití tulisan, isuda á nangláibos quencuana; quet sinugattanda quet napandan á pinanáoan á nḡannḡani matáy.

31 Quet nairaná á simmálog ti maysa á padi idiay á dálan, quet idí á maquitana, limmabas á liniclícanna.

32 Quet castá met nḡa maysa á Levita idí dimteng ití asideg idiay á disso quet naquítana, liniclicanna.

33 Nḡem ti maysa á tagá Samaria á magmagná, napan ití asidegna quet idí maquítana, quinasían-na;

34 Quet idí á immasideg, binedbedanna daguití sugsúgatna, á sinibóganna ti lana quen árac; quet idí á incábilna idí nagsacayanna, impanna ití pagdagusan, quet tinaraquenna.

35 Quet ití sabali nḡa aldao idí pumanao, nanḡala ti dua á denario, quet intedna idí aquimbaláy, quet quinunana quencuana: Taracnem caniac; quet isuámin daguití sabali á magastom, siac inton sumubliac, bayádacto quenca.

36 ¿Asino nḡarud cadaguitoy tal-lóti pagarupem á pada á tao daydi natnag cadaguití tulisan?

37 Quet isú quinunana: Daydi nanḡarámat quencuana ití asi. Idin quinuná ni Jesús quencuana: Incan quet sicá aramidem met ti castá.

Ni Marta quen ni María

38 Quet idí á magmagnada, isú simrec ití maysa á puroc: quet ti maysa á babai á manágan Marta,ináoatna ití baláyna.

39 Quet daytoy adda maysa á cabsatna, á manágan María, isú met á timmugao ití sacaánan ni Jesús quet dengdengnḡeg ti saona.

40 Nḡem ni Marta maringeron cadaguití adú nḡa arámid; quet napan quencuana quet quinunana: Apo, ¿dica saquiten á ni cabsateo baybayannac nḡa agservi á maymaysa? Ibagam nḡarud quencuana á tulúnḡannac.

41 Nḡem ti Apo simmungbat quet quinunana quencuana: Marta, Marta, nasalúcagca quet adú ti pacaringóram:

42 Nḡem maysa á panguep ti másápul, quet ni María pinílina ti nasayaat á bágui, isunto á dí maiccat quencuana.

Ti lualo ti Apo,

11 QUET NAARÁMID á idí ngā aglulualo ití maysa á dissó, idí nalpás, maysa cadaguidí adálanna quinunana quencuana: Apo, isúrona camí ngā aglualo, á cas met ti panangīsuro ni Juan cadaguití sinursuroanna.

2 Quet quinunana cadacuada: No aglualo cayó, cunayo: Amami ngā addaca sadi langlángit, madayao comá á cas sagrado ti náganmo. Umay cadí ti pagariam. Maarámid cadí ti pagayatam, no casanó idiay lángit, castá met ditoy dagá.

3 Ti tinápaymi á masápul itdem cadacamí ti inaldao-aldao.

4 Quet pacauanem cadacamí mí daguití basbásolmi; ta dacami met pacauanenmi ti isú-ámin á macaútang cadacamí. Quet dina cam iserrec ití pannacasulísog, ngem isalácan na cam quet ití dáques.

Pagarigan tí gayyem á macadlimúteng.

5 Quet quinunana met cadacuada: ¿Asino ngatá cadacayó ti adda maysa á gayyem, quet mapanto quencuana ití tengngá ti rabií, quet cumánanto quencuana: Gayyem, pabulúdannac man ti tal-ló á tinápay,

6 Ta maysa á gayyemco immay caniac á nagdagus, quet aoan ti isángoc quencuana;

7 Quet isú manípud ití uneg sumungbatto á cunaenna: dinac alimutngen; ti ruángan sipupúniten; quet daguití taguíbic addada caniac ití paguiddaan; diac mabalin ti bumángon quen mangted quenca?

8 Cunac cadacayó, á úray pay no saan á bumángon á mangted quencuana agsipud ta gayyemna, úray castá, bumángonto agsípud ti panangalimútngenna quet itdennanto quencuana ti isú-amin á masápulna.

9 Quet siac cunac cadacayó: Agdáoat cayó, quet maiccancayto; agsápul cayó, quet macasaraccayto; umayab cayó, quet luctandacayto.

10 Ta isú-ámin ti agdáoat, umáoat; quet ti agsápul, macasárac; quet ití umayab, maluctan.

11 ¿Quet asino cadacayó, tí idinto ngā ama, no ti anacna dumáoat quencuana ti tinápay, itdennanto quencuana ti maysa á bató? oenno, no ican *ti daoátenna,* ¿idinto á ican icannanto ti maysa á úleg?

12 Oenno, no dumáoatto ti maysa á itlog, itednanto quencuana ti maysa á mangagamá.

13 No dacayó ngarud, idinto á dáques cayó, ammoyo ti mangted cadaguiti nasayaat á sagságot cadaguití annácyo, ¿anianto quet din ti Amayo á nailangitan itdennanto ti Espíritu Santo cadaguití mangdáoat quencuana?

Ti panagtabbaao daguití Fariseos.

14 Quet isú madamana á pagtaltaláoen ti maysa á sairo,

isú á úmel; quet naarámid á idí á rimmoar ití ruar ti sairo, ti úmel nagsaó, quet daguití adú á tao nagsiddaaoda.

15 Ngem daguití dadduma, cadacuada cuncunada: Ití *pannacabalin ni* Beelzebul, á turayen daguití sairo, ti pamagtálaona cadaguití sairo.

16 Quet daguití dadduma, susuútenda, á dumáoatda quencuana ti maysa á paguilasínan ti lángit.

17 Ngem isú, idí á mailásinna daguití panúnotda, cunana cadacuada: Isú-ámin á pagarian á maoará-oará ití *naadumaduma á ummong* nga agriringorda, marbá; quet ti maysa á baláy matuang ití sabali á baláy.

18 Quet no ni Satanás masinasina á *maquicábil* met la ití baguina, ¿casanonto ti panagtaeder ti pagarianna? Ta cunayo á ití pannacabalin ni Beelzebul ti pamagtálaoco cadaguití sairo.

19 Ngem no siac pagtaláoec daguití sairo agsípud ti pannacabalin comá ni Beelzebul, ¿daguití annácyo asino ngarud ti aquin-pannacabalin ti pamagtálaoda cadacuada? gapuna, isuda isúdanto daguití ocomyo.

20 Ngem no agsípud ití ramay ti Dios siac pagtaláoec daguití sairo, quinapudnoanna á ti pagarian ti Dios dimteng cadacayó.

21 No ti napigsa, siiígam, nga agay-oan iti paraángganna, ámin daguití cucuana addada á sitatalgued.

22 Ngem no umay ti napigpigsa ngem isú, abáquennanto, alaennanto quencuana daguití isú-ámin á ig-ígamna á nagcammatalcanna, quet bingbingáyenna daguití inábacna.

23 Ti aoan caniac, sumalungásing caniac; quet ti saan nga agpídut caniac, aguioará.

24 No ti espíritu á naruguit macaruar ití tao, magná, cadaguití dissó á namagá, nga agsapsápul ti ragsac; quet inton dina masarácan, cunana: Agsubliacto ití balayco, isú á rinuarac.

25 Quet inton umay, masarácanna á nasagádan quen naarcósan.

26 Quet ití castá mapan quet mangala ti sabali á pitó á espíritu á dacdáques ngem isú; quet sumrecda quet agbaláyda idiay quet ti tungpal daytoy á tao rumoar á dacdaques ngem ití immununá.

27 Quet naarámid á idí sasaoenna daguitoy á panguep, maysa á babai idí guimung, naguni ti napigsá quet quinunana quencuana: Nagásat ti tian á nagaoit quenca, quen daguití suso á sinusoam.

28 Ngem isú quinunana: Umuná pay á nagásat daguití agdengngeg ti saó ti Dios quen daguití mangiduling quencuana.

Ti paguilasinan ni Jonás.

29 Quet idí daguití tao immayda *quencuana*, rinuguianna á quinuná: Daytoy á caputótan dáques: á caputótan: agsápul ti paguilasínan, nḡem saanto á maited quencuana ti paguilasínan, no di ti paguilasinan ni Jonás.

30 Ta no ni Jonás isú ti paguilasínan daguidí tagá Nínive, castá met toy Anác ti tao isunto *ti paguilasínan* daytoy á caputótan.

31 Ti Ari á babai ti Abagátan tumacderto inton panangḡocom agráman cadaguití tao ti daytoy á caputótan, quet ipulongnanto idá: ta immay cadaguití ungtó ti dagá á nagdengnḡeg ti quinasírib ni Salomón; quet adtoy itoy á dissó toy dacdacquel nḡem ni Salomón.

32 Daguití tao sadi Nínive tumacderdanto inton panangḡocom agráman itoy á caputótan, quet isú ipulongdanto; ta ití panangḡascasabá ni Jonás nagbababáoida; quet adtoy ti maysa á dacdacquel nḡem ni Jonás ditoy á dissó.

Ti sílao ti bagui.

33 Aoan ti idinto á nanggángat ti sílao, icábilna ití nalemmeng oenno ití síroc ti cavan; no di quet ití rabao ti candelero, tapno daguití sumrec, maquítada ti sílao.

34 Ti sílao ti bagui isú ti mata no ti matam sisasalunat, isú-ámin ti baguim nalaoagto met; nḡem no dáques, castá met á ti baguim nasipnḡetto.

35 Quitáem nḡarud ta ti sílao nḡa adda quenca saan comá á sipnḡet.

36 No ti isú-ámin á baguim, nḡarud, nalaoag comá quet aoan úray ania á dissona á nasipnḡet, isú-ámin nalaoagto, á cas comá no ti sílao silnágannaca ití laoagna.

Ni Jesús babaloënna daguití escribas quen daguití Fariseos.

37 Quet idí nḡa agsásao, quinararágan ti maysa á Fariseo á maquipanḡan quencuana: quet simrec ni Jesús quet nagtugao á nanḡan.

38 Quet di Fariseo idí maquítana daytoy, nagsiddaao agsípud ta saan á nagbuggó idí apan manḡan.

39 Quet ti Apo quinunana quencuana: Itá dacayó á Fariseos ugásanyo ti ruar ti vaso quen pingan; nḡem ti unegyo napnó ti panagagao quen quinadáques.

40 Agcacacúneng, ¿ti nagarámid ití adda ití ruar, dina met inarámid ti adda ití uneg?

41 Núpay castá, ti adda ití unegyo ilimosyó; quet adtoy á ití castá isú-ámin maugásanto cadacayó.

42 Nḡem ¡asi cay pay Fariseos! ta idátonyo ti pagcasanḡapulo ti hierbabuena, ti ruda quen ti isú-amin á nateng; quet liclícanyo ti nalinteg quen

ti ayat ti Dios. Nḡem daguitoy á pangguep útangyo comá á inarámid á di quet binaybay-an á di inarámid daguití sabali.

43 ¡Asi cay pay Fariseos! ta ayatenyo daguití immuná á tugao cadaguití sinagogas quen daguití cabcablaao cadaguití plaza.

44 ¡Asi cay pay! ta cas cayó cadaguití tanem á di maquita, quet daguití tao á magmagná ití rabao, dida ammó.

45 Quet simmungbat ti maysa cadaguidí manḡisursuro ti linteg quet quinunana quencuana: Manursuro, ití panagsaom itoy, uray dacamí pagsasaoannacamí.

46 Quet isú quinunana; ¡Asi cay met, manursuro ti linteg! ta pagaoitenyo daguití tao ti aoit á dida maimet; nḡem dacayó úray man la comá no maysa á rámay di-cay tignáyen daguití aoit.

47 ¡Asi cayó! ta banḡónenyo daguití tanem daguití mammadles, quet pinátay idá daguití ammayo.

48 Quinapudnona dacayó daguití sacsi quet anamúnḡanyo daguití arámid daguití ammayo: ta pudnó á isuda pinatáyda idá, nḡem dacayó banḡónenyo daguití *tanemda*.

49 Gapuna, ti quinasírib ti Dios quinunana met: Ibáonconto cadacuada daguití mammadles quen apóstoles; quet *adunto* cadaguitoy ti patáyenda quen camátenda.

50 Tapno masinḡirto itoy á caputótan ti dara daguití ámin á mammadles á naiparuepoc nanípud idí pannacabánḡon ti lúbong,

51 Nanípud idí dara ni Abel, aguinga ti dara ni Zacarías, á natáy ití nagbactan ti altar quen ti Santuario: quinapudnoanna á cunac cadacayó, masinḡirto itoy á caputótan.

52 ¡Asi cay pay, manḡisursuro ti linteg! ta iniccatyo ti tulbec ti sírib; dacayó di-cay simrec, quet pinaoílanyo daguití sumrec comá.

53 Quet idí pimmoar idiáyon daguidí escribas quen Fariseos rinuguianda ti nagpungtot únay quencuana quet sinaíroda tapno agsaó cadaguití adú á pangguep;

54 Á sisiímenda quet agaoaanda á tilioen ití nḡíoatna ti bassit á panḡipulónḡanda quencuana.

12 QUET IDÍ á castá, á naguurnong ti riniboribo á tao nḡa agbibinnaddec ti maysa quen maysa, rinuguianna á quinuná cadaguidí adálanna, á immuná: Agaluadcayó ití levadura daguití Fariseos, ta isú pinaguinsisingpet.

2 Ta aoan ti nailemmeng á dinto maluc-atan; oenno palímed á dinto maammoan.

3 Gapuna, ámín á sinaoyo cadaguití sipnḡet, manḡegto ití laoag; quet ti sinaoyo á inyarasaas cadaguití siled á maquin-

uneg, maioarragáoagto manípud cadaguití tuctoc ti baláy.

No asino ti rumbeng á cabuteng.

4 Quet cunac cadacayó, gagayyemco: di-cay pagbutnĝan daguití mamapátay ti baguí, quet ití calpasan, dagnitoy, aoan ti sabali á mabalinda nĝa aramíden.

5 Nĝem isúrocto cadacayó, no asino ti cabutengyo: pagbutnĝanyo daydiay á ití calpasan ti panangpapátayna, adda pannacabalinna á mangigarangógong idiay infierno: pudnó á cunac cadacayó: pagbutnĝanyo daytoy.

6 ¿Saan á malaco ti limá á billít ití dua á cuarta? Quet úray maysa cadacuada aoan ti malipátan ití sangoánan ti Dios.

7 Nĝem úray pay daguití buoc ti úloyo addada ámin á nabílang. Di-cay agbuteng: napatpateg cayó nĝem cadaguití adú á bil-lit.

8 Quet cunac cadacayó nĝa isú-ámin á mangammo caniac ití sangoánan daguití tao, castanto met á toy Anác ti tao ammoennanto ití sangoánan daguití ángeles ti Dios.

9 Nĝem ti mangilibac caniac ití sangoánan daguití tao, mailibacto met ití sangoánan daguití ángeles ti Dios.

10 Quet isú-ámin ti agbalicas ti saó á maicanioas itoy Anác ti tao, mapacaoanto; nĝem ti agsaó ti dáques ití Espíritu Santo, saanto á mapacaoan.

11 Quet inton isaclanda cayó cadaguití sinagoga quen cadaguití pangguloen quen cadaguití agturay, di-cay pacadanágan no casanó oenno anianto ti isungbatyo oenno ti sao-enyonto;

12 Ta ti Espíritu Santo isuronacayto ití daydiay met la á horas ti masápul á saoen.

Pagarigan ti nabacnang á nucúneng.

13 Quet quinuná quencuana ti maysa cadaguidí adú á tao: Manursúro, ibagam quen cabsateo á ibinĝáy annac ti táoid.

14 Nĝem isú quinunana quencuana: Tao, ¿asino ti nangĝicábil caniac á mangocom oenno mangbinĝay cadacayó?

15 Quet quinunana cadacuada: Quitáenyo quet agaluad cayó ití ámin nĝa águm; ta ti biag ti tao saan nĝa adda ití caadú daguití gámeng á cupcupicúpanna.

16 Quet isú sinaritana cadacuada ti maysa á pagarígan, á quinunana: Ti tálon ti maysa á tao á nabacnang nagbnnĝa ti adú;

17 Quet isú panpanunútenna ití unegna, á cuncuna: ¿Anianto ti áramídec, ta aoan ti pangidulínac cadaguití bungbúngac?

18 Quet quinunana: Aramídecto daytoy: rebbaccto daguití camáligco, quet bangónecto idá á daedacquel; quet idiay idú-

linconto isú-ámin daguití trigoc quen gamgámengco:

19 Quet cunacto ití cararuac: Cararuá, adú daguití gámeng á indúlinmo á maisagana ití adú á taoen; aguinanaca, manganca, uminumca, agracsacca.

20 Ngem quinuná quencuana ti Dios: Nacúneng! itá á rabií sublianda á dacáten quenca ti cararuam: quet daguití adda á insagánam, ¿asínonto ti agtaguicuá cadacuada?

21 Castoy ti agurnong ti gamgámeng á maisagana quencuana, quet saan á nabacnang ití Dios.

Panagagaoa ti biag.

22 Quet quinunana cadaguidí adálanna: Gapuna cunac cadacayó: di-cay agagaca ti biagyo, no anianto ti canenyo, oenno ti baguíyo no anianto ti icaoesyo.

23 Ta ti biag nangnangrona ngem ití canen, quet ti baguí ngem ití pagan-anay.

24 Panunútenyo daguití uac, á dida agmula quet dida met agani, quet aoan ti paguidulínanda oenno camálig man, quet ti Dios taraonanna idá. ¿Anianto quetdin cadacayó á napatpateg cayó nga adayú ngem daguití tumatayab?

25 ¿Quet asino cadacayó, úray pay casanó caadú ti panagagáoana, ti macabalin á mangnáyon ití quinatáyagna ti sangcasico?

26 No di-cay ngarud mabalin ti basbassit, ¿apayá pay agaoanyo ti maipapan cadaguití sabali?

27 Quitáenyo daguití lirio, no casanó ti idadacquelda: dida nga agarámid quet saanda met nga agabel; ngem cunac cadacayó á úray ni Salomón agráman ti isu-ámin á glóriana saan á nagcaoes á cas ti maysa cadacuada.

28 No castoy ngarud ti pananngaoes ti Dios ití root, á ití adda ití tálon, quet inton bigat maibel-leng ití horno, ¿anianto quetdí cadacayon lal-lagui á bassit ti pammátina?

29 Dacayó, ngarud, di-cay agsápul ití canenyonto oenno ti inumenyonto; quet di-cay met aglagao.

30 Agsipud ta isú-ámín daguitoy á panguep sapsapúlen á sireregta daguití il-ili ti lubong, ngem ni Amayo ammona á masápulyo daguitoy.

31 Ngem sapúlenyo ti sipapardasiti pagarian ti Dios, quet isú-ámin daguitoy á cucua mainayónnanto cadacayó.

32 Di-cay agbuteng, bassit á ipastórac, ta nagayatan ni Ama á ited cadacayó ti pagarian.

33 Ilácoyo ti cupcupicúpanyo, quet mangted cayó ti limos; agarámid cayó ti supsúpotyo á di agbaac, maysa á quinabacnang á dinto maibus cadaguití langlángit, á dinto dumteng ti mannanacao dimet dadaélen ti bucboc.

34 Ta no adino ti yan ti gúpityo, addanto met sadiay ti puspusoyo.

Pagarigan ti adipen á nasalúcag.

35 Baricsanyo daguití sí betyo quet sigagángat daguití sílaoyo:

36 Quet dacayó cas cadaguití tao nga agur-uray ití apoda no caano ti panagsublínanto ití pagbobodaan: tapno inton umay quet umayab, dágusto á isú luctanda.

37 Nagásat daguidiay adípen á inton umay ti Apo, masaracannanto idá nga agpuypúyat: pudnó á cunac cadacayó, nga agbaríquesto quet aramídennanto nga agtugaoda ití lamisaan, quet umayto quet agservinto cadacuada.

38 Quet no umayto inton maicaduá á paset ti panagpúyat oenno ití maicatló quet masarácanna idá á castá, nagásat daguidíay nga *adípen*.

39 Ngem ammoenyo daytoy, á no ammó comá ti amá ti sangcabaláyan no ania á horas ti iyaay ti mannanacao, nagpúyat comá quet dina comá binaybayan nga abutanda ti baláyna.

40 Dacayó, castá met á sisasagana cayó; ta ití horas á dicay agpanpanunot, toy Anác ti tao umayto.

41 Quet quinuná ni Pedro quencuana: ¿Apo, cunam daytoy á pagarígan cadacamí, oenno cadaguití isú-ámin met?

42 Quet quinuná ti Apo: ¿Asino ngarud ti agtaguibaláy, á mapagtalcan quen nanáquem, á icábilto ti Apo cadaguití tao ti baláyna, tapno inton pannacaipaayna itedna cadacuada ti pannacabáguida á taraon?

43 Nagásat daydiay nga adípen, á inton umay ti Apo, masaracannanto á castá ti ar-aramídenna.

44 Quinapudnona á cunac cadacayó, á isú icábilnanto cadaguití isú-ámin á gúpitna.

45 Ngem no daydi nga adípen cunaennanto ití púsona: «Ti Apoc agbayag á umay,» quet ruguiannanto á sugáten daguití tagabu lal-laqui quen babbai, quet mangan quen uminum quen agbartec,

46 Umayto ti apó daydiay nga adípen ti aldao á dína ururáyen, quen ti horas á dina ammó, quet pispisángonnanto, quet icábilnanto ti pannacabáguina cadaguití saan á pagtalcan.

47 Quet daydiay adípen á nacaáoat ti paquináquem ti apona, quet saan á nagsagana quet saanna met á inarámid cas ití paquináquenna, masaplitto ti adú.

48 Quet ti saan á nacaáoat, quet nagarámid cadaguití urúray á maicarí cadaguití báot, mabáotto ti bassit: ta ití úray siasino á nacaitedan ti adú, adaddanto ti madáoat quencuana.

Ni Jesús iserreena ti apuy quen ti súsic ilí dagá.

49 Immáyac mangicábel ti apuy ití dagá: ¿quet ania ti cayatco, no adda á sigagángaten?

50 Ngem masápul á mabuniáganac ti maysa á bautismo: quet ¡ania quet ti panagtuoccon aguinga ti di matungpal!

51 ¿Ipapanyo á immáyac ngata á mangted ti talná itoy dagá? Saan, cunac cadacayó; ngem súsic quetdí.

52 Ta manípud itá aglalásindanto daguití limá ti maysa á baláy; tal-ló á maquisúsic cadaguití dua; quet duá á sumalungásing cadaguití tal-ló.

53 Aglalásindanto, ti ama á maisúsic ití anác, ti iná maisalungásing ití balásangna, quetti balásang, maisalungásing ití iná; ti catugángan á babai, maisúsic ití manúgangna á babai quet ti manúgang á babai maisúsic ití catugánganna á babai.

Daguití paguilasinan cadaguití tiempo.

54 Quet cuncunana met cadaguití tao: No maquítayo ti maysa á úlep á tumpoar ití láud, dágus á cunaenyo: Umay ti tudo quet castá ti maarámid.

55 Quet no agángin ti abágat, cunayo: Addanto púdot; quet castá ti maarámid.

56 ¡Aguinsisingpet! Ammoyo á ilásin ti langá ti lángit quen dagá; ¿ngem apayá pay di-cay ammó á ilásin daytoy á tiempo?

57 ¿Quet apayá pay di-cay ipato úray dacdacay met láeng ti nalinteg?

58 No incá ngarud ití agturay agráman ti caringormo, agaoaám ti mabalinmo ití dálan tapno macalapsotca quencuana; tapno dínaca ulúden ití mangocom, quet ti ocom dínaca iyáoat ití alguacil, quet ti alguacil dínaca iserrec ití pagbalúdan.

59 Cunac quenca á dícanto rummoar sadiay, aguinga-t' dica mabayádan ti maudi á marábilis.

Ti pannacapapátay daguití tagá Galilea; quen ti torre sadi Siloé.

13 QUET ITOY met láeng á tiempo, addada idiay tattao á sinarítada quencuana ti maipapan cadaguití tagá Galilea, á dárada ínlaoc ni Pilato cadaguití dátonda.

2 Quet isú simmungbat quet quinunana cadacuada; pampanununtenyo ngatá daguitoy tagá Galilea, agsípud ta linacamda daguitoy, isuda ti ad-adda ti pannacabásolda ngem cadaguití isuámin á tagá Galilea?

3 Saan cunac cadacayó: ngem idí no dícayto agbabaoi, mataycayto met ámin ití castá.

4 Oenno daguidí sangapulo quet ualó, isuda á nagtupacan ti torre sadí Siloé, quet pinátáyna idá, ¿panunútenyo á isuda adaddá ti pannacaútangda ngem cadaguití isú-àmin á tattao nga agnaed sadí Jerusalem?

5 Saan, cunac cadacayó: ngem

no dícayto agbabaoi, matáycayto ámin ití castá.

Pagarigan dí igos á di agbunga.

6 Quet quinunana daytoy á pagarígan: Ti maysa adda maysa á igosna á naimula ití minuyungganna, quet immay nagsápul ti bunga quencuana, quet saan á nacasárac.

7 Quet quinunana idí agaycan iti minuyungan: Adtoy á tal-ló á taoen á um-umáyac agsápul ti bunga daytoy á igos quet diac macasárac; pucánem, ¿apayá pay macasalin pay láeng ití dagá?

8 Quet isú simmungbat quet quinunana quencuana: Apo, isú bay-am pay laeng daytoy á taoen, aguinga-t' caliac iti arubáyanna quet iccac ti patabá.

9 Quet no agbúnganto *naimbag*; quet no saan, pucánemto.

Pannacadgas ti maysa á babai á di macagarao.

10 Quet adda á mangisursuro ití maysa cadaguidí sinagoga ití Sábado.

11 Quet adtoy ti maysa á babai nga adda quencuana idí ti maysa á espíritu ti saquit ití sangapulo quet ualó á tao-énen, quet magmagná nga agcobbo á úray casanó dina mabalin ti aglinteg

12 Quet idí naquita ni Jesús, inayabanna quencuana, quet quinunana quencuana: Babai, nacalapsutcan ití nasaquitmo.

13 Quet impátayna quencuana daguití ima, quet dágus á naglinteg, quet dinaydáyaona ti Dios.

14 Quet dí pangúloen ti sinagoga, á sipupungtot agsípud ta nangágas ni Jesús ití Sábado, simmungbat quet quinunana cadaguidí tao: Adda innem nga aldao á útang tayó ti agtrabajo: cadaguitoy, ngarud, umay cayó quet agpaágas cayó, quet saan á iti aldao ti Sábado.

15 Quet ti Apo simmungbat quencuana quet quinunana: Managuinsisingpet, tungal maysa cadacayó ¿dina bueráen ití Sábado ti vácana oenno ti asno na ití col-loob, quet apanna painumen?

16 Quet ití daytoy nga anác ni Arabam, adtoy á imbaod ni Satanás ití uneg ti sangapulo quet ualó á taoen, ¿saan á maipaay á bucraan ití daytoy á pannacaibaod ití aldao ti Sabado?

17 Quet idí isú sinaona daguitoy á bánag, nabainan daguití isú-ámin á cabúsorna: ngem isú-ámin ti íli pagayayatanna ámin daguidí á panguep á napno ti gloria á inarámidna.

Pagpagarigan di buquel ti mostaza, quen ti levadura.

18 Quinunana ¿Ania ti caárig ti pagarian ti Dios, quet anianto ti pangipadí-ac quencuana?

19 Mayárig ití buquel ti mostaza, á innala ti maysa á tao quet in-caracáoaena ití minuyungganna; quet dimmacquel

quet nagbalin á cayo, quet daguití tumatayab ti lángit nagúmocda cadaguití sangsangana.

20 Quet sinublianna man á sinaó: ¿Anianto ti pangyarígac ití pagarian ti Dios?

21 Mayárig ití levadura, á innala ti maysa á babai quet inlemmengna ití tal-lo á casúcat nga harina, aguinga ití bimsogda ámin.

Ti ruángan á nailet.

22 Quet pinagnana daguití isú-ámin á il-ili quen purpuroc á mangisursuro, quet magmagná á mapan sadí Jerusalem.

23 Quet quinuná quencuana ti maysa: Apo, ¿bassit daguití maisalácan? Ngem isú quinunana cadacuada:

24 Ipapílityo ti sumrec ití ruángan á nailet; ta cunac cadacayó nga adú daguití umagáoanto á sumrec, quet dídanto mabalin.

25 Inton ti amá ti sangcabaláyan timmacdéren quet impúnitna ti ruángan, quet mangrugnícayto, nga agsardeng ití ruar, á umayab ití ruángan, á cuncunayo: Apo, Apo, luctannacamí; quet isú inton sumungbat, cunaennanto cadacayó: Dicay am-ammó no tagá-anó cayó;

26 Isunto ti panangruguíyo nga agsaó: Ití sangoánam nangan quen imminum camí, quet cadaguití plázami nanursúroca;

27 Quet cunaennanto: Cunac cadacayó á diac am-ammó no tagá-anó cayó: umadayú cayó caniac dacayámin nga agar-arámid ti quinadáques.

28 Idiay addanto sángit quen panagngaretuget daguití ngípen, inton maquítayo á ni Abraham, quen ni Isaac quen ni Jacob, quen daguití áminá mammadles *addada* ití pagarian ti Dios, quet *maquítayo* á dacayó maparuarcayto.

29 Quet umaydanto ití Daya, quen ití Láud, ití Amiánan, quen ití Abagátan, quet tumugaodanto ití lamisaan idiay pagarian ti Dios.

30 Quet adtoy, nga adda maudi á umunádanto; quet adda umuná á maudídanto.

Ibagada quen Jesús nga agaluad quen Herodes.

31 Ití daydi met láeng á horas dimteng daguití dadduma á Fariseos á quinunada quencuana: Rumoarca quet pumánaoca ditoy, ta ni Herodes cayatnancá á papatáyen.

32 Quet quinunana cadacuada: Incayó quet cunaenyo idiay á zorra: Adtoy, paruarec daguití sairo, quet mangágasac itá quen inton bigat, quet ití maicatló nga aldao maungpútacto.

33 Ngem masápul á itá quen inton bigat, quen inton maicaduá nga aldao, á magnaac; ta saan á mabalin á ti maysa á mammadles matáy ití ruar ti Jerusalem.

34 ¡Jerusalem, Jerusalem! á papatáyem daguití mammadles, quet ubúrem daguití maibaon quenca: ¡namin-anó á quinayateo á urnúngen daguití annácmo, cas ití upa cadaguití piecna ití babá daguití payacna, quet dicaquinayat!

35 Adtoy á ti baláyyo mapanáoan á *taltalipungáoen:* quet cunac cadacayó á dídacto maquita, aguinga di-cay cuná caniac: Bendito ti umáy ití nágan ti Apo.

Pannacaágas ti maysa á imbal.

14 QUET NAARÁMID á idí isú simrec ití baláy ti maysa á pangúloen daguití Fariseos ti maysa á Sábado, á mangan ti tinápay, isuda sisiímenda.

2 Quet adtóy ti maysa á tao á imbal adda ití sangoánanna.

3 Quet simmungbat ni Jesús, quet quinunana cadaguidí mangisursuro ti linteg quen cadaguidí Fariseos, á cunana: ¿Maipalúbos ti panangágas ití Sábabo oenno saan?

4 Ngem isuda dida nagsas Quet isú iniggamanna, inagásanna quet pinagáoidna.

5 Quet isú quinunana cadacuada: ¿Asino cadacayó ti adda asno oenno vácana á natnag ití bubon, quet dínanto alaóen á dágus ití aldao ti Sábado?

6 Quet saanda á nabalin ti simmungbat quencuana cadaguitoy á bánag.

Pagarigan daguiti umuná á tugao quen daguití maconvidar.

7 Quet idí madmadlaona á pilienda daguití umuná á tugao, sinaona ti maysa á pagarígan cadaguití naconvidar, á quinunana cadacuada:

8 No adda mangáois quenca ití pagbobodaan, saanca á tumugao ití umuná á disso; di la quet ta adda natactacneng ngem sicá aináoisna;

9 Quet inton umay daydiay nangayab quenca quen isú, cunaennanto quenca: Iccam ti yan daytoy: quet itinto, castá, aguin-inutcanto á sibabain á mangala ití maudi á tugao.

10 Ngem no maconvidarcanto, incá, quet agtugaoca ití cabababaán á disso; ta inton umay ti nangáois quenca, cunaennanto quenca: Gayyem, umúlica ití ngato: itinto castá addanto dáyaomo cadaguití maquicatugao quenca ití lamisaan.

11 Ta ámin á mangingato ití baguina, maipababanto: quet ti agpacumbabá, maitan-octo.

12 Quet quinunana met idí nangáois quencuana: No agarámidca ti canen oenno pangrabií, dica aoísen daguití pagáyammo, úray daguití cacabsatmo, úray daguití cacabaguiam, úray daguití carruba á nabaenang; di la quet ta subliandacanto met á convidaren quet aramídenda quenca ti maysa á gunguná.

13 Ngem no agarámidca ti dayá, ayabam daguitî napanglao, daguitî páoad, daguitî pílay, daguitî bulsec.

14 Quet nagásatcanto; ta aoan *ti* maigungunada quenca; ta magungunaancanto inton panagúngar daguitî nalinteg.

Pagarigan ti dacquel á pangrabii.

15 Quet idî mangeg daytoy ti maysa á naquicatugao itî lamisaan, quinunana quencuana: Nagásat ti manganto ti tinápay itî pagarian ti Dios.

16 Ngem quinunana quencuana: Maysa á tao nagarámid ti dacquel á pangrabiî quet nangáois ti adú.

17 Quet itî horas ti panangrabiî imbaonna ti adípenna á nagcuná cadaguitî naáois: Umaycayó, ta adda á naisagana áminen.

18 Quet isuda ámin nangruguida á nagpambar á nagguiguiddan. Ti umuná quinunana quencuana: Guimmátangac ti maysa á tálon quet masápulco ti rumoar, quen quitáen daydiay; daoátec quenca á ipacaoannac.

19 Quet quinuná ti sabali: Guimmátangac ti limá á pagasaoaán ti vaca quet innac idá padásen, daoátec quenca á ipacaoan nac.

20 Quet quinuná ti sabali: Calcalpasco á nagcasar, quet gapú itoy saanco á mabalin ti umay.

21 Quet idî nagsublî daydi tagabu, impacaammona daguitoy á pangguep itî apona. Idin nagpungtot ti ama ti sangcabaláyan quet quinunana idî adipenna: Rumoarca darás cadaguitî plaza, quen cadaguitî daldálan ti ili, quet iyegmo ditoy daguitî napanglao, daguitî páoad, quen daguitî bulsec, quen daguitî pílay.

22 Quet quinuná di adípen: Apo, naarámid cas inbílinmo, quet adda pay láeng yan.

23 Quet quinuná di Apo itî adípen: Rumoarca cadaguitî daldálan quen cadaguitî alálad, quet pilítem *idá* á sumrec, tapno mapnó ti baláyco:

24 Ta cunac cadacayó nga aoanto cadaguitî tattao á naáois ti macaraman itî pangrabiíc.

Pagarigan ti quinasalúcag.

25 Quet adú cadaguitî tattao á sumursúrot quencuana; quet idî á simmango quinunana cadacuada:

26 No adda umay caniac, quet dina guráen ni amana, quen ni inana, quen ni asáoana, quen daguitî annacna, quen daguitî cacabsatna, quen itî pay met biagna, saan á mabalin á isú ti adálac.

27 Uray si-asino á dina aoiten ti cruzna, quet umay itî ma licudac, saan á mabalin á isú ti adálac.

28 Ta ¿asino cadacayó ti, idinto á cayatna ti mangbá-

ngon ti maysa á torre, di umuná ngа agtugao tapno bilángenna ti magasto, *quet quitáenna*, no adda quencuana ti masápul á pangleppas?

29 Di la quet ta inton malpasna á incábil ti cimiento quet saanna á mabalin á leppasen, isú-ámin daguití macaquita, ruguiandanto á uyuyúngan quencuana,

30 A cuncuná: Daytoy á tao nangruguí á nangbángon quet dina nabalin á lineppas.

31 ¿Oenno sino ti ari, á idinto á mapan gumubat itî sabali ngа **ari**; di agtugao á umuná, quet iyumanna no adda pannacabalinna idinto ngа adda quencuana ti sangsangapulo á ribo á isángona itî umay mangubat quencuana á mangicúyog ti duapulo á ribo?

32 Ta no saan, inton ti sabali *ngа ari* adda pay láeng itî adayú, mangibaonto ti apan agdáoat quencuana cadaguití condicion ti cappia.

33 No castá ngarud, úray siasino cadacayó á dina paglicudan daguití isú-ánin á cucua á icutanna, saanna á mabalin á isú ti adálac.

34 Nasayaat ngarud ti asin; ngem no úray pay ti asin mapúcaona ti nánamna, ¿anian to ti pagluto?

35 Saan ngа agserví itî dagá quen úray itî paguibellengan ti pagpatabá; isú ibellengda itî ruar. Ti adda lapáyagna á pagdengngeg, dumngeg.

Pagpagarigan ti carnero quen ti dracma (pirac) á napucao.

15 QUET immasidegda quencuana daguití isú-ámin ngа agsingsingir ti buis quen daguití managbásol ngа agdengngeg quencuana.

2 Quet ag-gong-onget daguití Fariseos quen daguití escribas á cuncunada: Daytoy aoátenna daguití managbásol quet maquipangan cadacuada.

3 Quet isú impalaoagna cadacuada daytoy á pagarígan, á quinunana:

4 ¿Asino ti tao cadacayó, á idinto ngа adda sangagasut á carnérona, no mapúcaona ti maysa cadacuada, dina panáoan itî áoay daguití siam á pulo quet siam quet apanna *sapúlen* itî napucao aguinga-t' isu-t masapulanna?

5 Quet inton masapúlannan, isu-t' icábilna cadaguití abágana á siraragsac;

6 Quet inton umay itî baláy, urnúngenna daguití gagayyemna quen carcarruba, á cuncunana cadacuada: Maquipagrag-ó cayó caniac, ta nasarácac ti carneroc á napucao idi:

7 Cunac cadacayó, á castá met ngа *ad*-addanto ragsac sadí lángit agsípud itî maysa á managbásol ngа agbabaoi, ngem itî siam á pulo quet siam á nalinteg á dida masápul ti panagbabaoi.

8 Oenno ¿asino ti babai ngа adda sangapulo a dracmana, no

mapúcaona ti maysa á dracma, di manggángat ti pagsiláoan quet sagádanna ti baláy, quet sapúlenna á sireregtá aguinga-t' isu-t' marapul-lanna?

9 Quet inton isu-t' mabirúcanna, urnúngenna daguití ingngána quen carcarruba, á cuncunana: Maquipagragsac cay caniac, ta nasarácac ti dracma á napúcaoco.

10 Castá ti cunac cadacayó nga adda ragsac ití sangoánan daguití ángeles ti Dios agsípud ití maysa á managbásol nga agbabaoi.

Pagarigan ti anác á mayac-aoan.

11 Quet quinunana: Maysa á tao adda dua nga anácna:

12 Quet di inaudi cadacuada quinunana quen amana: Ama, itedmo caniac ti paset daguití cúcuam á pannacabáguic: quet binínga-yna cadacuada ti cucuana.

13 Quet saan nga adú nga aldao ti napalábas, ti inaudi nga anác inurnongna ámin quet napan ití adayú ití maysa á dagá nga adayú; quet idiay dinadáelna ti gam-engna á nagbiag á nagdacdáques.

14 Quet idí nagastona iámnen, immay idiay á dagá ti dacquel á bisin, quet isú nangrugui á nagsagaba ti quírang.

15 Quet napan quet immasideg ití maysa cadaguití umili ti daydi á dagá, quet isú imbaon daydi cadaguití taltálonna tapno agtaraquen cadaguití báboy.

16 Quet isú tartarigagáyanna á punnoen ti tianna cadaguití algarrobas á canen daguití báboy.

17 Ngem idí á nagpanpanunot quinunana: ¡Nagadú daguití mangmanggued ni amac nga adda aglablables á tinápayda, quet ditoy matayac ti bisin!

18 Tumacdéracto quet innacto quen amac, quen cunaecto quencuana: Ama, nacabásolac ití maicanioas ití lángit quen ití sangoánam;

19 Diac maicarin á manágan ti anácmo; icábilnac á cas maysa cadaguití mangmanggued quenca.

20 Quet timmacder quet immay quen amana. Ngem idí adayú pay láeng, ni amana isu-t' naquítana, quet natignay ti ásina, quet timmaray quet inappungólanna ti tengngedna, quet isu-t' inag-agcanna.

21 Quet di anác quinunana quencuana: Ama, nacabásolac ití maicanioas ití lángit quen ti sangoánam; diac náicarto á manágan ti anácmo.

22 Ngem di amá quinunana cadaguití adípenna: Aláenyo darás daytay casayaátan á caoes, quet isu-t' caoesanyo, quet icábilyo ti maysa á singsing ití imana, quen zapatos cadaguití sacsácana;

23 Quet yegyo ti machorra á caluemegan quet partienyo; quet mangan tayó quet agragragsac tayó.

24 Ta daytoy anácco natáy quet nagúngar; napúcao, quet nasarácan. Quet nangruguida á nagramrambac.

25 Ngem di anácna á inauná adda idí ití tálon; quet isú idí immay, quet immasideg idí baláy, nangegna ti tocar quen daguití salsala;

26 Quet idí á inayabanna ti maysa cadaguití ubbingda, inintuodna quencuana no ania daydi.

27 Quet isú quinunana quencuana: Ni cabsatmo dimteng; quet ni ámam pinartina ti nasalegsegan á machorra, agsípud ta ináoatna á di naanaró.

28 Ngem nagluesao quet dina quinayat ti simrec. Quet rimmoar ni amana, quet quinararáganna.

29 Ngem isú simmungbat quet quinunana quen amana: Adtoy ti manó á taoen á panagserservic quenca, quet úray ano diac quinanioas ti bílinmo, quet úray caano dinac iniccan ti bassit á calding tapno maquipagragsácac cadaguití gagayyemco.

30 Ngem apáman á immay daytoy anáemo, á inibusna ti cúcuam cadaguití balangcantis, pinartim á ipaay quencuana ti vaca á naselegsegan.

31 Quet isú quinunana quencuana: Anác, sicá addaca nga agnanáyon caniac, quet isúámin daguití gámengco cúcuam.

32 Ngem nasápul ti panagrambac quen panagay-ayat, ta daytoy cabsatmo natáy quet nagúngar; quet napucao, quet nasarácan.

Pagarigan di mayordomo á di mapagtalecan.

16 QUET quinunana met cadaguidí sursursánna: Adda idí maysa á tao á nabaenang, isú nga adda maysa nga agay-oan ti baláyna; quet daytoy impúlongda iti sangoananna, á cas agdadáel cadaguití gúpitna.

2 Quet isu-t' inayabanna quet quinunana quencuana: ¿Ania daytoy á mangegco quenca? Idatagmo ti panagay-oanmo, ta dícanto mabalínen ti agmayordomo.

3 Quet di agay-oan ti baláy quinunana ití unegna: ¿Anianto ti aramídec? ta ni apoc iccatenna caniac ti quinamayordómoc. Ageali, diac mabalin; maquilimos, cábabainco.

4 Siac ammoc ti aramídecto, tapno inton maiccátac ití panagay-oan ití baláy, aoatendacto cadaguití balbaláyda.

5 Quet inayabanna á sinaggueysa daguití nacaútang quen apona, quinunana iti immuná: ¿Manó ti útangmo quen apoc?

6 Quet isú quinunana: Sangagasut á burnay ti lana. Quet quinunana quencuana: Aoátem ti escrituram, quet agtugaoca darás quet isúratmo ti limá pulo.

7 Ití calpasanna, quinunana ití sabali: ¿Quet sica, manó

ti útangmo? Quet isú quinu nana: sangagasut á cavan ti trigo. Quet isú quinunana quencuana: Aoátem ti escrituram quet isúratmo ti ualó pulo.

8 Quet dináyao di apó daydi mayordomo á di mapagtalcan agsípud ta nagarámid á sisícap, ta daguití annac daytoy lúbong, nasicsícapda cadaguití pádada á tao, ngem daguití annac ti sílao.

9 Quet siac cunac cadacayó: Maquigayyemcayó nga aramátenyo daguití quinabacnang á saan á pudnó, tapno inton agcúrangda, aoatendacayto cadaguití babaláyda nga agnanáyon.

10 Ti mapagtalcan ití bassit únay, mapagtalcan met ití adú; quet ití bassit únay naquil-lo, naquil-lo met ití adú.

11 No ngarud cadaguití quinabacnang á saan á pudnó saancayó á napagtalcan, ¿asínonto ti mangitalec cadacayó cadaguití pudnó *quinabacnang*?

12 Quet no ití cucua ti sabali saancayó á napagtalcan, ¿asínonto ti mangted cadacayó ití cucuayo?

13 Aoan ti adípen á macabalin nga agserví ití dua nga apo: ta oenno guraennanto ti maysa quet ayatennanto ti sabali, oenno maquidecquetto ití maysa quet laísennanto ti sabali. Di-cay mabalin ti agservi ití Dios quen cadaguití quinabacnang.

Ti pannacabalin ti linteg.

14 Quet dengdengguen met ámin daguitoy á bánag daguidí Fariseos, isuda á naágumda quet uy-uyúngganda.

15 Quet quinunana cadacuada: Dacayó daguití mangidaydáyao ti baguiyo met láeng ití sangoánan daguití tao; ngem ti Dios ammona daguití puspúsoyo; ta ti natan-oc cadaguití tao, nacaapaprang ití saclang ti Dios.

16 Ti linteg quen daguití mammadles aguinga quen Juan: manípud idí ti pagarian ti Dios maipacaammo quet úray si-asino aggarasúgas á *sumrec* quencuana.

17 Ngem nalaclacá á mapúcao ti lángit quen dagá, ngem ití matnag ti maysa á tilde ti linteg.

18 Uray siasino á mamagtalao ití asáoana quet maquiasáoa ití sabali, macabásol ití pananngilaco ti asáoa: quet ti maquiasáoa ití pinagtalao ti asáoana, macabásol iti pananngilaco ití asáoa.

Pagarigan ti tao á nabacnang quen ni napanglao á Lázaro.

19 Adda idí maysa á tao á nabacnang quet agcaocaoes idí ti púrpura quen lúput á nafino, quet inaldao nga agramrambac ti castá únay.

20 Quet adda met maysa nga agpalpalamá á manágan Lázaro, adda idí á nagsádag ití sangoá-

nan ti ruángganna, á napno cadaguití derder,

21 Quet tartarigagáyanna ti agbussog cadaguití pispisi ti tinápay ngā agtinnag ití lamisaan di bacnang; quet úray daguití asu umayda quet dildílanda quencuana daguití sacsaquitenna.

22 Quet naarámid á natáy daydi agpalpalamá quet impan daguití ángeles ití saclot ni Abraham: quet natáy met di bacnang quet naicali.

23 Quet idiay infierno intángadna daguití matana, idí adda cadaguití tuoc, quet naquítana ni Abraham ití adayú, quen ni Lázaro ití saclotna.

24 Quet isú, idinto á naguicquis, quinunana: Ama Abraham, caasiannac, quet ibaommo ni Lázaro tapno babasaenna ti ngudó ti rámayna ití danum, quet palamiísanna toy dílac; ta siac matutu-úcac itoy á darang.

25 Ngem quinuná quencuana ni Abraham: Anác, laglaguipem á ináoatmon daguití nam-aymo idí biagmo, quet ni Lázaro castá met *ináoatna* daguití rigat; ngem itá daytoy maliolioá ditoy, quet sicá matutuocca.

26 Quet sabali pay ámin daytoy, naicábil ti maysa á dacquel á yúyeng ití nagbactan tayó dacamí quen dacayó, tapno daguití agtarigágay ditoy a umal-latio cadacayó, saanda á mabalin, quet tapno úray manípud ditá acan tí umal-latio *á umay* cadacamí.

27 Quet quinunana: Daoátec ngarud quenca, ama, á ibaonmo comá ití baláy ni amac;

28 Ta adda limá á cacabsatco; tapno ipanecnecna cadacuada, di la quet ta isuda umayda met ditoy yan ti tuoc.

29 Ngem ni Abraham quinunana: Adda cadacuada ni Moisés quen daguití mammadles: dengguenda idá comá.

30 Quet isú quinunana: Saan, ama Abraham: ngem no mapan comá cadacuada ti maysa cadaguití natáy, agbabaoidanto.

31 Ngem quinunana quencuana: No dida dengguen ni Moisés quen daguití mammadles, dídanto met mamati, no adda tumacder cadaguití natáy.

Cadaguití gapúanan ti panagbásol, ti panangpacaoan cadaguití dágues ngá arámid á lac-amentayó, quen ti bileg ti lintog.—Daguití tagabu ngá acan capapay-anda.

17 QUET quinunana cadaguidí adálanna: Saan á mabalin á di umay daguití gapuánan ti panagbásol; ngem jasi pay daydiay á isú ti pangapuanan!

2 Nasaysayaat comá quencuana, no icábilda ití tengngedna ti maysa á bató ti guilingan quet itappeacda ití baybay, á dina quet icaglis ití maysa cadaguitoy babatsit.

3 Quitáenyo daguití bagbaguiyo: No agbásol ti maicanioas quenca ti cab-atmo, isú ti ungtam; quet no agbabaointo, isú-t' pacaoanem.

4 Quet no maminpitó ti inaldao nga agbásol ti maicanicas quenca quet maminpitó ti tungal aldao nga agsublí quenca, á cunana: « Agbabaoiac »; isú-t' pacaoanem.

5 Quet quinumá daguidí apóstoles ití Apo: Nayónam cadacamí ti pammati.

6 Quet ti Apo quinunana: No adda comá pammatiyo á cas ití buquel ti mostaza, cunaenyonto itoy sicomoro: Agpárutca quet inca icali ti cáyom idiay baybay; quet surútennacayto.

7 ¿Quet asino cadacayó ti adda maysa nga adípen nga agarado, oenno agpaárab, á inton agsublí ití tálon, cunaennanto comá quencuana: Sumrecca á dágus, agtugaoca ití lamisaan.

8 Quet dina cunaen quencuana á umuná: Agsaganaca ti pangrabiíc, quet manglislisca quet agservíca caniac aguinga ti macapangánac quen macainúmac; quet ti calpasan daytoy, mangancanto quet uminuncanto?

9 ¿Agyámanca ití adipen ta inarámidna ti naibílin quencuana? Panunútec á saan.

10 Castá cay met, inton marámidyo ti isú-ámin á naibílin cadacayó, cunayo: Adadípen camí nga aoan ca papayanna; inarámidmi ti útangmi nga arámiden.

Pannacaígas daguití sangapulo nga agcucútel.

11 Quet naarámid á idí isú mapan idiay Jerusalem, nagná ití nagtengngaan ti Samaria quen Galilea.

12 Quet idí simrec ití maysa á puroc, immay quencuana á simmabet daguití sangapulo á tao nga agcucútel, isuda á nagsardeng ití adayú,

13 Quet isuda ingngátoda ti uni á quinunada: Jesús, Manursúro, caásiam cadacamí.

14 Quet idí isú maquítana idá, quinunana cadacuada: Incayó, agparangcayó cadaguití papadi. Quet naarámid, á idí isuda magmagnada á mapan, naagásanda.

15 Quet maysa cadacuada, idí maquítana á isú naagásan, nagsublí á dinaydáyaona ti Dios ití dacquel á uni;

16 Quet imparintúmengna ti rúpana cadaguití sacsácana, á nagyáman quencuana: quet daytoy tagá Samaria.

17 Quet simmungbat ni Jesús quet quinunana: ¿Saan á sangapulo daguití naagásan? ¿Quet daguití siam adino ti yanda?

18 ¿Aoan ti nasarácan á nagsublí á nagyáman ití Dios no saan á daytoy gangannaet? ○

19 Quet quinunana quencuana: Tumacderca, incán; ti pammátim.

Ti iyaay á di mapasúngad ti pagarían ti Dios.

20 Quet idí inintuod daguití Fariseo quencuana, no caánonto ti iyaay ti pagarían ti Dios, sinungbátanna idá, quet quinunana: Ti pagarían ti Dios saanto á umay ngga adda paguilasínan á maquita.

21 Quet dídanto met cuncuná: Adtoy oenno adda idiay: ta adtoy ti pagarían ti Dios adda ití unegyo.

22 Quet quinunana cadaguidí adálanna: Umayto daguití aldao á inton tarigagàyanyo á quitáen ti maysa cadaguití aldao détoy Anác ti tao, quet isú dícayto maquita.

23 Quet cunaendanto cadacayó: Adda sadiay oenno adtoy; di cay apán quet di cay surúten *idí*.

24 Ta cas ití quimat á no agquimat manípud ti maysa á disso ti babá ti lángit, sumilap aguinga ití sabali á bángger ti babaen ti lángit, castanto toy Anác ti tao inton aldaona.

25 Ngem ununá pay á masápul á isú agsagaba ti adú, quet pagtaláoen daytoy á caputótan.

26 Quet no casanó ti naarámid cadaguidí aldao ni Noé, castanto met cadagnití aldao détoy Anác ti tao.

27 Manganda idí, aguinumda, mangasácada, quet mayasácada aguinga ti aldao á isserrec ni Noé idí barangay; quet immay ti layus quet pinúcaona *idá* ámin.

28 Castá met ti naarámid cadaguidí aldao ni Lot: mangganda idí, aguinumda, aggátangda, aglácoda, agmúlada, agbaláyda:

29 Ngem idí aldao á ni Lot rimmoar idiay Sodoma, nagtudo nanípud ti lángit ti apuy quen azufre, quet pinúcaona *idá* ámin:

30 Cas itoy castanto ití aldao á panagpaquita toy Anác ti tao.

31 Ití daydiay nga aldao, ti addanto ití tuctoc ti baláy quet daguití cucuana *addada* ití baláyna, saanto á umúlog á mangala cadacuada: quet ti adda ití tálon, castanto met á di agsanud ití malicudan.

32 Laglaguipenyo daydi asaoa ni Lot.

33 Uray si-asino á umagaoa á mangisalácan ití biagna, isu-t' mapucaonanto; quet úray si-asino á macapúcaoto quencuana, isu-t' maigáganánto.

34 Cunac cadacayó á daydiay á rabií addanto dua ití maysa á idda; ti maysa maálanto, quet ti sabali mabaybay-anto.

35 Dua á babai madamádanto nga agguilguíling nga agdinna; ti maysa maálanto, quet ti sabali mabaybay-anto.

36 Dua addádanto ití tálon; ti maysa maálanto, quet ti sabali mabaybay-anto.

37 Quet simmungbatda quet quinunada quencuana: ¿Adino, Apo? Quet isú quinunana cadacuada: No adino ti bangcay idiayto met ti paguurnúngan daguití águila.

Pagarigan di Ocom á naquil ló.

18 QUET impalaoagna cadacuada ti maysa á pagarígan ti pannacasápul ti panaglulualo nga agnanáyon, quen ti saan á panangpúcao ti inanamá.

2 A quinunana: Adda idí maysa á ocom ití maysa á ili, isú á dina cabuteng úray ti Dios, quet dina met padayáoan ti tao.

3 Adda met idiay á ili ti maysa á babai á balo, isú á napan quencuana, á quinunana: Aramídem caniac ti quinalinteg quen ti cabúsorco.

4 Quet isú saanna á quinayat ti manó á tiempo; ngem idí napalábas daytoy quinunana ití unegna: Uray diac cabuteng ti Dios, quet aoan ti panangpadáyaoco ití tao,

5 Núpay castá, agsípud ta daytoy balo macaalimúteng caniac, aramidecto ti quinalinteg quencuana, tapno manungpal á um-umay quen mangalimúteng caniac.

6 Quet quinuná ti Apo: Denguenyo ti saó ti ocom á naquilló.

7 ¿Quet ti Dios dínanto aramíden ti quinalinteg cadadaguití pinílina, á umao-áoag quencuana ti aldao quen rabií, úray pay agbayag ti adú á tiempo cadacuada?

8 Cunac cadacayó nga aramídennanto ti calinteganda á dágus. Núpay castá, inton toy Anác ti tao umay, ¿masaracannanto ti pammati ditoy dagá?

Pagarigan ti Fariseo quen ti agsingsingir ti buis.

9 Quet quinunana met daytoy á pagarígan cadaguití daddúma nga agtalgued cadacuada met láeng á cas da la nalinteg, quet lalaísenda daguití sabsabali:

10 Dua á tao immúlida ití simbaan á naglualo: ti maysa Fariseo, quet ti maysa agsingsingir ti buis.

11 Quet di Fariseo, sitataeder, aglulualo á is-isú á castoy: Dios, agyámanac quenca, ta saánac á cas cadaguití dadduma á tao, á mannanácaoda, naquil-loda, isucatda ti asáoada, quet saánac á cas mán itoy agsingsingir ti buis.

12 Agayunárac ti mamindua tí macadomingo; itedco ti pagcasangapulo ti ámin á cupcupicúpac.

13 Ngem ti agsingsingir ti buis idinto nga adda ití adayú, dina cayat á itángad man la comá daguití mata-*na* sadí lángit, no di quet dadanruguenna ti barúcongna, á cuncunana: Dios, mangngaásica caniac, á managbásol.

14 Cunac cadacayó á daytoy nagsublí ití baláyna á naipato á napacaoan á immun-uná ng̃em ití daydi sabali; ta úray siasino á idáyaona ti baguina, maipababanto; quet ti agpacumbabá, maitan-octo.

Ni Jesús bendicionanna daguiti ubbing.

15 Quet inyegda met quencuana daguití ubbing á babassit tapno tignáyenna idá; isú á idí maquita daguidí adálan*na*, inungtanda idá.

16 Ng̃em ni Jesús inayabanna idá quet quinunana: Bay-anyo daguití ububbing á umay caniac, quet diyo paoílan idá; ta isuda ti aquincucua ti pagarían ti Dios.

17 Pudnó á cunac cadacayó, á úray si-asino á saan á umáoatto ti pagarian ti Dios á cas maysa á ubing, saanto á sumrec quencuana.

Ti bumaró á bacnang.

18 Quet inintuod quencuana ti maysa ng̃a agturay á quinunana: Manursúro á naimbag, ¿anianto ti aramídec tapno matáoidco ti biag ng̃a agnanáyon?

19 Quet ni Jesus quinunana quencuana: Apayá pay nagánennac ti naimbag? Aoan ti naimbag no saan láeng á maymaysa, *á isú* ti Dios.

20 Ammoem daguití bilbílin: Dica isucat ti asáoam: Saanca á mamapátay; Dica agtacao: Dica agsacsí ti tiri: Dayáoem ni amam quen ni inam.

21 Quet isú quinunana: Isú-ámin daguitoy á pangguep sidudulingco nanípud idí quinaubingco.

22 Quet ni Jesús, idí mang̃egna daytoy, quinunana quencuana: Agcúrang pay quenca ti maysa á bánag, ilácom ti isú-ámin ng̃a adda quenca, quet itedmo cadaguití napanglao, quet addanto gúpitmo sadí láng̃it, quet umayca, surútennac.

23 Quet isú, idí mang̃egna daguitoy á panguep, nagladíng̃it únay, ta nabacnang únay.

24 Quet ni Jesús idí maquítana á nagladíng̃it únay, quinunana: ¡Ayaúnay ti rígatda á sumrecto ití pagarian ti Dios daguití adda quinabacnagda!

25 Ta nalaclacá á sumrec ti maysa á camello ití abut ti maysa á dágum, ng̃em ti maysa á bacnang á sumrec ití pagarían ti Dios.

26 Quet daguidí nacang̃eg itoy, quinunada: ¿Quet asínonto ti macabalin á maisalácan?

27 Quet isú quinunana: Ti saan á mabalin cadaguití tao, mabalin ití Dios.

28 Quet ni Pedro quinunana: Adtoy, dacamí binaybayanmi daguití sanicuami, quet sinurotdacá.

29 Quet isú quinunana cadacuada: Pudnó á cunac cada-

cayó: Aoan ti nangpanao ití baláy, oenno asaoa oenno cacabsat, oenno ammá, oenno annác, á maipuon ití pagarian ti Dios,

30 A dínanto aoáten ti adadú únay itá á tiempo, quen ití mapasúngad á biag ti biag nga agnanáyon.

Ni Jesús ipaun-unana ti panagtuocna.

31 Quet ni Jesús, idí á innálana daguidí sangapulo quet dua, quinunana cadacuada: Adtoy sumang-at tayó sadí Jerusalem, quet matungpalto isú-ámin daguití panguep á insúrat daguití mammadles á maipapan itoy Anac ti tao.

32 Ta mayácaito cadaguití Gangganaet (Gentiles) quet marabrabngisto, quet mapagsasaoan, quen matupraan.

33 Quet ti calpasan ti panangsaplitdanto quencuana, papatayendanto: ngem ití maicatlonga aldao agúngarto.

34 Ngem isuda aoan cadaguitoy á pangguep ti maaoátanda idí, quet daytoy á saó naipalímed cadacuada, quet dida maaoátan ti masasao.

Ti bulsec sadi Jericó.

35 Quet naarámid á idí isú umasideg idiay Jericó, maysa á bulsec agtutugao ití asideg ti dálan nga agpalpalamá:

36 Quet isú idí mangegna daguití tao nga aglábas, inintuodna no ania daydi.

37 Quet impacaammoda quencuana á lumablabas ni Jesús á tagá Nazaret.

38 Idin nagpuccao á quinunana: Jesús, nga Anac ni David, caasiannac.

39 Quet daguidí magmagná ití sangoánanna, inungtanda tapno di aguni; ngem isú ilallálona ti aguicquis ití ad-adú: Anac ni David, mangngaásica caniac.

40 Quet ni Jesús nagsardeng, quet imbílinna á ipanda quencuana; quet idí isú-t' immasideg, inintuodna quencuana:

41 ¿Ania ti cayatmo nga aramídec quenca? Quet isú quinunana: Apo, á macaquitaac coma.

42 Quet ni Jesús quinunana quencuana: Incan, ti pammátim insalacannacá.

43 Quet naiguiddato á nacaquita, quet simmursúrot quencuana á nagdaydayao ití Dios: quet isú-ámin ti ili ídí isú-t' maquítana, dinaydáyaona ti Dios.

Ni Zaqueo nga agsingsingir ti buis.

19 QUET SIMREC ni Jesús quet limmábas sadí Jericó:

2 Quet adtoy ti maysa á lalaqui á manágan Zaqueo, quet isú ti cangatoan cadaguití agsingsingir ti buis, quet nabacnang.

3 Quet inagacaanna á quinita ni Jesús no asino, ngem saanna á nabalin agsípud cada-

guidí tao, ta ababá ti quinatáyagna.

4 Quet idí á timmaray ití sangōánanna, immuli ití maysa á cayo á sicomoro tapno isú-t' quitáenna ; ta lumábasto sadiay.

5 Quet idí dimteng idiay á disso ni Jesús, tinaliaona quet quinunana quencuana : Zaqueo, apardásca, umúlogca, ta ití masápul nga agdagú-ac idiay baláymo.

6 Quet isú immúlog á nagdardarás quet isú-t'ináoatna á siraragsac.

7 Quet idí maquítada daytoy, isuda ámin agtautanabútobda á cumcunada : Simrec á nagdagus ití maysa á tao á managbásol.

8 Idin ni Zaqueo, á sitatacder, quinunana ití Apo: Adtoy, Apo, ti gnddua daguití cúcuac itedco cadaguití napanglao ; quet no adda bassit á nangulbúdac ití siasino, isublic ti maminpat pay á iináyon.

9 Quet ni Jesús quinunana quencuana : Ití nga aldao immay ti pacaisalacánan ití daytoy á baláy, ta isú anác met ni Abraham.

10 Ta toy Anác ti tao immay nga agsápul quen mangisalácan ití napucao.

*Pagarigan daguití sangapulo á mina.**

11 Quet idí isuda dengdengguenda daguitoy á báuag, tinúloyna quet sinaona ti maysa á pagarígan, agsípud ta isú adda ití asideg ti Jerusalem ; quet gapú ta panpanunútenda á ngannginin ti pannacaipaquita ti pagarían ti Dios.

12 Quinunana ngarud : Maysa á tao á natan-oc napan ití maysa á dagá nga adayú, tapno inna aláen á maipaay quencuana ti maysa á pagarían, quet santó agsublí :

13 Quet idí á inayabanna daguití sangapulo nga adípenna, iniccanna idá ti sangapulo á mina, quet quinunana cadacuada : Agsápul cayó aguinga-t' diac umay.

14 Ngem daguidí cailianna isú-t' quinagúrada quet nangibaonda ití licudanna ti napan nangipacaammó á cunana : Dícam cayat nga agari daytoy cadacamí.

15 Quet naarámid, á idí isú simmublí, ití calpasan ti pinangaquemna ití pagarian, pinaayabanna ití dinnana daguidí nga adípen, isuda á nangtedanna ti pirac tapno maammoanna ti nasapúlanda.

16 Quet immay ti umuná, á quinunana : Apo, ti mínam nacagun-od ti sangapulo á mina.

17 Quet isú quinunana quencuana : Naimbag, nalaing nga adípen ; agsípud ta ití bassit únay napagtalcanca, addá turaymo ití sangapulo á ili.

18 Quet immay ti maicadua á nagcuná : Apo, ti mínam nacasápul ti limá á mina.

* *Pirac á capada ti duapulo á pisos.*

19 Quet ití daytoy quinunana met: Sicá met agturayca ití limá á ili.

20 Quet immay ti sabali á quinunana: Apo, adtoy ti mínam, isú á indúlinco ití maysa á paño,

21 Ta nagbuténg̃ac quenca, ta táoca á naolbod; aláem ti dica incábil, quet aniem ti dica immula.

22 Quet isú quinunana quencuana: Dáques á admen, ití ng̃íoatmo ti pang̃ocomac quenca. Ammom á siac táoac á napigsa, ng̃a aláec ti diac incábil, quet aniec ti diac immula;

23 ¿Apayá pay, ng̃arud, dica inted ti piracco á pinaanacan, tapno inton siac dumténg̃ac sing̃irecto agráman ti buis?

24 Quet quinunana cadaguidí adda á sisasang̃o: Iccatenyo quencuana ti mina, quet isú-t' itedyo ití aguegguem cadaguití sang̃apulo á mína.

25 Quet isuda quinunada quencuana: Apo, adda sang̃apulo á mínana.

26 Ta siac cunac cadacayó á úray siasino ng̃a addaan, isunto-t' maiccan; ng̃em ití aoan, úray pay ti adda quencuana, maiccatto quencuana.

27 Ng̃em daguidiay cabúsorco á dida comá cayat á siac agariac cadacuada, iyegyo *idá* ditoy, quet putúlanyo idá ití sang̃oánac.

Iseserrec á sibabal-ligui ni Jesús idiay Jerusalem.

28 Quet idí nasaona daguitoy, nagná ití masang̃oánan á simmang-at sadí Jerusalem.

29 Quet naarámid, á idí macagteng ití asideg ti Betphagé, quen ti Bethania, ití asideg ti bantay á manágan cadaguití Olivas, imbaonna ti dua cadaguidí adálanna,

30 A cunana: Incay ití puroc á masang̃oánan; idiay, inton sumreccayó, masaracanyonto ti maysa á pollino* á naibaod, isú á saan á sinacayan ti úray siasino á tao úray caano man: isú-t' uaruáranyo quet isú-t' yegyo.

31 Quet no adda mang̃intuod cadacayó ¿apayá pay isú-t' bucraanyo? isú-t' sungbatanyonto ti castoy: Ta ti Apo isú-t' masápulna.

32 Quet napan daguití naibaon quet isú-t' nasarácanda cas quinunana cadacuada.

33 Quet idí á isuda uar-uáranda ti pollino, daguidí agtaguicuá quencuana quinunada cadacuada: ¿Apayá pay bucraanyo ti pollino?

34 Quet isuda quinunada: Agsípud ta ti Apo isú-t' masápulna.

35 Quet isú-t' impanda quen Jesús, quet idí impurroacda daguití pagan-anayda ití rabao ti pollino, impasacayda ni Jesús ití rabao.

36 Quet idí isú magmagná, inyeplagda daguití cagayda ití dálan.

---

* *Urbon ti asno.*

37 Quet agsípud ta isú umasidéguen ití salúgan ti bantay daguití Olivas, isú-ámin ti caadú daguidí adálanna, rinuguianda á siraragsac ti nagdaydayao ití Dios ití dacquel á uni gapú cadaguití isú-ámin á datdatlag á naquítada,

38 A cunounada: Bendito ti Ari, - A umay ití nágan ti Apo —Talná idiay lángit, quet dayao sadí ngato.

39 Idin daguití dadduma á Fariseo cadaguidí adú á tao, quinunada quencuana: Manursuro, ungtam daguití adálam.

40 Quet isú simmungbat quet quinunana cadacuada: Cunac cadacayó á no daguitoy dida aguni, daguití baló agnicquisda comá.

41 Quet idí dimteng ití asideg quet naquítana ti ili, sinangitanna,

42 A quinunana: Oh, sicá met, no naammoam comá, ití daytoy nga aldaomo, daguití maipapan ití talnam! ngem itá naitalímengda cadaguití matam.

43 Ta unnayto daguití aldao quenca, á daguití cabúsormo liemntendacanto cadaguití cuta, quet aladandacanto, quet ití isú-ámin á dissó irutandacanto;

44 Quet ipasagdacanto sicá quen daguití annaemo ití unegmo, quet dídanto baybay-an quenca ti baló ití rabao ti baló; agsípud ta dica nailásin ti tiempo ti pannacasuenalmo.

Pannacagúgor ti Simbaan.

45 Quet simrec ití simbaan quet rinuguianna á pinaruar daguidí aglaclaco quen gumagga tang idí uneg.

46 A quinunana cadacuada. Addá á naisúrat: « Quet ti balávco, isunto ti baláy ti lualo» ngem dacayó inarámidyo á úmoc daguití mannanacao.

47 Quet nanursúro ti inaldac-aldao idiay simbaan; ngem dagnidí panguloen daguití papadi, quen daguidí escribas, quen daguidí nangnangrona ti ili inagacaanda á papatáyen.

48 Ngem dida nacasárac ti pamay-an á panangarámid; ta ti isú-ámin á ili pagay-ayatan únay á dengdengguenna.

Ti buniag ni Juan.

20 QUET naarámid ti maysa cadaguidí nga aldao, á idí isú manursuro ití ili idiay simbaan quet icascasabana ti naimbag á dámag, dimteng daguití panguloen daguití papadi, quen daguití escribas, agráman daguití lal-lacay,

2 Quet isú-t' quinasaoda á quinunada: Ibagam cadacami: ¿ití ania á pannacabalin ti pangarámidmo cadaguitoy á panguep? ¿oenno si-asino ti nangted quenca itoy á pannacabalin?

3 Quet simmungl at quet quinunana cadacuada: Siac intuúdecto met cadacayó ti maysa á saó; quet sungbátandac:

4 Ti buniag ni Juan ¿naggapú ti lángit oenno cadaguití tao?

5 Ngem isuda panpanunútenda ití unegda, á cuncunada: No cunaentayto: ití lángit, cunánanto: ¿Apayá pay ngarud dícay namati quencuana?

6 Ngem no cunaentayto: Cadaguití tao; ti isú-ámin á ili batuennatayto, ta quinapuduo á ni Juan mammadles.

7 Quet simmungbatda á dida ammó no adino.

8 Quet ni Jesús quinunana cadacuada: Quet siac diac met ibagá cadacayó no ania á pannacabalin ti pangarámideo cadaguitoy á panguep.

Pagarigan daguití agtaltalóm á dáques.

9 Quet rinuguianna á quinuná ití ili daytoy á pagarígan: Maysa á tao nagmula ti maysa á cauvásan quet isú-t' impaábangna cadaguití agtaltálon, quet napan ití sabali á dagá ití adú á tiempo.

10 Quet idí tiempona, nangibaon ti maysa nga adípen cadaguidí agtaltálon, tapno isú-t' iccanda ti bunga ti cauvásan; ngem daguidí agtaltálon isú-t' quinábilda quet pinagáoidda nga aoan naálana.

11 Quet binalíoanna ti nangibaon ití sabali nga adípen; ngem daytoy quinabilda met quet nagsasao-anda quet pinagáoidda nga aoan naálana.

12 Quet binalíoanna ti nangibaon ti maicatló; ngem isuda sinúgatda quet pinagtálaoda.

13 Idin ti Apo ti cauvásan quinunana: ¿Ania ti aramídecto? ibaonconto ti anacco á ingungúten: nalábit padayáoandanto daytoy.

14 Ngem daguidí agtaltálon, idí isú-t' maquitada, nagsasaoda, á quinunada: Daytoy isú ti agtáoid; isú-t' papatayántayó tapno ti táoid cucuatayto.

15 Quet isú-t' induronda ití ruar ti cauvásan, quet isú-t' pinatáyda. ¿Anianto, ngarud, ti aramíden cadacuada ti apo ti cauvásan?

16 Umayto quet pucaoennanto daguitoy nga agtaltálon, quet itednanto ti cauvásanna cadaguití sabali. Quet idí isú-t' nangegda, quinunada: *¡Ti Dios* dina comá ipalúbos!

17 Ngem isú quinítana idá, quet quinunana: ¿Ania ngarud daytoy nga adda á naisúrat: Ti baló á imbel-leng daguití agcaviti,—Daytoy ti naarámid á ulo ti iquing?

18 Isú ámin á matnag idiay á baló, mapispísinto; ngem ti pagtinnagan ti baló, isú-t' rumequennanto.

Ti maipapan iti buis.

19 Quet agaoaan daguidí escribas quen daguidí panguloen daguidí papadi á tilioen ití daydi á horas; ngem quinabutengda ti ili ta naáoatda á isuda ti nangisaoanna daytoy á pagarígan,

20 Quet isú-t' sinisiimda, quet nangībaonda cadaguití agsisiim, nga aguinsisingpetda, tapno isú-t' tilioenda cadaguití saó, tapno isú-t' iyáoatda ití aquem quen panagturay ti gobernador.

21 Quet inintuodda quencuana á quinunada: Manursúro, ammomi nga agsaoca quen manursúroca ti nalinteg, quet aoan ti panangīcancanom ití iao, no di quet isúrom ti dálan ti Dios ití napudnó.

22 ¿Maipalúbos cadacamí ti panagbáyad ti buis quen César, oenno saan?

23 Ngem isú, idí á naámadna ti sícapda, quinunana cadacuada:

24 Ipaquitaandac ti maysa á denario. ¿Asino ti aquinladáoan quen aquinsúrat ití addá quencuana? Quet isuda quinunada: Ni César.

25 Idin quinunana cadacuada: Itedyo ngarud quen César ti cucua ni César, quet ití Dios ti cucua ti Dios.

26 Quet saanda á nabalin á tinilio cadaguidí saona ití sangōánan ti ili: quet nagsiddáoanda ti sungbatna quet didan nacasao.

Daguiti Saduceos quen ti panagúngar.

27 Quet dimteng daguití dadduma á Saduceos, isuda nga agcuná nga aoan ti panagúngar, quet inintuodda quencuana,

28 A quinunada: Manursúro, ni Moises insúratna cadacamí á no ti cabsat ti maysa matay nga addá asáoana, ngem aoan anacna, ti cabsatna aláenna comá ti asaoa, quet mangbángon ti sumuno quen cabsatna.

29 Addá ngarud pitó nga agcacabsat: quet ti umuná nangala ti asáoa, quet natáy nga aoanan anác.

30 Quet *isú innala* ti maicadua,

31 Quet ti maicatló innálana quet castá met daguidí pitó dida nangībati ti pútot quet natáyda.

32 Quet ití calpasanna natáy met di babai.

33 Inton panagúngar ngarud, ¿asínonto cadacuada ti aquin-asáoa? Ta daguití pitó isú-t' inasáoada.

34 Quet ni Jesús quinunana cadacuada: Daguití annác daytoy á lúbong mangasáoada quet mayasáoada.

35 Ngem daguití madutucan á maicari á macaragpat ití daydiay á lúbong quen ti panagúngar daguití natáy, saanda *idiáyen* á maquiasaoa quet dida met mayasaoa.

36 Ta dida mabalínen ti matáy: ta capadpada *idá* daguití ángeles, quet annác *idá* ti Dios, no annác *idá* ti panagúngar.

37 Ngem, *iti maipapan* no daguití natáy agúngarda, ni Moises imbagana met ití asideg daydi *cayo ti* zarza, idí

ninágan̄a ti Apo, ti Dios ni Abraham, quen Dios ni Isaac, quen Dios ni Jacob.

38 Ta isú saan á Dios daguití natáy, no di quet daguití sibibiag; ta agbiagda ámin á maipaay quencuana.

39 Quet simmungbat quencuana daguití dadduma cadaguití escribas, quet quinunada: Manursúro, naimbag ti pinagsaom.

40 Dida n̄garud naituréden ti nan̄gintuod quencuana ti úray ania.

Ni Cristo anác ni David.

41 Quet isú quinunana cadacuada: ¿Apayá pay cunada á ti Cristo anác ni David?

42 Ta ni David met láeng cunana ití libro daguití Salmos: Quinunú ti Apo ití Apoc: Agtugaoca ití macanaoac,

43 Aguinga-t' icábilco daguití cabúsormo—A pagbatayan daguití sácam.

44 Ni David n̄garud nagánenna ti Apo: ¿casanó n̄garud á isú ti Anácna?

Ni Jesús babalaoenna daguití escribas.

45 Quet idí á dengdengguen ti isú-ámin á ili, quinunana cadaguidí adálanna:

46 Agaluadcayó cadaguití escribas, á cayatda ti magmagná á sicacaoes ti nagáyad, quet ayatenda daguití cabcablaao cadaguití plaza quen daguití umuná á tugao cadaguití sinagoga, quen daguití umuná á yan cadaguití pangrabiían:

47 N̄ga alun-únenda daguití balbaláy daguití babbai á balo, quet aramídenda á pagpambar daguití atiddug á lualo; daguitoy aoatendanto ti ad-addá á pannacadusa.

Ti dáton ti napanglao á balo.

21 QUET IDÍ á timmaliao, naquítana daguití babacnang á icábilda daguidí dátonda ití lacasa daguití limos.

2 Quet naquítana met ti maysa á napanglao á balo á intinnagna met idiay ti dua á marábilis.

3 Quet quinunana: Quinapudnona á cunac cadacayó, á daytoy napanglao á balo nan̄gicábil ti ad-addá n̄gem isuda ámin.

4 Ta ámin daguitoy, ití agsobra cadacuada nan̄gicábilda cadaguití dáton; n̄gem daytoy, ití quinapanglaona, incábilna ámin ti pagtaraon n̄ga adda quencuana.

Ti casacasabá á pádles:—Ti pangru guian daguití tuoc.

5 Quet idí imbagá quencuana daguití dadduma ti maipapan ití simbaan, á nagarcós quetdin cadaguití nalibnos á batbató quen datdáton, quinunana:

6 Cadaguitoy á maquítayo, umayto daguití aldao n̄ga aoan ti mabati á bató ití rabao ti bató ditoy á dinto marbec.

7 Quet inintuodda quencuana, á quinunada: Manursúro, ¿caánonto daytoy? ¿Quet ania ti paguilasinan inton daguitoy á bánag mangruguida á maarámid?

8 Quet isú quinunana: Quitáenyo, ta dícay maulbod; ta adunto ti umay iti náganco, á cuncunada: «Siac, quet ti tiempo addá ití asideg»; dicay mapan ití licudanda.

9 Quet inton mangegyo daguití gubat quen arioaoa, dícay agquigtot; ta masápul á daguitoy á bánag maarámidda á umuná: ngem saanto á maiguiddato ti panungpálan.

10 Idin quinunana cadacuada: Tumacderto ti ili á maquibácal ití sabali á ili ti pagarían quen pagarían:

11 Quet addanto daracquel á guinguined, quet ití manó á dissó bisbisin, quen baybayangóbong: quet addanto maarámid á nacaquigquigtot quen dadacquel á paguilasínan ti lángit.

12 Ngem inton di pay maarámid ámin daguitoy, tilioendacayto quet camatendacayó quet iyáoatdacayto cadaguití sinagoga, quen cadaguití pagbalúdan, á ipandacayto ití saclang daguití arari quen agturturay agsípud ití náganco.

13 Quet daytoy maarámidto cadacayó á pangpanecnec.

14 Icábilyo ngarud cadaguití puspúsoyo á dícayto agpanúnot á umuná no casanonto ti isungbatyo.

15 Ta siac iccancayto ti ngioat quen sírib, isú á di macngelan quen masalungásing daguití isú-ámin á cabúsoryo.

16 Ngem iyaoatdacayto úray pay daguití ammayo, quen cacabsat quen cacabaguian quen gagayyem: quet addanto papatáyenda cadacayó.

17 Quet calucsaodacayto isuda-ámin á maipuon ití náganco.

18 Ngem *úray* maysa á buoc ti úloyo saanto á mapucao.

19 Ití panagánusyo macupicupanyonto daguití cararuayo.

Ti cascasabá á padles (canáyon): Ti dacquel á tuoc.

20 Ngem inton maquítayo ti Jerusalem á malicmut cadaguití ejército, ammoenyo, isunto ti iyaasidéguen ti pannacarebbecna.

21 Isunto ti ritang á panaglemmeng cadaguití adda ití banbantay ití Judea; quet daguití addá ití tengngana, pumánaoda; quet daguití addá cadaguití taltálon, saanda á sumrec quencuana.

22 Ta daguitoy isú daguití aldao ti panaguibales; tapno matungpal ámin daguití addá á naisúrat.

23 Ngem ¡asi pay daguití masicog quen daguití agtagtaguibi cadaguidiay nga aldao! ta addanto dacquel á rígat ití rabao ti dagá quen gura á maicanicas itoy á ili.

24 Quet matuangdanto ití tadem ti immocó quet maipandanto á macayáoan cadaguití ámin á il-ili: quet ti Jerusalem

ibaddecto daguití Gentiles aguingá daguití tiempo daguití gentiles matungpaldanto.

Ti cascasabá á padles (cunáyon) ti panagsubli ti Anác ti tao.

25 Quet addanto daguití paguilasínan ití ínit quen búlan quen cadaguití bitbituen; quet ditoy rabao ti dagá rígat daguití il-ili nga agdánag agsípud ti daranúdor ti baybáy quen daguití dal-lúyon:

26 Daguití tattao agcápuydanto agsípud ti buteng quen dánagda cadaguití maararámid á umayto ditoy dagá nga adda táona, ta daguití pannacabalin daguití langlángit agquintayegdanto.

27 Quet isunto metten ti pannacaquítada itoy Anác ti tao, á umayto ití maysa á úlep agráman ti pannacabalin quen dacquel á dayag*na*.

28 Ngem inton daguitoy á bánag mangruguida á maarámid, cumita cayó quet itángadyo daguití ul-úloyo, ta ti pannacasubbotyo umasideg.

29 Quet quinunana cadacuada ti maysa á pagarígan: Quitáenyo ti higos quen daguití isú-ámin á caycayo:

30 No tumúbodan, maquítayo quet ammoyo á dacdacayó á ti tícag addá ití asidéguen.

31 Castá cayó met, inton maquítayo daguitoy á maararámid, ammoenyo nga adda ití asideg ti pagarían ti Dios.

32 Quinapudnona á cunac cadacayó, á dinto lumbes daguití tao itoy á ticmpo aguingá ití di maarámid ámin daguitoy.

33 Ti lángit quen dagá mapucaodanto, ngem daguití saoc dídanto mapúcao.

Ti cascasabá á padles (panungpátan): Ti panagsalúcag.

34 Quet quitaenyo ta daguití puspúsoyo mapnoda ti quinaráuet quen panagbartec, quen cadaguití tarigágay itoy á biag; quet umay ití quel-laat cadacayó daydiay nga aldao,

35 Cas maysa á silo; ta *castá* umayto cadaguití isú-ámin nga agnaed ití rabao ti isú-ámin á dagá.

36 Agsalúcag cayó ngarud ití isú-ámin á tiempo, nga agllulualo tapno maragpatyo ti maisalácan cadaguitoy isú-ámin á maar-arámid á ngannganída umay, quen agtacder ití sangóanan toy Anác ti tao.

Ti pateg ti líput.

37 Quet mangisursúro tí inaldao ití Simbaan; quet ití tungal rabií, umáoay quet agdagus ití bantay á manágan daguití Olivas.

38 Quet ti ámin á ili parbangónenna ti *umay* quencuana tapno isú-t' dengguenna idiay Simbaan.

22 QUET asideg idí ti fiesta daguití tinápay nga acan levadúrana, á manágan Pascua.

2 Quet daguití pangúloen daguití papadi, quen daguití escribas agsapsápulda ti pamayan á pangpapátay quencuana; ngem cabutengda ti ili.

3 Quet simrec ni Satanás quen Judas, á mapalayáoan ti Iscariote, isú á maysa ití bilang daguidí sangapulo quet duá;

4 Quet napan quet naquisaó cadaguití pangúloen daguití papadi, quen cadaguití agturay daguití soldado, ití maipapan ití panangyáoatnanto quencuana cadacuada.

5 Quet nagrag-oda quet nagtutuláganda á isú-t' iccanda ti pirac.

6 Quet inanamúngganna quet sapsapúlenna ti nasayaat á panangyáoat quencuana cadacuada inton aoan daguití adú á tao.

Ti maudi á Pascua; ti nasantoan á panangrabii.

7 Quet dimteng ti aldao daguití tinápay nga aoan levadúrana, isú á pannacasápul ti panangpátay ití *carnero ti* Pascua á maidáton.

8 Quet imbaonna da Pedro quen Juan á quinunana: Incayó, isaganaandacami ti Pascua tapno mangantayó.

9 Quet isuda quinunada quencuana: ¿Adino ti cayatmo á pangisaganaanmi?

10 Quet isú quinunana cadacuada: Adtoy á inton sumreccayó ití ili, masaracannacayto ti maysa á tao á nagaoit ti maysa á karamba ti danum: isú-t' surútenyo aguinga ití baláy á sercanna,

11 Quet cunaenyo ití aguincucua iti baláy: Ti Manursúro cunana quenca: ¿Adino ti yan ti pangrabiían á pangánac ti Pascua agráman daguití ad-adálac?

12 Quet isú ipaquítananto cadacayó ti maysa á dacquel á siled ti ngato nga addá mueblesna; agsagana cayó sadíay.

13 Napanda ngarud, quet nasarácanda á cas imbagana cadacuada; quet insagánada ti Pascua.

14 Quet idí dimteng ti horas, nagtugao ití lamisaan, quet naitípun quencuana daguití apóstoles.

15 Quet quinunana cadacuada: Tinarigagáyac ití nasgued únay ti maquipangan cadacayó daytoy á Pascua itá diac pay agsagaba;

16 Ta cunac cadacayó á diacto mangánen quencuana, aguinga-t' matungpal ití pagarían ti Dios.

17 Quet idí á innálana ti vaso, iti calpasan ti panagyámanna, quinunana: Aláenyo daytoy; quet isú-t' bingbingáyenyo cadacayó;

18 Ta cunac cadacayó á diacto uminómen manípud itá ití bunga ti uvas, aguinga-t' umay ti pagarian ti Dios.

19 Quet idí á innálana ti tinápay, ití calpasan ti panagyámanna, pinísina quet intedna cadacuada á quinunana: Day-

toy isú ti baguic, á maipuon cadacayó maited: aramídenyo daytoy á panglaglaguip caniac.

20 Quet castá met di vaso, ití calpasan ti panangrabiína, á quinunana: Daytoy á vaso isú ti baró á túlag ití dárac, á maipuon cadacayó maibel-leng.

21 Ngem adtoy ti ima ti mangyáoat caniac, á nailanglang caniac ití lamisaan.

22 Ta ti quinapudnona toy Anác ti tao mapan, á cas addá á naipato; ngem ¡asi pay daydiay tao á mangyáoat!

23 Quet isuda rinugnianda á sinapsápul cadacuada met láeng, no asino ngarud cadacuádanto ti mangarámidto itoy.

Ti dacdacquel isú ti cas la basbassit.

24 Quet nabángon cadacuada ti maysa á supiat: no asino cadacuada ti cas la dacdacquel.

25 Quet isú quinunana cadacuada: Daguití ar-ari daguití Gentiles iturayanda idá; quet daguití addaan pannacablin cadacuada, manáganda ti manarparábur:

26 Ngem dacayó, saan á castá: no di quet, ti dacdacquel cadacayó isú comá ti cas la ababing; quet ti agturay isú comá ti cas la agserví.

27 Ta ¿asino ti dacdacquel, ti agtugao ití lamisaan oenno ti agserví? ¿Saan á ti agtugao ití lamisaan? Ngem siac cadacayó ti cas la agserví.

28 Ngem dacayó daguití nagnaed á naicúyog caniac cadaguití pannacasulísogco:

29 Quet siac ipatáoidco cadacayó ti maysa á pagarían á cas impatáoid caniac ni Amac,

30 Tapno mangancayó quet uminum cayó ití lamisaanco idiay pagariac; quet agtugaocayto cadaguití tronos á ocomenyo daguití sangapulo quet dua á caputótan ti Israel.

Ni Pedro matalucatícan.

31 Quinuná met ti Apo: Simón, Simón adtoy ni Satanás dinaoatnacayó á isiísen á cas la trigo;

32 Ngem siac indaoátanca tapno ti pammátim saan comá nga agcúrang: quet sicá inton macapagbabáoican, panecnecam daguití cacabsatmo.

33 Quet isú quinunana quencuana: Apo, sisasaganaac á sumúrot quenca úray pay ití pagbalúdan quen ití patáy.

34 Quet isú quinunana: Pedro, cunac quenca á ti manoc saanto nga agtaráoc itá no sicá dica pay paglibacan ti mamitló nga am-ammónac.

Daguití dua á buneng.

35 Quet quinunana cadacuada: Idí imbaonco cayó nga aoan bolsa quen súpot, quen aoan zapatos, ¿addá bassit á nagcúrang cadacayó? Quet isuda quinunada: Aoan.

36 Quet quinunana cadacuada: Ngem itá, ti adda bolsana, aláenna quen castá met ti súpot,

quet ti aoanan, ilácona ti cagayna quet gumátang ti buneng.

37 Ta cunac cadacayó, á masápul á matungpal caniac daydiay addá á naisúrat: «Quet naibílang cadaguití dáques,» ta ti *adda á naisúrat* caniac, adda pannacatungpalna.

38 Idin isuda quinunada: Apo, adtoy ti dua á buneng. Quet isú quinunana cadacuada: Umanáyen.

Ni Jesús idiay Getsemani.

39 Quet immáoay quet napan, cas cadaoyanna, ití bantay daguití Olivas: quet daguidí adálanna simmúrotda met quencuana.

40 Quet idí dimteng idiay á dissó, quinunana cadacuada: Aglualo cayó tapno dícay sumrec ití sulísog.

41 Quet isú simmina cadacuada ití cas magao-atti maysa á baró á ibácal; quet nagparintúmeng quet naglualo,

42 A quinunana: Ama, no cayatmo, iyadayom daytoy á vaso caniac; núpay castá, saan á ti pagayatac ti maarámid, no di ti pagayatam.

43 Quet nagparang quencuana ti maysa nga ángel ti lángit á nangpabíleg quencuana.

44 Quet idí nga agtutuoc, únay, naglualo ti nasnasgued: quet ti ling-etna cas la daracquel á tedted ti dara á nagtinnag aguingá ití dagá.

45 Quet idí timmaeder ití panagluálona, immay cadaguidí adálanna quet nasarácanna idá á nacatúrog ti sennaay.

46 Quet quinunana cadacuada: ¿Apayá pay matúrog cayó? Tumaeder cayó, quet aglualo cayó, ta dicay sumrec ití sulísog.

Pannacatilio ni Jesús.

47 Idí á isú adda pay láeng nga agsasao, adtoy daguití adú á tao: quet di manágan Judas, maysa cadaguidí sangapulo quet dua, isú ti namangulo cadacuada; quet immasideg quen Jesús tapno isú-t' agcanna.

48 Ngem ni Jesús quinunana quencuana: Judas, ¿ití maysa nga aguec iyáoatmo toy Anác ti tao?

49 Quet idí maquita daguidí adda á naicúyog quencuana ti maarámidto, quinunada: Apo, ¿tagbátenminto ití immocó?

50 Quet maysa cadacuada tinagbatna ti maysa á tagabu ti turayen daguití papadi, quet impúsayna quencuana ti lapáyag á macanaoan.

51 Ngem simmungbat ni Jesús quet quinunana: Ipalúbosyo úray daytoy. Quet tinignayna ti lapáyagna quet isú-t' naagásanna.

52 Quet ni Jesús quinunana cadaguidí napan quencuana, daguidí turayen daguití papadi, quen daguití agturay ti simbaan, quen daguití lal-lacay: ¿Cas la quet maysa á mannanácao, á rimmoar cayó á

nagtaguibuneng quen pang-pang-or?

53 Idí naquipagguianac cadacayó ti inaldao idiay simbaan, saanyo á inunnat daguití im-ímayo á *pangtilio* caniac; nḡem daytoy ti hórasyo, quen ti pannacabalin daguití sipnḡet.

Ni Pedro ilibacna ni Jesús.

54 Quet idí á isú-t' tiniliodá, isú-t' inyegda quet inserrecda ití baláy ti canḡatoan daguití papadi. Quet ni Pedro simmursúrot ití adayú cadacuada.

55 Quet idí á nanggánḡatda ti apuy ití tengnḡa ti patio, quet nagtugaoda á naglim-ot, naquicatugao ni Pedro cadacuada.

56 Quet idí naquita ti maysa á babai nḡa adípen á isú addá á naquicatugao ití asideg ti sílao, isú-t' minatmátanna, quet quinunana: Daytoy nagguian met quencuana.

57 Nḡem isú linibacna, á quinunana: Babai, isú diac amammó.

58 Quet idí nalabes bassit isú-t' naquita ti sabali quet quinunana: Sicá met *maysa*-ca cadacuada: Nḡem ni Pedro quinunana: Tao, saan á siac.

59 Quet idí nalabes ti cas la maysa á horas, pinanecnecan ti sabali á sitatalgued á nagcuná: Pudnó á daytoy naguian met quencuana, ta isú tagá Galilea met.

60 Nḡem ni Pedro quinunana: Tao, diac ammó ti cunam. Quet naiguiddato, idí isú adda nḡa agsasao pay láeng, á ti manoc nagtaráoc.

61 Quet timmaliao ti Apo quet quinítana ni Pedro: quet ni Pedro nalaguipna ti saó ti Apo, á insaona quencuana: Inton ti manoc di pay agtaráoc itá, ilibacnacto ti mamitló.

62 Quet rimmoar ití ruar quet nagsánḡit ti napait.

Ni Jesús ití sanḡáhnan ti Sanedrin.

63 Quet daguidí tao nḡa agueggguem quencuana, uyuyúnḡanda quen cabeabílenda.

64 Quet isú-t' inabbunḡanda daguití matana, á cuncunada: Padlesam no siasino ti nangsúgat quenca.

65 Quet adú pay ti sabali á insaoda quencuana á nacasang á panḡab-abida.

66 Quet apáman á bimmigat, naguurnong daguití lallacay ti ili quen daguití turayen daguití papadi, quen daguití escribas quet impanda ití panḡocomanda,

67 A quinunada: ¿Sicá ti Cristo? Ibagam cadacamí. Nḡem quinunana cadacuada: No ibagac cadacayó, dícayto patien:

68 Quet no aguintuúdac met, didacto met sungbátan:

69 Nḡem manípud itá toy Anác ti tao agtugaoto ití macanaoan ti pannacabalin ti Dios.

70 Quet isuda ámin quinunada: ¿No castá sicá ti Anác ti Dios? Quet isú quinunana cadacuada: Dacayó cunayo á siac.

71 Idin isuda quinunada: ¿Ania pay ti pacasapúlan tayó ti pangpanecnec? Ta datayó met láeng nangegtayó ití ngioatna.

Ni Jesús iti sanjoánan ni Pilato quen iti saclang ni Herodes.

23 QUET timmacderda ámin quet impanda ití sangoánan ni Pilato.

2 Quet rinuguianda á impúlong á cuncunada: Daytoy nasarácanmi á dadaélenna ti ili tayó quet ipáritna ti mangted ti buis quen César quet cuncunana á isú ni Cristo, nga Ari.

3 Quet ni Pilato inintuodna quencuana á quinuná: ¿Sicá ti Ari daguití tagá Judea? Quet isú simmungbat, quet quinunana: Sicá *castá ti* cunam.

4 Quet ni Pilato quinunana cadaguití turayen daguití papadi quen cadaguití tattao: Acan ti básol á masarácac itoy tao.

5 Ngem isuda ipapílitda láeng á cuncunada: Riribúquenna ti ili, á mangisursúro ití isú-ámin á Judea, quet mangruguí manípud Galilea aguinga ditoy.

6 Quet ni Pilato, idí á mangegna *daytoy*, inintuodna no di tao tagá Galilea.

7 Quet apáman á naanmoanna á cabeddeng ni Herodes, isú-t' imbaonna quen Herodes, isú nga adda met sadí Jerusalem cadaguidí nga aldao.

8 Quet ni Herodes, idí maquítana ni Jesús, nagayat ti adú, ta nabayáguen á tartarigagáyanna á isú-t' maquítana; ta nangegna ti masasao quencuana, quet addá namnámana á macaquita ti maysa á datdatlag nga aramídenna.

9 Quet naguintuod quencuana ití adú á saó; ngem isú acan ti insungbatna quencuana.

10 Quet agtatacder daguidí turayen daguití papadi quen daguití escribas á isú-t' ipulpúlongda á ipapílit únay.

11 Quet ni Herodes agráman daguidí soldados na isú-t' lináisda quet nagangaoanna á isú-t' pinel-lesanna ti maysa á napateg á pagananay; quet isú-t' insublina á imbaon quen Pilato.

12 Quet naggayyemda da Pilato quen Herodes ití daydi met la nga aldao, ta idí dámona aggurangúrada.

13 Quet ni Pilato inurnongna daguití turayen daguití papadi, daguití agturay quen ti ili,

14 Quet quinunana cadacuada: «Insaclangyo caniac daytoy á cas la tao á mangdadáel ití ili; quet adtoy á siac idinto naguintuúdac ití sangoánanyo, acan ti básol á nasarácac itoy á tao cadaguití pangipulónganyo quencuana.

15 Quet úray pay ni Herodes; ta insublina á imbaon cadacamí quet adtoy, nga aoan ti inarámidna á maicarí ití pannacapapátay.

16 Isú, ngarud, ti ibbatacto, inton malpas ti pannacadúsana.»

17 Ta addá pannacasápulna á mangibbet cadacuada ti maysa ití tungal fiesta.

18 Ngem naguicquisda ámin á nagmaymaysa, á quinunada: Iccatem daytoy, quet ibbatam cadacamí ni Barrabás:

19 Isú á naibel-leng ití pagbalúdan gapú ití maysa á quíbor á naarámid ití ili, quen gapú ití maysa á panangpapátay.

20 Quet ni Pilato binalíoanna idá á quinasaó á cayatna á ibbatan ni Jesús.

21 Ngem isuda naguicquisda á cuncunada: Isú-t' ilansam, ilansam.

22 Quet isú quinunana cadacuada ití maicatló: ¿Ania ngarud ti dáques á inarámid daytoy? Aoan ti básol á *mapatáyan ti patáy* á nasarácac quencuana: isú-t' dusáecto, ngarud, quet sa isú-t' ibbatacto.

23 Ngem isuda ipapílitda ití daracquel á icquis á daodaoátenda á mailansá. Quet daguití icquisda pumigsada.

24 Quet ni Pilato impátona á maarámid ti dáoatda;

25 Quet inibbatanna cadacuada daydi naibel-leng ití pagbalúdan agsípud ti quibor quen maysa á natáy, isú á dináoatda; ngem inyáoatna ni Jesús ití pagayatanda.

Ni Jesús iti dálan ti Gólgota.

26 Quet idí isú-t' impanda, innálada ti maysa á *manágan* Simeón, á tagá Cirene, á naggapú ití tálon, quet impabaclayda quencuana ti cruz tapno isú-t' ipanna ití licudan ni Jesús.

27 Quet sumursúrot quencuana ti dacquel á caadú ti umili, quen babbai, isuda á sangsangítanda, quet dungdungáoanda.

28 Ngem ni Jesús, idí a timmaliao cadacuada, quinunana: Annac ti Jerusalem, saandac á sangítan, ngem sangítanyo quet ti baguiyo met láeng, quen daguití an-annacyo.

29 Ta adtoy á umayto daguití aldao á cuncunádanto: Nagásat daguití láyas, quen daguití tian á di naganác, quen daguití barúcong á di nagpasuso.

30 Isunton ti panangruguida á panagsaó cadaguití banbantay: «Agtinnagcayó cadacami»; quet cadaguití pantoc: «Parabaoanda camí.»

31 Ta no ití cayo á nabasá aramídenda daguitoy á bánag, ¿ití namagá, anianto ti maarámid?

32 Quet impacúyogda met quencuana ti dua á sabali, á tulisan, tapno mapapátayda.

Ti panangīlansá.

33 Quet idí macagtengda ití dissó á manágan ti Bangabangā, idiay isú-t' inlansada, quen daguidí tulisan; maysa ití macanaoan, quet ti sabali ití macatiguid.

34 Quet ni Jesús quinunana: Ama, pacaoanem idá, ta dida ammó ti aramídenda. Quet idí á bingbingāyenda daguidí pagan-anayna, inarámidda no asino ti macagásat.

35 Quet ti ili sitataeder nga agbuybuya; quet úray daguidí agturay isú-t' uy-uyúngānda, á cuncunada: Daguití sabsabali insalácanna: isalácanna ti baguina, no daytoy isú ti Caisto ti Dios, á pinílina.

36 Quet isú rabrabnīsen met daguití soldado, a umasidegda quet iparangānda ti sucá,

37 Quet cuncunada: No sicá ti Ari daguití tagá Judea isalácanmo ti baguim.

38 Quet adda met ití uloanna ti maysa á galad á naisúrat: DAYTOY ISÚ TI ARI DAGUITÍ TAGÁ JUDEA.

39 Quet maysa cadaguidí tulisan nga adda á naibítin, isú-t' rabrabnīsenna, á cuncunana: No ¿Saan á sicá ni Cristo? isalácanmo ti baguim quen dacamí.

40 Ngem simmungbat di maysa quet isú-t' inungtanna, á quinunana: ¿Quet sicá dica pay cabuteng ti Dios yantángay addaca ngarúden ití pannacadusa?

41 Quet datá quinapudnoanna, á maitutop, ta aoátenta ti caicarían daguití ararámidta: ngem daytoy acan ti dáques á inarámidna.

42 Quet quinunana quen Jesús: Laglaguipennac inton umayca ití pagaríam.

43 Quet quinunana quencuana. Pudnó á cunac quenca: Itá nga aldao maquipaguiancanto caniac idiay paraiso.

44 Quet idín cas la horas á maicanem, * quet immay daguití sipnget ití rabao ti ámin á dagá aguingá ti horas á maicasiam.**

45 Quet ti init nagsipnget. Quet ti abbong ti simbaan naray-ab ití tengngāna.

46 Quet ni Jesús naguicquis ti dacquel á uni, quet quinunana: Ama cadaguitá ímam ti pangitalcac itoy cararuac. Quet idí á nasaona daytoy, nagsat ti ángesna.

47 Quet idí ti centurion (*turayen daguití soldado*) naquítana ti naarámid, indaydáyaona ti Dios, á quinunana: Quinapudnona á daytoy á tao nalinteg.

48 Quet isú-ámin daguidí adú á tao á naguurnong itoy á buyáen, idí maquítada daydi á naarámid, nagsublida á dandanúguenda daguití barúcongda.

Ti pannacaitanem ni Jesús.

49 Quet isú-ámin daguidí am-ammona quen daguidí babbai á simmursúrot quencuana

* *A las doce ti aldao.*
** *A las tres ti malem.*

nanípud sadí Galilea, sitatacderda ití adayú nga agbuybuya cadaguitoy á naarámid.

50 Quet adtoy ti maysa á lalaqui á manágan José, isú á consejero, lalaqui á naimbag quen nalinteg;

51 (Isú á dina inanamúngan ti nagnunumoan quen arámidda,) tagá Arimatea, ciudad daguití judío, isú nga agururay ti pagarian ti Dios:

52 Daytoy dimteng quen Pilato quet dináoatna ti baguí ni Jesús.

53 Quet imbabána quet isú-t' binungonna ti maysa á ules: quet isú-t' incábilna ití maysa á tanem á naibutac ití maysa á bató, isú nga aoan pay ti naitanem.

54 Quet aldao idí á masangoánan *ti Pascua* quet ngannganí aglaoag ti Sábado.

55 Quet daguidí babbai á naicúyog quencuana á naggapú sadí Galilea, simmúrotda met, quet naquítada ti tanem, quen no casanó ti pannacaicábil ti baguina.

56 Quet nagsublida quet nagsagánada ti bangbangló quen sapsapó; quet naguinanada ití Sábado, cas ti bílin.

Ti panagúngar.

24 QUET ití umuná *ngga aldao* ti macadomingo, ití agsapa únay, immayda ití tanem, á inyegda daguití bangbangló á insagánada;

2 Quet nasarácanda ti bató á naligsay idí tanem.

3 Quet simrecda quet saanda á nasarácan ti bagui ni Apo Jesús.

4 Quet naarámid, á idí á isuda addada á silalagao agsípud itoy, adtoy á nagsardeng ití asidegda daguití dua á lallaqui á nagcaoes ti ma capúrar:

5 Quet agsípud ta isuda nagbutengda, quet imbabáda daguití rúpada ití dagá, quinunada cadacuada: ¿Apayá pay sapúlenyo cadaguití natáy ti sibibiag?

6 Aoan ditoy, ngem nagúngar: laglaguipenyo ti insaona cadacayó, idí addá pay láeng idiay Galilea,

7 A cunana: Masápul á toy Anác ti tao mayáoat cadaguití ima daguití tao á managbásol, quen maicruz, quen agúngar ití maicatló nga aldao.

8 Quet isuda nalaguipda daguidí saona.

9 Quet nagsublida nanípud ití tanem, quet impadámagda ámin daguitoy cadaguidí sangapulo quet maysa quen cadaguití isú-ámin pay met á sabsabali.

10 Quet isuda ni María Magdalena, quen Juana quen ni María *iná* ni Jacobo, quen daguití sabsabali á *babbai* á caduada: sinaoda daguitoy a panguep cadaguití apóstoles.

11 Quet daguitoy á saoda, impapanda á salsalaoásao quet dida pinati.

12 Nḡem timmacder ni Pedro quet timmaray á napan idí tanem: quet idí á nagrúcob quet quinítana, naquítana daguití lúpot á is-isuda; quet nagáoid á sisisiddaao itoy á naarámid.

Daguití dua á sinursuroanna ití dálan sadí Emmaús.

13 Quet adtoy, ti dua cadacuada napanda ití daydi met la nḡa aldao ití maysa á puroc nḡa adayú idiay Jerusalem ti innem á pulo á estadíos (*oenno dua á legua*), á manágan Emmaús;

14 Quet isuda agsarsarítada á duddua cadaguidí ámin á bánag á napasámac.

15 Quet naarámid, á idí nḡa agsasao á is-isuda, quet agsinsinnaludsudda ití maysa quen maysa, ni Jesús met láeng immasideg quet naquicúyog cadacuada.

16 Nḡem daguidí matada nacul-laápanda tapno isú-t' dida mailásin.

17 Quet quinunana cadacuada: ¿Ania á sarsarita daguitoy á sasaoenyo ití maysa quen maysa itá á magmagná cayó? Quet nagsardengda á sililiday ti rápada.

18 Quet simmungbat ti maysa, á manágan Cleofas, quet quinunana quencuana: ¿Sicá láeng ti limmá bas sadí Jerusalem, quet dica ammo daguití bánag á naarámid idiay cadaguitoy nḡa aldao?

19 Idin isú quinunana cadacuada: ¿Ania á banbánag? Quet isuda quinunada quencuana: Daguíti maipapan quen Jesús á tagá Nazaret, isú á lalaqui idí, á mammadles, mannacabalin ití arámid quen saó ití sanḡoánan ti Dios quen ti isú-ámin á ili:

20 Quen no casanó ti pananḡyáoat quencuana daguití turayen daguití papadi, quen daguití agturay tayó tapno maipato á matay, quen ti pananḡicruzda quencuana.

21 Nḡem dacamí ur-uráyenmi idí á isú comá ti manubbot ití Israel: nḡem, quet sabali pay ámin daguitoy, daytoy ti maicatló nḡa aldáoen nanípud idí naarámid daguitoy á bánag.

22 Úray pay met daguití dadduma á babbai cadaguití cadcadduami pinagsidaaoda camí, isuda á itay di pay bimmigat napanda ití tanem;

23 Quet idí dida nasarácan ti baguina, unmayda á cuncunada nḡa nacaquítada met ti maysa á parparmatá daḡuití ángeles, isuda á nagcuná á isú sibibiag.

24 Quet napan daguití dadduma cadaguití caduami ití tanem, quet nasarácanda cas insaó daguití babbai; nḡem isú saanda á naquita.

25 Quet isú quinunana cadacuada: ¡Oh nacúneng quen naladao ti panagpúsoyo á mamati cadaguití isú-ámin á sinaó daguití mammadles!

26 ¿Saan á masápul idí á ni Cristo lac-ámenna daguitoy á bánag quen sumrec ití glóriana?

27 Quet idinto á rinuguiana manípud quen Moisés quen daguití isú-ámin á mammadles, impalaoagna cadacuada daguití, bánag á maipapan quencuana cadaguití ámin á Sursúrat;

28 Quet immasidegda ití puroc á papananda, quet isú inarámidna á cas la mapan ití adadayú.

29 Nḡem isuda isú-t' ingáoidda á pinílit, á quinunada: Agbática cadacamí ta rumabiín quet ti aldao limnéquen. Quet simrec á nagbati cadacuada.

30 Quet naarámid á idí á situtugao á nailanglang cadacuada ití lamisaan, innálana ti tinápay, binendicionan quet guinudduana, sana inted cadacuada.

31 Quet nalucatan daguití matada quet isú-t' nailásinda; quet isú nagpúcao cadaguití matada.

32 Quet quinunada ti maysa quen maysa: ¿Saan á sumsumgued ti púsota ití unegta itay madamá nḡa agsasao cadatá ití dálan, quen itay luctanna cadatá daguití Sursúrat?

33 Quet timmacderda ití daydi met la á horas, quet nagsublida sadí Jerusalem, quet nasarácanda daguití sanḡapulo quet maysa á naurnong, quen daguití addá á naquipaguian cadacuada,

34 Isuda á cuncunada: Nagúnḡar ti Apo á quinapudnoanna, quet nagparang quen Simón.

35 Quet isuda sinarítada daguití naarámid ití dálan, quen no casanó ti pannacailásinda idí guinudduana ti tinápay.

Panagparparang ni Jesús cadaguití sanḡapulo quet maysa nḡa Apóstoles.

36 Quet idí isuda madamá da á sasaoen daguitoy á bánag, isú nagtacder ití nagtennḡaanda quet quinunana cadacuada: ¡Talná cadacayó!

37 Nḡem isuda, siquiquigtot quen sibubutengda, impapanda á quitquitáen ti maysa á cararuá.

38 Nḡem isú quinunana cadacuada: ¿Apayá pay agquigtot cayó, quet apayá pay umuli daguití panúnot ití púsoyo?

39 Quitáenyo daguití imimac quen sacsácac, á siac met láeng: aricápendac quet quitáenyo; ta ti cararuá aoan ti lasag quen tulangna, á cas maquítayo nḡa adda caniac.

40 Quet idí masaona daytoy, impaquitana cadacuada daguití im-ímana quen sacsaca.

41 Quet idí isuda dida pay la patien ití regsaeda, quet sisisiddaaoda, quinunana cadacuada: ¿Addá cadacayó ditoy ti bassit á macan?

42 Quet isuda ingay atda quencuana ti canáyon ti maysa á ican á natuno,

43 Quet isú innálana quet nanḡan ití sanḡóananda.

44 Quet isú quinunana cadacuada: Daguitoy daguití saó á insaoc cadacayó, idí addaac

pay láeng cadacayó : A masápul á matungpal daguití isú-ámin á bánag á naisúrat á maipapan caniac ití Linteg ni Moisés, quen cadaguití Mammadles quen cadaguití Salmos.

45 Idin linuctanna cadacuada ti ísipda, tapno maaoátanda daguití Sursúrat.

46 Quet quinunana cadacuada : Castá ti addá á naisúrat, á ni Cristo naglac-am, quet nagúngar cadaguití natáy ití maicatló ngā aldao ;

47 Quet maicascasabá ití náganna ti panagbabaoi quen ti pannacapacaoan daguití basbásol cadaguití isú-ámin á il-ili, á mangruguí manípud ití Jerusalem.

48 Quet dacayó daguití macasacsí cadaguitoy á bánag.

49 Quet adtoy, siac ibaonconto ti carí ni Amac cadacayó ; ngem dacayó agnaedcayó ití ili *á Jerusalem*, aguingá ití macaptancayó ti pannacabalin ti ngato.

Ti iyuuli.

50 Quet impanna idá ití áoay aguingá ití sangoánan ti Bethania, quet intáyagna daguití im-ímana, quet binendicionanna idá.

51 Quet naarámid á idí benbendicionanna idá, pimmanao cadacuada : quet naipangato sadí lángit.

52 Quet isuda, ití calpasan ti panagrucbabda quencuana, nagsublida ití Jerusalem á siraragsac únay :

53 Quet nagguiguianda ngā agnanáyon ití simbaan á nagdaydayao quen nagyiyáman ití Dios.

PANUNGPÁLANNA